

Univerzita Hradec Králové

Fakulta informatiky a managementu

Katedra managementu

Přesvědčování a změna postojů
(případová studie)

Diplomová práce

Autor: Bc. Tomáš Zemek

Studijní obor: Informační management 2

Vedoucí práce: prof. PhDr. Marek Franěk, CSc., Ph.D.

Hradec Králové

srpen 2019

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci zpracoval samostatně a s použitím uvedené literatury.

V Hradci Králové dne 14. 8. 2019

Tomáš Zemek

Poděkování

Zde bych rád poděkoval vedoucímu mé diplomové práce panu prof. PhDr. Marku Fraňkovi, CSc., Ph.D., za udílení užitečných rad a pomoc při tvorbě této práce. Dále poděkování patří všem členům organizačního týmu, kteří se podíleli na přípravě, průběhu a zpracování záznamů výzkumného projektu. Zvláště pak Denisi Patlejchovi a Ondřeji Cháberovi za pomoc při organizaci experimentu. Rovněž chci poděkovat všem, kteří se zúčastnili jako dobrovolní spolupracovníci projektu „Nechceme holé břehy“.

Anotace

Téma: Přesvědčování a změna postojů (případová studie)

Diplomová práce se zabývá tématem přesvědčování a změnou postojů. Základem práce je sociálně-psychologický experiment, jehož praktická část proběhla v období mezi říjnem roku 2013 a prosincem 2015. První část práce je věnována definování teoretického základu pro pojmy přesvědčování, postoje, sociální skupina, sociální epidemie a virální marketing. V teoretické části jsou popsány nástroje přesvědčování a postojové změny, které úzce souvisí s praktickou částí. V empirické části práce byl zmapován vznik a fungování iniciativy, její působení napříč různými sociálními skupinami. V práci byl zkoumán a analyzován vliv přesvědčovacích technik na obyvatele Hradce Králové.

Annotation

Title: Persuasion and attitude change (case study)

The Diploma Thesis deals with the topic of persuasion and attitude change. The basis of the work is a social-psychological experiment, the practical part of which was held in the period between October 2013 and December 2015. The first part is devoted to defining the theoretical basis for the concepts of persistence, attitude, social group, social epidemic and viral marketing. The theoretical part describes the tools of persuasion with attitude changes, which are closely related to the practical part. In the empirical part of the work the origin and functioning of the initiative, its activities across various social groups were mapped. The influence of persuasive techniques on the inhabitants of Hradec Králové was investigated and analyzed.

Obsah

Úvod	4
Teoretická část.....	5
1. Přesvědčování.....	6
1.1 <i>Definice přesvědčování .....</i>	6
1.2 <i>Přesvědčování a etika.....</i>	7
1.3 <i>Klíčové prvky přesvědčování .....</i>	8
1.3.1 <i>Faktory zdroje.....</i>	8
1.3.2 <i>Faktory zprávy.....</i>	10
1.3.3 <i>Faktory recipienta.....</i>	10
1.4 <i>Přesvědčování dle Cialdiniho.....</i>	11
1.4.1 <i>Reciprocita.....</i>	12
1.4.2 <i>Závazek a důslednost.....</i>	12
1.4.3 <i>Sociální schválení .....</i>	13
1.4.4 <i>Oblíbenost.....</i>	14
1.4.5 <i>Autorita.....</i>	15
1.4.6 <i>Vzácnost .....</i>	16
2. Postoj.....	18
2.1 <i>Definice postoje .....</i>	18
2.2 <i>Struktura postoje.....</i>	19
2.3 <i>Funkcionální přístup.....</i>	20
2.3.1 <i>Poznávací funkce .....</i>	20
2.3.2 <i>Utilitární funkce.....</i>	20
2.3.3 <i>Hodnotově-expresivní funkce.....</i>	20
2.3.4 <i>Ego-defenzivní funkce.....</i>	20
2.3.5 <i>Sociální-adjustivní funkce .....</i>	21
2.3.6 <i>Funkce sociální identity.....</i>	21
2.4 <i>Párování s funkcí.....</i>	21
2.5 <i>Změna postoje.....</i>	21
2.5.1 <i>Elaboration likelihood model – ELM.....</i>	21
2.5.2 <i>Teorie odůvodněného konání .....</i>	23
2.5.3 <i>Teorie plánovaného chování.....</i>	25
2.5.4 <i>Inokulační teorie .....</i>	25
2.5.5 <i>Teorie sociálního usuzování .....</i>	26
2.5.6 <i>Postoje a sociální identita .....</i>	27
3. Sociální skupina	28
3.1 <i>Definice sociální skupiny.....</i>	28
3.2 <i>Kompozice a struktura sociální skupiny.....</i>	28
3.2.1 <i>Kompozice.....</i>	28

3.2.2	Struktura	29
3.3	<i>Typologie sociálních skupin</i>	29
3.3.1	Formální a neformální	29
3.3.2	Primární a sekundární	30
3.3.3	Členské skupiny	30
3.3.4	Referenční skupiny	30
3.3.5	Přirozené skupiny	30
3.4	<i>Skupinový vliv</i>	30
3.4.1	Sociální facilitace	31
3.4.2	Sociální zahálení	31
3.4.3	Skupinová polarizace	31
3.4.4	Skupinařské myšlení	31
3.5	<i>Sociální epidemie</i>	32
3.5.1	Zákon malého počtu	32
3.5.2	Faktor chytlavosti	33
3.5.3	Síla kontextu	33
4.	Virální marketing	35
4.1	<i>Obsah sdělení</i>	35
4.2	<i>Body šíření</i>	35
4.3	<i>Šířitelé</i>	35
4.4	<i>Virální efekt</i>	36
	Empirická část	37
5.	Případová studie „Nechceme holé břehy“	38
5.1	<i>Metodika práce</i>	38
5.2	<i>Vznik kampaně</i>	38
6.	První pochod	42
6.1	<i>Průběh a organizace</i>	42
6.2	<i>Reakce médií</i>	43
7.	Demonstrace	46
7.1	<i>První demonstrace</i>	46
7.1.1	<i>Průběh a organizace</i>	46
7.1.2	<i>Ohlas v médiích</i>	47
7.2	<i>Druhá demonstrace</i>	48
7.2.1	<i>Přípravy</i>	48
7.2.2	<i>Průběh</i>	50
7.2.3	<i>Reakce médií</i>	51
7.3	<i>Třetí demonstrace</i>	53
7.3.1	<i>Přípravy</i>	54
7.3.2	<i>Průběh</i>	57
7.3.3	<i>Reakce médií</i>	59

7.4	<i>Čtvrtá demonstrace</i>	60
7.4.1	Přípravy	61
7.4.2	Průběh.....	62
7.4.3	Reakce médií	64
7.4.4	Činnost iniciativy po poslední demonstraci.....	65
8.	Shrnutí a vyhodnocení	66
9.	Závěr a doporučení	68
	Literatura a seznam zdrojů	70
	Seznam tabulek, grafů, obrázků a příloh	77
	Přílohy	78

Úvod

Působení na své okolí za účelem změny postoje a přesvědčení je něco s čím se každý setkává denně. V posledních letech s rozvojem informačních technologií a internetu se stále více odborníků i amatérů zabývá způsoby jak přesvědčování zefektivnit a rozšířit metodiku o další způsoby. Mění se nejen celý systém komunikace lidstva, ale přesvědčovací techniky mají své místo také na poli obchodu, marketingu nebo na sociálních sítích.

Pod vlivem každodenního nátlaku způsobeného snahou okolí, změnit náš postoj se stáváme stále více rezistentní, a proto jsou i metody přesvědčování podrobovány opětovnému zkoumání a úpravám, tak aby jejich schopnost byla zachována. Pro potřeby této práce byla oblast teoretických pojmů zúžena, tak aby co nejlépe posloužila ke zpracování velkého několikaletého sociálního experimentu, který probíhal v rámci předmětu PSY3 na Univerzitě Hradec Králové, a kterého se autor sám účastnil.

Práce se dělí na dvě části. Teoretická část se zabývá vytyčením příbuzných pojmů přesvědčování a změna postojů. Autor se v práci věnuje základní definici přesvědčování, etičnosti a klíčovým metodám. Následuje zpracování pojmů sociální epidemie a virální marketing, které jsou úzce spjaté s praktickou částí práce.

Empirická část práce popisuje a analyzuje období vzniku a průběh sociálního experimentu zaměřeného na využití virálního marketingu k šíření poplašné zprávy. Vzhledem k okolním vlivům byl v průběhu experimentu upraven a zásadně rozšířen o účel vyvolání sociální epidemie. Celý tento proces je v práci popsán, tak jak se situace v čase odvíjela a to včetně reakcí, které experiment vyvolal.

Teoretická část

1. Přesvědčování

Přesný výklad slova *přesvědčování*, původem z latinského *persuasio*, lze vyložit jako podstatné jméno přesvědčení či slovesa navádět, přemlouvat, svádět a pohnout někoho k něčemu. Přesvědčováním se potom rozumí komunikace, kde je cílem změnit něčí postoj a následně chování. V české literatuře je možné se setkat s pojmem *persvaze*, který je možné považovat za synonymum slova *přesvědčovat*.

1.1 Definice přesvědčování

Výzkum přesvědčovací komunikace je obecně vnímán za nový obor psychologie a sociální psychologie, přestože první zmínky o přesvědčovací komunikaci můžeme nalézt již v období starověkého Říma ve formě vybrané rétoriky. Na odborném uchycení a definování pojmu *přesvědčování* pracovalo mnoho odborníků a zpracování všech teorií s definicemi by vystačilo na samostatnou práci. Z tohoto důvodu představíme pět definic, které stačí k ustálení komplexní představy o pojmu *přesvědčování*:

Herbert W. Simons publikoval v roce 1976 svou práci *Persuasion: Understanding, Practise and Analysis*, kde definoval *přesvědčování* jako „*Formu lidské komunikace, jejímž cílem je ovlivnit druhé změnou jejich přesvědčení, hodnot a postojů.*“ (Simons, 1976)

Erwin P. Bettinghaus a Michael J. Cody označili, ve společné práci *Persuasive Communication*, *přesvědčování* za „*Vědomý pokus člověka o změnu postojů, přesvědčení nebo chování druhé osoby nebo skupiny osob skrze předání informace.*“ (Bettinghaus, Cody, 1987)

Daniel J. O'Keefe sestavil definici *přesvědčování* jako „*Úspěšný a úmyslný pokus o ovlivnění mentálního stavu jiné osoby pomocí komunikace, ve které má druhá strana určitou míru svobodné volby.*“ (O'Keefe, 2002)

James B. Stiff a Paul A. Mongeau ve své práci *Persuasive Communication* popsali *přesvědčování* jako „*Jakoukoli zprávu, jejímž cílem je vytvářet, posilovat anebo měnit reakce ostatních.*“ (Stiff, Mongeau, 2003)

Richard M. Perloff popsal *přesvědčování* jako „*Symbolický proces, kde se komunikátor snaží o přesvědčení recipienta ke změně chování nebo postoje formou vysílání zprávy v prostředí svobodné volby.*“ (Perloff, 2010)

Tyto definice tvoří pouze zlomek celku, nicméně na jejich základě lze určit čtyři

základní rysy přesvědčování:

Prvním společným bodem je vždy úmysl. Snaha o přesvědčení nebo změnu postoje druhé osoby vždy vyžaduje úmyslné jednání, nejedná se o přesvědčování v případě, kdy ke změně přesvědčení došlo bez úmyslné intervence protistrany. Dále je nutné odlišit situaci, kdy dochází k nátlaku či manipulaci, zde nejde o změnu přesvědčení, ale pouze o formu získání užítku. Jako příklad může posloužit situace, kdy na předváděcí akci účastník zakoupí předražené zboží, protože přednášející uzamkl sál a odmítá odemknout, dokud si účastník zboží nezakoupí. Ke změně postoje a přesvědčení kupujícího pravděpodobně nedošlo, ale změny v chování dosaženo bylo. Automaticky vyvstává otázka etiky v přesvědčovací komunikaci, která bude podrobněji zpracována v následující části práce.

Ve druhém bodě se shodují všechny zdroje, přesvědčování je formou komunikace mezi přesvědčujícím a přesvědčovaným/i. Samotný proces komunikace není omezen pouze na verbální vyjádření, obvyklou formou jsou také tištěné texty (billboardy, letáky) nebo němé videozáznamy (kampaň Nemyslíš, zaplatíš!).

Třetí bod úspěšného přesvědčování je postaven na změně duševního stavu recipienta. Za duševní změnu je považována jak pasivní změna v myšlení, postoji nebo přesvědčení, tak aktivní složka reprezentovaná chováním.

Čtvrtý bod přesvědčování je nutnost svobodné vůle recipienta. Jako příklad opaku lze opět uvést situaci s předváděcí akcí, kde změna chování přesvědčovaného (kupující) byla vyvolána téměř bez možnosti svobodné volby.

Tyto stavební kameny úspěšné přesvědčovací komunikace lze pro účely této práce transformovat do jedné univerzální definice: „*Přesvědčování je specifická forma komunikace, jejímž cílem je ovlivnit duševní stav recipienta v atmosféře svobodné volby.*“ (Gálik, 2012)

1.2 Přesvědčování a etika

Kontroverzi, kterou vyvolává studium přesvědčovací komunikace v oblasti etiky jejího využití nelze opomenout. Řešením této až filozofické otázky se již zabývali mnozí. Studium přesvědčování dává přesvědčujícím jistou výhodu, která pokud nebude správně uchopena, může posloužit k neetickému jednání. Opakem je situace, kde recipient obeznámený základy přesvědčování, se stává odolnější vůči manipulaci a nátlaku.

Z historického hlediska se touto otázkou lidstvo zabývá již od starověku. Platón je považován za největšího odpůrce přesvědčovací komunikace. Jeho učení považuje pravdu za nejvyšší možnou hodnotu. Ve svém díle poukazuje na konflikt pravdy se správnými argumenty a ostře vystupuje proti Sofistům. (Platón, 2000)

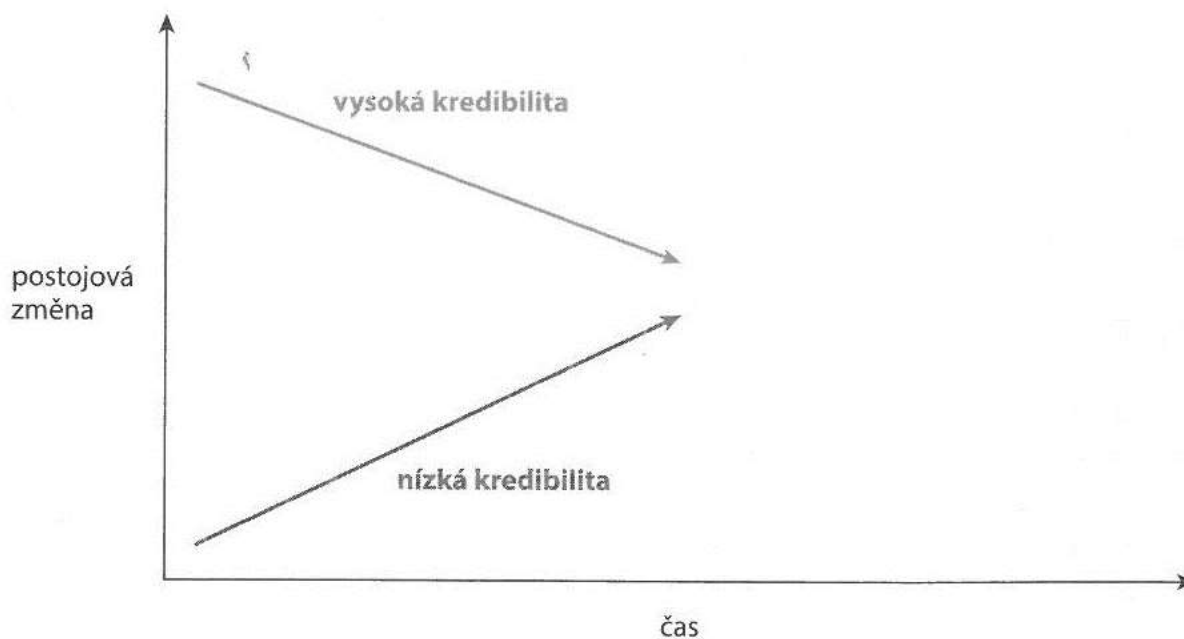
Z dnešního pohledu se dá říci, že přesvědčování je etické, dokud jsou motivy recipienta stavěny nad zájmy řečníka. Současným trendem v oblastech obchodu nebo marketingu, kde se hojně využívá přesvědčovací komunikace, je kladení důrazu na upřímný zájem o přesvědčovaného, tak aby nedošlo k jeho poškození. Přesvědčování může posloužit ke konání dobra a přinést pozitivní výsledky jako například snížení nehodovosti na silnicích po sledování klipu nabádajícího ke snížení rychlosti, ale také posloužit k sebeobohacení na úkor druhých. (Gálik, 2012)

1.3 Klíčové prvky přesvědčování

1.3.1 Faktory zdroje

Pro změnu postoje je v rámci přesvědčování velice důležitý zdroj přesvědčovací zprávy. Tento zdroj lze dále rozdělit do jednotlivých kategorií: autorita, kredibilita, sociální atraktivita a empatie.

Autorita původce přesvědčovací zprávy je důležitým faktorem. Výzkum Milgrama z roku 1963 poukázal na až znepokojující náklonost k vyhovění požadavkům autority a to jak autority přirozeně získané, tak uměle vytvořené. Podrobněji bude toto téma zpracováno v kapitole 1.4.5.

Obrázek 1 Graf vlivu kredibility v čase na postojovou změnu. (zdroj: Gálik, 2012)

Kredibilita byla dle Aristotela postavena na třech faktorech: inteligenci, laskavosti a ctnosti. (Aristoteles, 1999) Dnešní koncept je odlišný a hlavními složkami jsou expertiza, důvěryhodnost a laskavost. Jako kredibilitu tedy můžeme uvažovat kombinaci vlastností přesvědčovací zprávy, kde hlavní úlohu hraje odbornost zprávy podpořená důvěrou v pravdivost tohoto tvrzení. K pojmu kredibilita se váže spáčský efekt, který říká, že čas hraje v přijetí zprávy důležitou roli. Informace podaná kredibilním zdrojem totiž časem slábne na své přesvědčovací síle, kdežto informace od méně kredibilního zdroje má tendence s časem sílit na svém účinku. (Perloff, 2010)

Sociální atraktivita je důležitým faktorem zdroje, výzkum Hicksona, Stackse a Moora publikovaný roku 2004, ukazuje na vztah mezi fyzickou atraktivitou a vnímáním okolí. Hezcí lidé obecně získávají lepší známky, jsou více oblíbení, úspěšnější a přesvědčivější. Za sociální atraktivitu lze považovat kombinaci fyzické přitažlivosti s osobnostní atraktivitou. (Perloff, 2010)

Empatie značí schopnost přizpůsobit přesvědčovací komunikaci dle potřeb posluchače. Princip spočívá v opravdovém zájmu o respondenta, kde hlavní roli již netvoří argumentace, ale dotazování. Pro úspěšné přesvědčení je důležitá sociální inteligence umožňující snížit rezistenci vůči přesvědčující komunikaci, která při očekávání přesvědčování obvykle nastává. Aktuální díla zaměřená na obchodní praktiky se shodují

v důležitosti aktivního naslouchání. (Gálik, 2012)

1.3.2 Faktory zprávy

Faktory zprávy lze rozdělit na oblast formy a obsahu. Formou se významně zabýval Perloff a stanovil tři základní složky přesvědčující zprávy. První je struktura zprávy, která udává celkovou organizaci textu. Druhá složka je samotný obsah zprávy, vnitřní myšlenka a cíl přesvědčování. Poslední složkou je jazyk, protože efektivní zpráva není charakterizována jen verbálním obsahem, důležitá je také neverbální složka daná rychlostí mluvy, silou a intenzitou hlasu. (Perloff, 2010)

Pomalá a jistá řeč může působit na recipienta dojmem klidného a vyrovnaného člověka, což zvýší důvěryhodnost a následnou náchylnost k přesvědčení. Rychlé tempo vyjadřování ukazuje na vysokou míru sebedůvěry a znalost dané problematiky. V rámci přesvědčování pravděpodobně dojde ke zvýšení kredibility pro posluchače. (Hickson, Stacks, Moore, 2004)

Obsahem přesvědčovací zprávy se zabýval mimo jiné O'Keefe (2002), jehož výzkumy dokazují, že zprávy obsahující závěr potřebný ke změně postoje jsou účinnější nežli ty, které jasně definovaný záměr nemají. Zde může dojít ke špatnému pochopení obsahu zprávy. Jako vhodné se jeví použití oboustranných argumentů, kde však je přesvědčující schopen protiargumenty vyvrátit. (Gálik, 2012)

1.3.3 Faktory recipienta

K úspěšnému přesvědčení je vždy potřeba minimálně dvou osob. Jedné na straně přesvědčujícího a alespoň jedné na straně přesvědčovaného. Faktory, které ovlivní přesvědčující již, byly zmíněny dříve a bude jim ještě věnována kapitola 1.4. Faktory recipienta jsou jejich protipólem a v moderní psychologii přesvědčování je jim věnováno mnoho prací a výzkumů.

Zkoumány byly různé modely, které by mohly vytvořit univerzální pravidla pro přesvědčování, a však ve většině případů nebyla prokázána kauzalita. Zaměření na pohlaví recipienta přineslo různé závěry. Výzkum Eglyho a Carlina (1981) neukazuje na významný rozdíl mezi pohlavími. Opakem je pak tvrzení W. J. McGuireho (1969), který na základě svého výzkumu popisuje u ženského pohlaví nižší rezistenci vůči přesvědčování. (Výrost, Slaměník, 2008) (Gálik, 2012)

Rhodes a Wood (1992) přišli se závěrem, že lidé s vyššími kognitivními schopnostmi jsou odolnější k přesvědčovací komunikaci, a naopak dle jejich studie jsou lidé s nižší inteligencí více ovlivnitelní. Podobných výsledků dosahuje výzkum potřeby kognice Perloffa. Lidé s nižší potřebou kognice jsou přístupnější ke změně postoje nežli lidé s vyšší mírou kognice. (Rhodes, Wood, 1992)(Perloff, 2010)

Důležitým faktorem je sebeuvědomění, možno nazvat sebeobraz, které je postaveno na závislosti mezi sebehodnocením a náchylností ke změně postoje. Výzkum ukázal, že dané tendence nelze vyjádřit lineární funkcí, ale jedná se spíše o funkci $y = -x^2$ (tvar obráceného písmene U). Recipienti v krajních bodech míry sebehodnocení (velice vysoké a velice nízké) vykazují vyšší rezistenci k přesvědčení. Nejlépe ovlivnitelní jsou lidé na pomyslném středu stupnice sebehodnocení. (Výrost, Slaměnik, 2008)

Pygmalion efekt je formou realizace změny na základě předpokladu. Tudiž očekávání vlastního výsledku vede k činnostem, které následně způsobí onen výsledek. Experimentální pokus provedli Rosenthal a Jacobson (1992) na skupině žáků základní školy. Náhodně vybraná skupina 20% žáků byla označena za perspektivní a po osmi měsících opětovné testování potvrdilo nejvyšší nárůst schopností a znalostí právě u předem náhodně označených žáků. Princip nálepkování říká, že okolí se chová, tak jak je subjekt označen, což vede k chování subjektu dle očekávání. Žáci, o kterých si okolí myslí, že jsou vysoce inteligentní, jsou pak učiteli přijímáni kladněji a s lepšími očekáváními. Ty následně způsobí změnu chování učitelů, která se projeví pozitivně na jejich výkonu a schopnostech. (Rosenthal, Jacobson, 1992)

1.4 Přesvědčování dle Cialdiniho

Autor bestsellerů Zbraně vlivu (2012) a Před-svědčování (2016), je významným americkým psychologem se zaměřením na teorii vlivu. Jeho dílo se stalo celosvětově uznávané nejen akademickou obcí, ale hlavně u laické veřejnosti a v obchodní sféře, kde definované principy nacházejí praktické využití. Práce Cialdiniho vychází z praktické zkušenosti s různými přesvědčovacími technikami, kde za účelem jejich získání se nejprve nechal sám zaměstnat třeba jako prodejce automobilů nebo zástupce obchodní či telemarketingové společnosti. Ze své pozice zaměstnance důsledně sledoval přesvědčovací metody a postupy během jejich užití v praxi. Následně provedl šetření zaměřené na dostupnou literaturu, kde zkoumal primárně psychologické jevy a zákonitosti spojené s vlastním pozorováním. Nakonec Cialdini sestavil výzkumný tým, s jehož pomocí stanovil šest univerzálních principů přesvědčování. (Gálik, 2012)

1.4.1 Reciprocita

S principem reciprocity se v praxi setkal každý a jeho základ tkví v oplácení laskavostí. Cialdini ho popsal jako lidskou tendenci chovat se recipročně vůči lidem, kteří pro nás něco udělali. Reciproční chování je dle kulturní antropologie univerzálním adaptačním mechanismem. Pro lidský druh je tedy přirozená potřeba nezůstat nikomu nic dlužen. (Gálik, 2012)

Přirozenost reciprocity je na první pohled patrná ve výzkumu, kde univerzitní profesor rozeslal Vánoční pozdravy úplně cizím lidem. Většina adresátů na přání recipročně zareagovala a zaslala nazpět také Vánoční přání, i přestože adresáta neznali. Pravidlo reciprocity zafungovalo a obdarovaný jednal dle nutkání oplatit laskavost laskavostí. (Cialdini, 2009)

Na přesvědčovací síle reciprocity jsou postaveny různé ochutnávkové nebo předváděcí akce (Tupperware, matrace, vysavače apod.) kdy obvykle respondent získá něco zdarma a následně zafunguje potřeba službu oplatit a reaguje uskutečněním nákupu či objednávky.

Podobný výzkum prezentoval D. Regan (1971). Recipienti se dobrovolně účastnili výzkumu estetického působení obrazů. Po ukončení hodnocení obrazů byla první skupině recipientů nabídnuta možnost zakoupit lístky do tomboly v hodnotě 25 centů. U druhé skupiny o pauze mezi hodnoceními recipient obdržel plechovku Coca-Coly v hodnotě 10 centů jako pozornost, v tu chvíli bez příčinných souvislostí. I této skupině po ukončení hodnocení byla také nabídnuta možnost zakoupit lístky do tomboly za 25 centů. Pravděpodobnost nákupu lístku byla u druhé skupina dvojnásobně vyšší než u recipientů, kteří žádnou pozornost předem nedostali. (Gálik, 2012)

1.4.2 Závazek a důslednost

Princip závazku a důslednosti je asi nejčastěji zneužívaný v rámci přesvědčování. Podstatu definoval Cialdini: „Když se jednou rozhodneme nebo zaujmeme postoj, pocítíme vnitřní mezilidský tlak, zachovat se konzistentně s tímto rozhodnutím.“ Kognitivní disonance je jedním z nástrojů, jak princip závazku a důslednosti využít k přesvědčení a změně postoje. (Cialdini, 2009)

Pozorování psychologa L. Festingera lze uvést jako vhodný příklad pro teorii kognitivní disonance. Festinger se začlenil do skupiny lidí, které shromáždila jistá Marian

Keechová v roce 1954. Dle jejího tvrzení v září roku 1954 získala z vesmíru zprávu, že 21. prosince téhož roku bude svět zničen velkou povodní a zachráněni budou pouze lidi, které shromáždí u sebe doma. Marian Keechová uspěla a shromáždila skupinu lidí, kteří před očekávaným datem prodali svůj majetek, opustili rodiny a pracovní pozice. Po celou dobu příprav se skupina veřejně příliš neprojevila. V osudný den v domě Keechové všichni očekávali přilet mimozemské lodi a záchranu. Po téměř pěti hodinách od očekávaného času záchrany Keechová obdržela novou zprávu. Odhodlání této skupiny zemi zachránilo a povodeň nenastane. Pozoruhodná byla následující reakce členů této skupiny. Veřejně začali hlásat, že se stal zázrak a celý příběh prezentovat. Jedná se nutný jev, který musel nastat tak, aby si zachovali tvář před okolím i sebou samými. (Gálik, 2012) (Festinger, Riecken, Schachter, 1956)

Zajímavým jevem je redukce disonance, kterou každý již mohl pozorovat sám na sobě. Platí pravidlo, které říká, že po rozhodnutí má člověk tendence přehodnotit přístup k jednotlivým možnostem z výběru. Jedná se o sebeospravedlňující nástroj volby, pomocí kterého se ujišťujeme, že naše volba byla nejlepší možná. Toto tvrzení potvrdil výzkum, kde skupina žen měla za úkol ohodnotit topinkovače. Po jejich ohodnocení bylo každé umožněno si jeden vybrat a vzít. Po vybrání vlastního topinkovače byly respondentky opětovně vyzvány k ohodnocení všech jako na počátku. Experiment poukázal na lepší hodnocení oproti původnímu u topinkovačů, které si ženy vybraly pro sebe. (Brehm, 1956)

Do závazku a důslednosti lze zařadit také metody „foot in the door“ a „low balling“. Obě tyto metody se často zneužívají při přesvědčování. Princip „foot in the door“ spočívá v praktickém využití tripartitního modelu postojů, který bude blíže zpracován v následujících kapitolách. V tomto kontextu jde o využití potřeby důslednosti v případě, že jsme již přistoupili na drobný požadavek, je pravděpodobné, že přistoupíme v budoucnu na podobný větší. „Low balling“ je metoda, která staví na konzistenci rozhodnutí i v případě změny podmínek. Pokud těsně před podpisem hypotéky bankéř klientovi oznámí, že domluvená sazba není platná a muselo dojít k jejímu navýšení, pravděpodobně klient hypotéku podepíše i přes znevýhodnění. Zafunguje princip „low ballingu“. (Gálik, 2012)

1.4.3 Sociální schválení

Sociální schválení je tendence řídit vlastní chování dle očekávání druhých. K této situaci dochází ve chvíli, kdy člověk neví, jak se má v dané situaci zachovat a jako vodítko mu poslouží pozorování chování okolí.

Známou ukázkou je pouštění nahraného smíchu do pozadí filmů, obvykle komedií. Výzkum prokázal, že obzvláště u slabých vtipů tento uměle dodaný smích způsobí u diváků potřebu smát se déle a častěji. Smích v pozadí působí na diváka dojmem sociálního schválení. (Cialdini, 2009)

Využití sociálního schválení ovlivňují faktor nejistoty a faktor podobnosti. Faktor nejistoty je zřejmý v situaci, kdy člověk není schopen sám udělat rozhodnutí z důvodu nedostatku potřebných dat a pomůže si analýzou chování okolí, z kterého vyvodí, jak by se měl sám zachovat. Typickým příkladem může být příchod do nového sportovního týmu, kde nováček prozatím nezná zvyklosti a zákonitosti fungování, sleduje tedy ostatní a jedná dle jejich očekávání ve snaze zapadnout.

Faktor podobnosti ukazuje na tendenci jednat konzistentně s jednáním osob, které považujeme za nám podobné. Pokud hráč fotbalu zpozoruje, že část týmu si nakoupila nové kopačky stejné značky, pravděpodobně si je sám také zakoupí, protože to tak udělali jemu podobní lidé v kontextu fotbalu. (Gálik, 2012)

1.4.4 Oblíbenost

Oblíbenost komunikátora způsobuje potřebu vyhovět jeho požadavkům. Dle Cialdiniho lidé mají potřebu vyhovět osobám, které mají rádi. Oblíbenost může být ovlivněna vícero faktory, mezi něž patří fyzická atraktivita, vzájemná podobnost, použití komplimentů, blízkost s frekvencí kontaktu a vzájemná spolupráce. Některé typy jak se stát oblíbeným je možné čerpat z díla „How to get friends and influence people“ od Dalea Carnegie (1993). (Gálik, 2012)

Ač to lidé neradi přiznají, v oblíbenosti hraje velkou roli fyzická atraktivita. Platí, že atraktivní jedince okolí vnímá jako přesvědčivější, oblíbenější a chytřejší. Je běžné, že tito lidé dosahují lepších výsledků ve škole, mají lepší zaměstnání a jsou ve společnosti žádanější. Dalším faktorem, který subjektivně ovlivní oblíbenost je vnímaná podobnost s komunikátorem. Obchodníci například v rámci icebreaku často vytvářejí dojem podobnosti v koníčcích nebo názorech, tak aby protistranu rozmluvili a zároveň vytvořili pocit, že mají něco společného. K tomu se váže další faktor oblíbenosti a to je použití komplimentů. Každý je rád chválen a upřímně myšlený kompliment zahřeje na srdci každého. Odměnou pro komunikátora pak je větší náchylnost k úspěšnému přesvědčení. (Gálik, 2012)

Blízkost a frekvence kontaktu ovlivňují oblíbenost mezi subjekty. Efekt blízkosti říká, že častější osobní kontakt mezi subjekty vytváří přátelské vazby a důvěru, potřebné pro efektivní přesvědčování. Jako vhodný je považován osobní kontakt, komunikace formou chatování a jiné formy dálkového dorozumívání nevytváří vazby v takové míře. Důležitou roli hraje také frekvence kontaktu, kde s narůstající frekvencí roste vzájemné působení subjektů. Kombinace blízkosti a frekvence kontaktu determinuje sílu vzájemné oblíbenosti subjektů. Posledním faktorem je spolupráce a zde platí, že vzájemná oblíbenost se zvyšuje v případě potřeby spolupráce s protistranou. Následkem je pak snížení rezistence vůči přesvědčování. (Gálik, 2012)

1.4.5 Autorita

Funkci principu autority v rámci základů přesvědčování dle Cialdiniho lze nejlépe vysvětlit na psychologickém experimentu Stanleyho Milgrama z roku 1963. Milgram naplánoval experiment zaměřený na změnu lidského chování při vystavení tlaku autority a zároveň zkoumal psychologické procesy, které za druhé světové války způsobili nelidské a kruté chování jinak běžných lidí.

Respondenti se k experimentu hlásili dobrovolně na základě novinového inzerátu, který vyzýval z účasti na průzkumu paměti a učení. Tito nic netušící lidé byli vždy přidáni do dvojice k druhému účastníkovi průzkumu, o kterém ovšem nevěděli, že je Milgramovým kolegou. Milgram zmanipuloval losování, tak aby participant získal vždy roli jako učitel zatímco jeho protějšek bude studentem. Výzkum paměti a učení byl prezentován jako řada otázek, na které má student odpovídat a učitel tyto odpovědi vyhodnotí. Princip podobný hře ANO/NE, kdy při správné odpovědi přijde další otázka a při špatné trest. Trestem byly elektrické šoky od 15V do 450V, kde každá další špatná odpověď navyšovala napětí o 15V. Participant v roli studenta byl se situací obeznámen a instruován, tak aby s přibývajícím intenzitou šoků, křičel bolestí a sténal. Milgram dokonce navrhl fráze, které měli povzbudit participanta učitele v jeho činnosti pro případ, že by chtěl své působení předčasně ukončit. (Cialdini, 2009)

Výzkum dosáhl překvapivých výsledků a již první experiment vykázal vysoký podíl respondentů, kteří při trestání kolegy došli až k šoku o napětí 450V. Celkem jich bylo 26% procent. Toto číslo Milgram dokázal v druhém upraveném experimentu ještě navýšit až na 63%. Následné úpravy zadání a místa konání umožnili Milgramovi definovat základní faktory, na kterých závisí síla autority. Jedná se o tlak okolí, legitimitu a blízkost

autority, z nichž jsou utvořeny dva ze základních principů přesvědčování: autorita a sociální schválení. (Gálik, 2012)

Celý výzkum vzbudil v rámci vědecké i laické veřejnosti mnoho reakcí a velice rychle byl prohlášen za neetický, aby se předcházelo jeho opakování. Tato opatření nebyla nikdy stoprocentně úspěšná a v roce 2007 televizní společnost ABC zasponzorovala opakování experimentu s jen malými úpravami. Před prvním experimentem Milgram oslovil 40 odborníků z oblasti psychologie a celý experiment jim zkráceně prezentoval. Překvapivé bylo jejich očekávání, že množství participantů, kteří dosáhnou maximální síly šoku, se bude pohybovat do 1%. Praxe ukázala, že vliv autority dokáže i z obyčejného člověka vytvořit nástroj pro konání zla. (Gálik, 2012)

1.4.6 Vzácnost

Cialdini definoval princip vzácnosti jako příležitost, která je tím cennější, čím ojedinelejší je. Příkladem mohou být časově omezené akce na zboží v obchodech nebo zlevněné zboží až do vyprodání zásob. Strategie přesvědčování postavená na vzácnosti vždy cílí na schopnost motivovat k činu pomocí tlaku na lidskou vnitřní potřebu uchovat si možnost svobodné volby. Omezení formou vzácnosti utočí na tuto potřebu autonomie a vyvolává reakce, které lze využít v oblasti přesvědčování. Brehm definoval čtyři základní druhy reakcí, které mohou nastat při omezení svobodné vůle. První možností, která může nastat, je opačná reakce, než jaká byla vyžadována. Za druhé může dojít k reakci podobné, ale jiné než byla ta nevhodná. Třetí reakcí je negativní postoj k chování, které je požadováno. Poslední reakce vytvoří negativní a odmítavý postoj vůči původci omezení. (Brehm, 1956) (Cialdini, 2009)

Cialdini ve své knize *Influence: The Psychology of Persuasion* z roku 2009 popsal princip vzácnosti na vlastní příhodě. Když četl noviny, dozvěděl se o mimořádné příležitosti navštívit mormonský chrám v místě jeho vlastního bydliště. Exkluzivitu situaci dodával fakt, že po rozsáhlé rekonstrukci budou poprvé a pravděpodobně na dlouhou dobu naposledy přístupné i prostory, které jsou obvykle uzavřeny. Kontaktoval přítele, který odmítl se přidat k Cialdinimu na prohlídku a konstatoval, že nerozumí proč tak náhlý zájem o mormonský chrám, o který do té doby Cialdini zájem nikdy neprojevil. Tato událost posloužila jako podklad pro definování principu vzácnosti z pohledu Cialdiniho. (Cialdini, 2009)

V oblasti přesvědčování je důležité, aby omezená nabídka měla pevný termín

platnosti. Lépe zapůsobí formulace: „Zítřa si má pro vůz přijet jiný zájemce, ale pokud ho vezmete dnes, tak je váš.“ než „Pokud automobil dnes nekoupíte je možné, že se prodá dříve, než se rozhodnete.“ Jako prevence proti zneužití je dobré si vždy ověřit pravdivost tvrzení o omezení možnosti. Příkladem může být kolo štěstí Mountfield, které i přes původní tvrzení vlastně nikdy nekončí.

2. Postoj

„Postoj je ten nejcharaktičtější a nejdůležitější koncept v americké sociální psychologii.“(Allport, 1935) Tento výrok průkopníka psychologie osobnosti Gordona Allporta velice dobře charakterizuje důležitost postoje a postojové změny.

Postoje označují názor či předsudek vůči činu, který musíme vykonat nebo volbě, kterou musíme učinit. Náš názor je postaven na pocitech k danému činu nebo rozhodnutí a to jak pozitivních, tak negativních.

2.1 Definice postoje

Tak jako v první kapitole věnované přesvědčování i zde platí, že k pojmu postoj se vztahuje velké množství různých definic, více či méně konkretizovaných. Pro představu postačí tyto:

„Postoje jsou hodnocení lidí, objektů a myšlenek.“ (Aronson, Wilson, Akert, 2005)

„Asociace mezi daným objektem a jeho hodnocením.“ (Fazio, 1989)

„Psychologická tendence, která se projevuje v hodnocení konkrétní entity s jistým stupněm upřednostňování nebo odmítnutí.“ (Eagly, Chaiken, 1993)

„Naučené hodnocení objektu nebo činu, které má valenci a intenzitu, ovlivňující chování.“ (Perloff, 2010)

Z těchto definic lze usoudit, že postoj vůči komukoli nebo čemukoli je vždy subjektivní, obvykle s významnou měrou závislosti na předchozí zkušenosti a jejím ohodnocení. Jako jednoduchý příklad může být vztah vůči psům, kde každý jedinec má jinou dosavadní zkušenost z kontaktu s nimi. U člověka, kterého pes v minulosti napadl lze předpokládat negativní vztah a předsudek vůči psům s vysokou mírou intenzity. Naproti tomu u jedince, který byl celý život zvyklý na kontakt se psy, pravděpodobně bude vztah pozitivní.

Dle Perloffovy definice je možné jakýkoli postoj dále zkoumat a zhodnotit. Dle této definice jsou postoje naučené, z čehož se dá vyvodit, že s postoji se nerodíme, ale získáváme je v průběhu života. Postoj se také může postupně měnit, nabývat na síle či slábnout. Hodnocení v rámci postoje umožňuje jednotlivých entitám přiřadit emoci, kterou vzbuzují. Obecně pojato k čemukoli lze mít buď pozitivní, neutrální (žádná zkušenost)

nebo negativní postoj. Postoj jakožto důležitá složka pro přesvědčování má velký vliv na chování. Postoj do velké míry definuje to, jak se zachováme při kontaktu s danou entitou. A poslední složka definice nám umožňuje měřitelnost postoje. Dle Perloffa má každý postoj valenci a intenzitu. Otázka valence již byla zmíněna v rámci hodnocení a říká, kterým směrem se bude hodnocení ubírat. Intenzita zase umožňuje zkoumat míru, jak moc pozitivní nebo negativní hodnocení je. (Perloff, 2010)

2.2 Struktura postoje

Základem pro úspěšné přesvědčování je změna postoje a tím i chování recipienta. Aby byla změna postoje úspěšná je nutné přesvědčovací působení přizpůsobit každému jedinci, a k tomu je nutné nejprve porozumět vnitřní struktuře postoje. Každý postoj má svou vlastní strukturu a tu můžeme definovat třemi charakteristikami: bipolarita, rozsah a ambivalence. Bipolaritu možno považovat za valenci z Perloffovi definice postoje a o rozsahu uvažovat jako o intenzitě. Fishbeinův sumární model definuje postoj jako součet evaluací jednotlivých přesvědčení, které máme. Ambivalence je jev, který vzniká ve chvíli, kdy k danému objektu máme různou kombinaci hodnocení přesvědčení. (Gálik, 2012)

Strukturu postoje lze dále zkoumat z hlediska uvědomění svého postoje. Implicitní postoje reprezentují ty, které člověk nevnímá a mnohdy ani neví, že takový postoj vůči objektu má. Opakem jsou pak explicitní postoje, které jsou vědomé. Pro účely dotazování platí, že implicitní postoje se obvykle projeví v případě, kdy recipient nemá prostor k dlouhému přemýšlení nad problematikou, ale jeho odpovědi jsou automatické. Toho lze docílit nejlépe časovým omezením během dotazování. Implicitní postoje jsou tedy indikátory nevědomého chování a reakcí k objektu zájmu, naopak explicitní postoje lépe predikují vědomé odpovědi a z nich vycházející chování. (Gálik, 2012)

Postoj vzniká nebo je získán zkušeností s objektem postoje. Jako model vzniku postoje je často používán tripartitní model, který byl poprvé definován v odborné práci *Attitudes: A New Look at an Old Concept* z roku 1988. Základem tohoto modelu jsou tři složky utváření postoje: kognitivní, afektivní a konativní. Kognitivní utváření postoje je založené na racionálním smýšlení o daném objektu. Pozitivní informace vytváří pozitivní postoj a naopak. Příkladem mohou být recenze nebo doporučení. Postoje vznikající na afektivním základě nemají kognitivní složku. Utváří je primárně emoce a pocity vzbuzené objektem. Pokud pro daný objekt chybí afektivní i kognitivní základ, utváří se postoj pomocí sebepercepce a proces se nazývá konativní. V praxi jde o opačný proces, kde chování není založeno na postoji, jak je obvyklé, ale naopak postoj se vytvoří na základě

chování, které subjekt sám pozoruje a vyhodnotí. (Zanna, Rempel, 1988)

2.3 Funkcionální přístup

Funkcionální přístup k teorii postojů má základ v šesti funkcích. Dle klasické Katzovy studie byly popsány čtyři z těchto funkcí a následným výzkumem rozšířeny o další dvě. Funkcionální přístup popisuje rozdílnost vnímání jednoho postoje různými lidmi. Příkladem může být pozitivní postoj ke sportu, kde pro každého může být základ tohoto postoje jiný.

2.3.1 Poznávací funkce

Zjednodušuje proces zpracování informace. Zavádí schémata nutná pro efektivní a rychlou identifikaci situace, tak aby bylo možné utvořit postoj, který je pak základem pro naše chování v dané věci. Je základním principem učení a vytváření postojů, proto je možné tuto funkci zaznamenat v každém z nich. (Hewstone, 2006)

2.3.2 Užitá funkce

Řídí naše chování skrze postoj ke snaze dosáhnout nejlepšího poměru mezi negativními a pozitivními výsledky. Za užitá funkci postoje se uvažuje, pokud nějaký postoj zastáváme za účelem odměny/zisku a v případě nedosažení očekávaného cíle nám nic nebrání ke změně tohoto postoje. (Gálik, 2012)

2.3.3 Hodnotově-expressivní funkce

Slouží primárně k prezentaci hodnot a přesvědčení. Postoj zaujímaný za účelem hodnotově-expressivní funkce nás má před ostatními kastovat do skupiny se stejnými hodnotami. Může se projevit ve stylu oblékání, politickém přesvědčení nebo ve výběru auta. Velký užitek tento princip přináší na poli marketingu a obchodu, v rámci uvedení produktu na trh je jednou z nejdůležitějších činností správně definovat cílovou skupinu a přizpůsobit jí marketingový plán. (Gálik, 2012)

2.3.4 Ego-defenzivní funkce

Vytváří obranný postoj vůči uvědomění si vlastních chyb či nedostatků. Dotyčný pak prezentuje své přesvědčení, tak aby si sám nemusel přiznat nepříjemné pravdy. Příkladem může být situace, kdy majitel průměrného rodinného vozu reaguje na nablýskané sportovní vozidlo poznámkou o kompenzaci. V principu jde o snahu sama sebe ochránit před pocitem neúspěchu. (Katz, 1960)

2.3.5 Sociální-adjustivní funkce

Projevuje se v situaci, kdy chování reprezentuje postoj zastávaný za účelem začlenění do konkrétní sociální skupiny. Sociálně-adjustivní funkce postoje je zřetelná také u již stávajících členů skupiny. Poprvé tuto funkci popsali M. B. Smith, J. S. Bruner a R. W. White v publikaci *Opinions and Personality*. (O'Keefe, 2002)

2.3.6 Funkce sociální identity

Funkce sociální identity úzce souvisí s hodnotově-expressivními a sociálně-adjustivními funkcemi. Je popisována jako postoj sloužící k vyjádření sebe sama, dle vlastních představ. Projevy funkce sociální identity mohou být: specifický výběr oblečení, kolektivní sportovní činnost, tetování, bodytuning nebo také vytříbené chování a způsoby. Naše chování značí, kým se cítíme býti a kam chceme patřit.

2.4 Párování s funkcí

Funkcionální přístup v oblasti přesvědčování má pevně stanovené místo, protože chování je ovlivňováno postoji a postoje jsou zaujímány primárně za účelem splnění nějaké funkce či kombinace těchto funkcí. V rámci přesvědčování jde o metodu působení na člověka skrze funkce, které daný postoj přináší. Jako příklad můžeme uvést členství v kontroverzní politické straně. Postojem je ono členství ve straně, funkce však může být pro každého jiná. Z tohoto důvodu při snaze získat další členy je nutné v rámci komunikace jinak cílit na člověka, který se neztotožňuje s myšlenkami jiných stran, a proto trpí pocitem nedostatečného začlenění do společnosti a jinak na člověka, který je obecně oblíbený a má tendence šířit své myšlenky a přesvědčení dále. Pokus o přesvědčení je účinnější, čím lépe je zacílen na funkci, kterou očekávaný postoj plní. (O'Keefe, 2002)

2.5 Změna postoje

„Postoj k danému chování výrazně determinuje skutečné chování“ (Ajzen, Fishbein, 1980). Na základě tohoto tvrzení můžeme uvažovat o postoji a jeho vnímání jako o základním kameni pro přesvědčování. Pro účely této práce budou postojová změna a přesvědčování brány téměř za významově shodné. (Gálik, 2012)

2.5.1 Elaboration likelihood model – ELM

ELM nemá prozatím český ekvivalent, ale jeho definicí získáme odvozením překladu. Elaboration vyznačuje náklonost k argumentům v rámci komunikace, likelihood pak stanoví četnost výskytu tohoto chování, můžeme říci pravděpodobnost jevu.

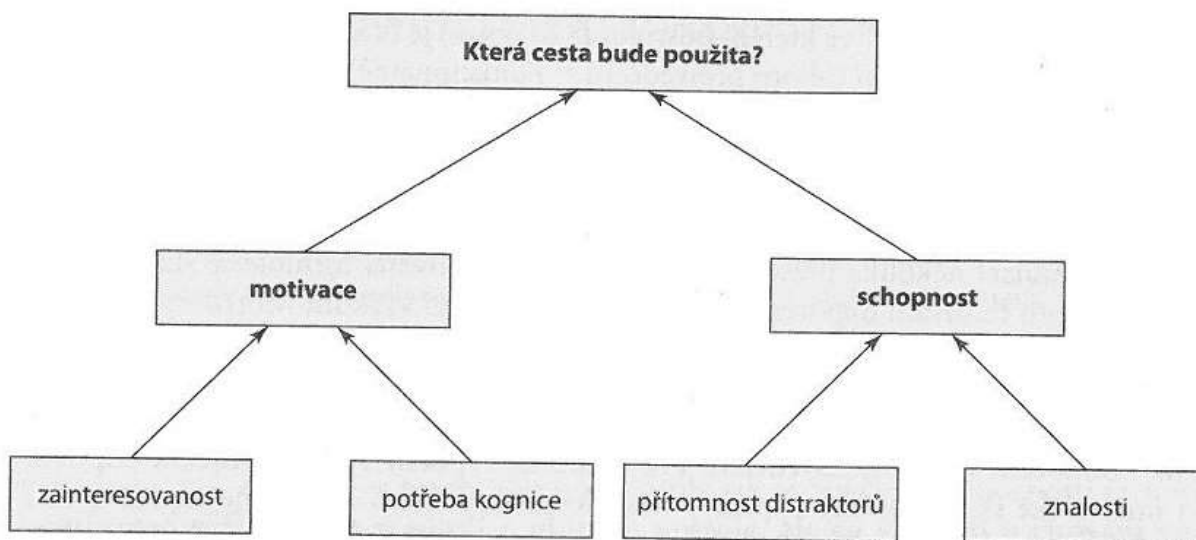
Kombinací vznikne definice: „Model nám proto říká, za jakých podmínek je pravděpodobné, že člověk bude nebo nebude o argumentech hlouběji přemýšlet.“ (Gálik, 2012).

Dle ELM ke zpracování informací zpravidla dochází dvěma různými cestami. Centrální cestou se rozumí postup zpracování vjemů racionální formou kognice, kde dochází k analýze a zvážení argumentů, které jsou následně porovnány s vlastními postoji. Tato cesta je časově i kognitivně mnohem náročnější než tzv. periferní cesta. Při zpracování informace periferní cestou dochází k vytváření zkratk a přemostění, tak aby rozhodovací proces byl co nejjednodušší a nejkratší. Jako tyto zkratky nám slouží například fyzická přitažlivost protistrany, dobré chování, zdatná rétoriky či prostředí. V praxi lze oba postupy ukázat například při výběru vozidla v autobazaru. První kupující vůz hodnotí na základě technické prohlídky, zkušební jízdy a zkušeností s automobily, které jsou jeho hobby. Zde dochází k racionálnímu zvažování faktů, zda koupit či nekoupit. Druhý příklad kupujícího je takový člověk, který je schopen auto koupit pouze na základě hezké prodejní řeči obchodníka. Obchodník je mu sympatický, protože se usmívá a v prostorách bazaru mu poskytl dobrou kávu. Zde kupující upřednostní periferní cestu a zpracuje informace na základě zjednodušeného modelu. (Petty, Cacioppo, 1986)

Předmětem zkoumání v rámci ELM se stala také závislost jevu, kterou z dvou cest, představených v minulém odstavci, respondent zvolí a na základě jakých principů. Jako hlavními faktory byly definovány motivace a schopnost zpracovávat informace. Každý z těchto dvou faktorů je dále závislý na dalších dvou složkách. Pro motivaci jsou důležité faktor zainteresovanosti a potřeba kognice. Výzkumy dokazují preference k centrální cestě v případě, kdy vůči objektu zájmu má respondent osobní zainteresovanost. Z příkladu s prodejem automobilu lze uvést kupujícího se zkušenostmi s automobily. Osobní vztah k objektu, automobily jsou jeho hobby, způsobí preferenci centrální cesty. Potřebou kognice se rozumí individuální potřeba porozumět fungování světa. Člověk s vysokou mírou potřeby kognice je zvědavý a vždy se snaží dané problematice do detailu porozumět. Tito lidé preferují analytický přístup k rozhodování před využitím zkratk formou periferní cesty. (Petty, Cacioppo, 1986)

Druhým faktorem, který ovlivňuje výběr cesty je ona schopnost informací zpracovat. Opět lze definovat dvě podsložky tohoto faktoru. Základem schopnosti zpracovávat jsou znalosti a přítomnost distraktorů. Platí, že člověk se znalostmi v určité oblasti bude při zpracování nových poznatků nebo argumentů volit centrální cestu

pravděpodobněji nežli odborník na jiné odvětví. Pro představu lze uvést situaci, kdy na jedné straně bude autor této práce prezentovat své výsledky vedoucímu diplomové práce a na straně druhé rodinnému příslušníkovi. U vedoucího práce, jakožto odborníka v oblasti psychologie lze očekávat vyšší míra znalostí dané problematiky, zvolí proto centrální cestu při uvažování nad závěry práce. Rodinný příslušník bez vzdělání a větších zkušeností z oblasti psychologie nebude disponovat potřebnými znalostmi, je tedy pravděpodobné, že zvolí periferní cestu. Rozhodnutí mohou ovlivnit také distraktory, jedná se o rušivé elementy, schopné zhoršit kognitivní schopnosti recipienta do té míry, že sníží své nároky na argumentaci a přiblíží se více periferní cestě. (Petty, Cacioppo, 1986, Gálik, 2012)

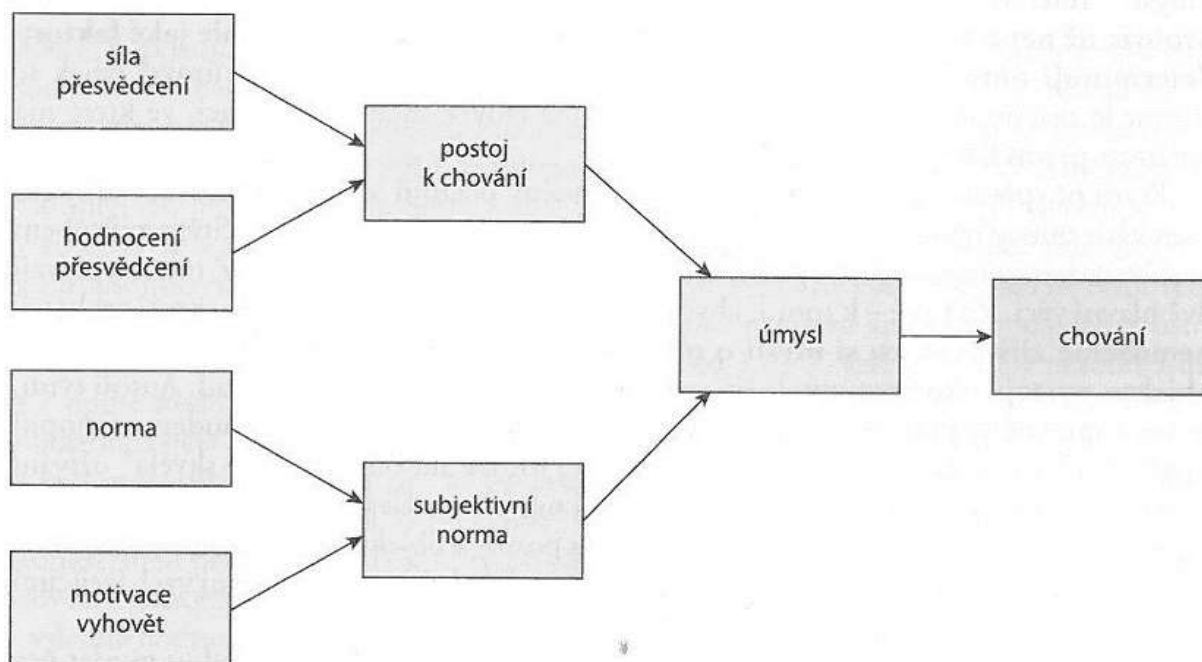
Obrázek 2 Znáznornění procesu při výběru cesty (zdroj: Gálik, 2012)

ELM je jedním ze základních prvků postojové změny a pomocí tohoto modelu lze definovat několik doporučení v oblasti přesvědčování. Rozdíly mezi zpracováním centrální a periferní cestou jsou vhodným nástrojem pro tvorbu přesvědčovací zprávy. Platí, že postoj zaujatý na základě centrální cesty je znatelně pevnější, více konzistentní s chováním a mnohem hůře měnitelný než postoj vytvořený periferní cestou. Pro přesvědčování potom platí doporučení, recipient s postojem získaným centrální cestou bude pravděpodobně znalý dané problematiky a motivovaný k důkladné analýze argumentace. Zde je nutné v rámci přesvědčování poskytnout dostatek kvalitních argumentů, jejichž vyhodnocení přivodí očekávanou postojovou změnu. U recipienta s postojem získaným periferní cestou je naopak vhodné věnovat pozornost formě přesvědčování nežli obsahu. (Gálik, 2012)

2.5.2 Teorie odůvodněného konání

Jako základ teorie odůvodněného chování je považován Fisbeinův sumární model

(představen v kapitole 2.2). Jeho rozšířením o úmysl jako stěžejní bod predikce chování vznikl nový koncept.

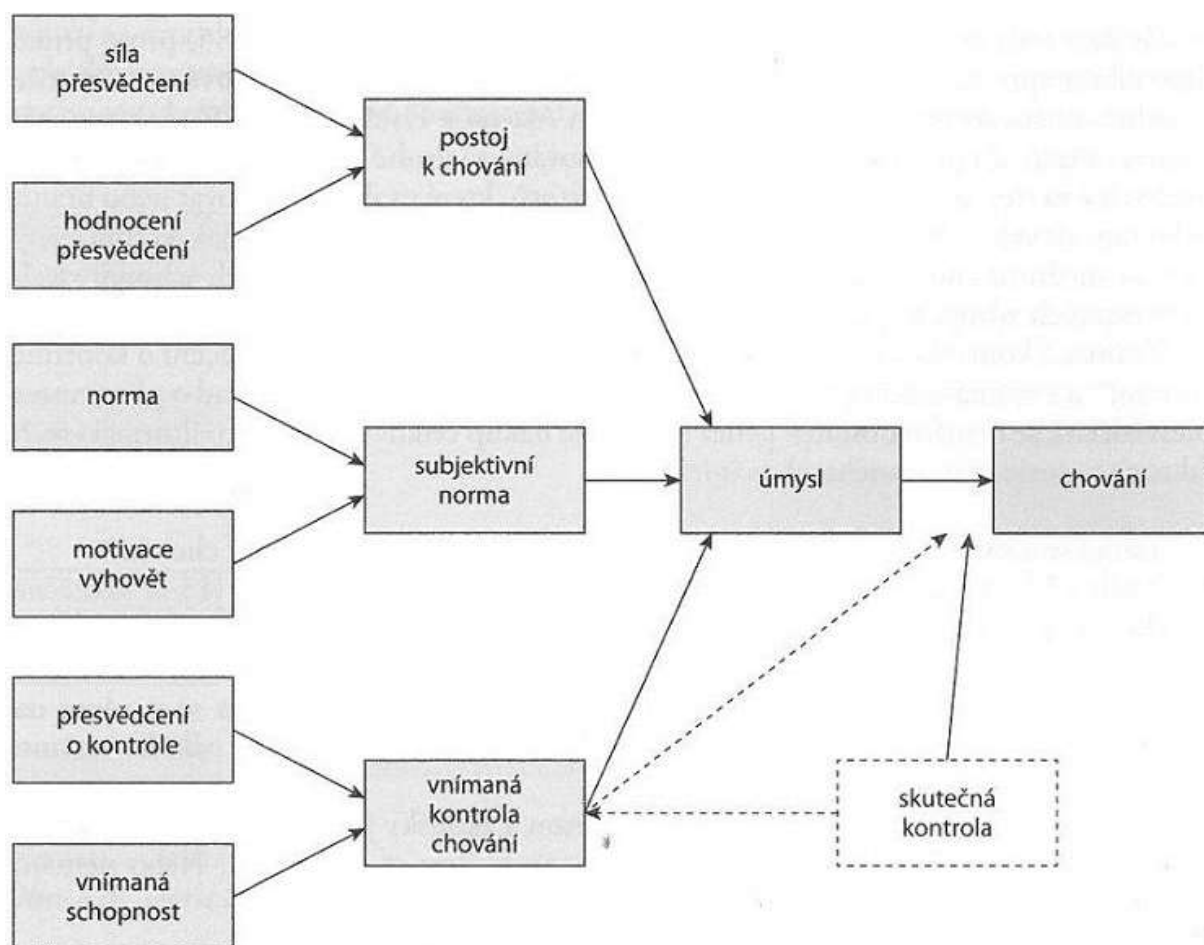

Obrázek 3 Grafická podoba teorie odůvodněného chování (zdroj: Gálik, 2012)

Jak je z přiloženého obrázku patrné, úmysl je závislý na postoji k danému chování a subjektivní normě. Dle sumárního modelu každý postoj má svou sílu přesvědčení a odpovídající hodnocení. Důležité tedy není přesvědčení o objektu, ale názor na chování vůči objektu. Norma zastupuje předpoklad, jak budou o daném chování smýšlet lidé, které respondent považuje za vzor a na jejich názoru mu záleží. Subjektivní norma je pak kombinací dané normy a potřeby těmto osobám vyhovět a jednat konformně s očekáváním, či naopak. (Ajzen, Fishbein 1975)

2.5.3 Teorie plánovaného chování

Ajzen (1985) rozšířil teorii i vnímanou kontrolou chování a dal tím vzniknout teorii plánovaného chování. Jak model ukazuje, rozšíření obsahuje vnímanou kontrolu chování, která je závislá na přesvědčení o kontrole a vnímané schopnosti. Pro představu je vhodné uvést příklad s nákupem vozidla: Touha po koupi nového sportovního auta je vysoká. Jedná se o postoj k danému chování. Subjektivní normou je podpora přátel a zároveň negativní postoj rodiny. Vnímanou kontrolou chování pak je uvědomění si, že takový vůz není potřebný nebo je v tuto chvíli mimo finanční možnost dotyčného, proto si ho nemůže pořídit. (Gálik, 2012)

Obrázek 4 Grafická podoba teorie plánovaného chování (zdroj: Gálik, 2012)

2.5.4 Inokulační teorie

Inokulační teorie je postavena na principech obvyklých například v medicíně. Oproti ostatním popsaným teoriím jde o snahu daný postoj udržet a jeho konzistenci naopak navýšit. Ke zvýšení odolnosti k přesvědčovací technikám dochází formou očkování malým množstvím protiargumentů, které jsou vzápětí vyvráceny. Základem

teorie je rozlišení jednostranných a oboustranných argumentů, kde McGuire a Papageorgis (1961) stanovili oboustranné argumenty jako vhodnější, protože umožňují posílení postoje. Vždy je nutné používat pouze ty oboustranné argumenty, které je možné následně oslabit a vyvrátit. Na principech inokulační teorie vznikla technika předvarování, kde dochází k prezentaci a vyvrácení protiargumentů dříve než je má možnost využít oponent. (Gálik, 2012)

2.5.5 Teorie sociálního usuzování

Teorii sociálního usuzování se zabývali Sherif a Hovland (1961), jejich definice je postavena na zkoumání vzájemného vztahu současného postoje recipienta s argumenty, které přicházejí v rámci přesvědčovacího působení. Výzkum říká, že argumenty konzistentní nebo blížící se k již aktuálnímu postoji mají větší přesvědčující účinek oproti argumentům, s kterými se respondent neztotožní. Jako doporučení pro přesvědčovací komunikaci lze pak doporučit argumentaci postoji blízkými respondentovi. (Sherif, Hovland, 1961)

V rámci teorie sociálního usuzování Sherif a Hovland definovali tři oblasti tvořící stupnici, na které lze umístit každý postoj. Stupnice obsahuje oblast akceptace, oblast indiferentnosti a oblast odmítnutí. Pro každý postoj je pak rozsah oblastí individuální vzhledem k osobě recipienta. Akceptace obsahuje souhlasné postoje, indiference značí postoje někde na pomezí a v oblasti odmítnutí jsou nesouhlasné postoje. (Gálik, 2012)

Umístění postoje na dané stupnici dále definuje následující projevy respondenta, kde může dojít k asimilaci nebo kontrastu. Platí, že k asimilaci s postojem dochází, pokud se nachází v oblasti akceptace nebo části oblasti indiferentnosti. Asimilace způsobí subjektivní vnímání argumentu jako bližší postoji než ve skutečnosti je. Kontrast pak způsobí, že argument je vnímán jako více odlišný. Ke kontrastu dochází, pokud se argument nachází v oblasti odmítnutí nebo v nejbližší části oblasti indiferentnosti k oblasti odmítnutí. Pro přesvědčovací komunikaci je důležité volit argumenty, tak aby se pohybovali v oblasti akceptace nebo někde na pomezí s oblastí indiferentnosti. Následně dojde k asimilaci argumentu a respondent přijme postoj za vlastní. V případě přesvědčování člověka, jehož současný postoj je v oblasti odmítnutí, je důležité vyvarovat se argumentů, s kterými nesouhlasí. Lépe poslouží výroky, které se pohybují někde na pomezí jako například nejasné projevy politiků na kontroverzní otázky. Koncept asimilace a kontrastu ukazuje, že hodnocení argumentů je vždy subjektivní na základě aktuálního

postoje. (Sherif, Hovland, 1961) (Gálik, 2012)

2.5.6 Postoje a sociální identita

Sociální identitu popsal prvně Henri Tajfel ve své práci *Human Groups and Social Categories – Studies in Social Psychology* z roku 1981. Ve svých studiích zkoumal vliv na postojovou změnu člověka způsobenou členstvím v sociální skupině. Popsal jev nazvaný chování v minimální sociální skupině. Tento jev staví na výsledcích pozorování, které ukazují na snahu upřednostnit členy skupiny, jejíž je respondent členem, před členy jiné skupiny. Sociální identita je tedy konceptem umístění postoje do sociálního prostředí. (Tajfel, 1981)

Příkladem fungování může být experiment popsaný v díle *Psychologie přesvědčování* (Gálik, 2012). Skupina respondentů je požádána o vytvoření představy jízdního kola, kde nehraje roli konkrétní typ ani značka. Toto jízdní kolo si mají představit, jak stojí dokonale rovně a je pouze lehce kontrolováno rukou, tak aby nedošlo k pádu na stranu. Následně mají respondenti za úkol představit si, že na spodní šlapací pedál, který je v dokonale vertikální poloze přiváže asi 2m dlouhé lanko, napnou ho a povytáhnou o dalších asi 15cm. Klíčová otázka pak zní: „K jakému dojde u kola pohybu?“ Nabízí se tři možnosti, jak situace dopadne. „Zprvé kolo popojede kupředu, zadruhé popojede dozadu nebo se nepohne vůbec?“ (Gálik, 2012)

Autor experimentu tvrdí, že statisticky postačí skupina o osmi nebo více respondentech k tomu, aby každé řešení mělo svého podporovatele. Vzniklé tři skupiny dostanou za úkol vytvořit přesvědčující zprávu, tak aby změnili postoj ostatních a přidali se k jejich skupině. Experiment prokázal, že většina respondentů i přes přesvědčivou argumentaci členů ostatních skupin zůstane věrná původní skupině. Jev je způsoben sociální soudržností a upřednostněním již existující sociální skupiny, do které respondent patří, před cizí skupinou. Fascinující je fakt, že sociální soudržnost s aktuální skupinou je silnějším motivem než možnost začlenit se do vítězné skupiny. (Gálik, 2012)

Přesvědčovací zpráva má vyšší schopnost postojové změny pokud její původce patří do sociální skupiny respondenta. Tento fakt je posílen obzvlášť v případě, kdy je objekt postoje relevantní pro danou sociální skupinu. U procesu zpracování informace může dojít k volbě periferní cesty, pokud zpráva pochází od člena sociální skupiny. Tato tendence je závislá i na dalších aspektech, nelze tedy s jistotou tvrdit, že bude vybrána periferní cesta. (Petty, Cacciopo, 1986)

3. Sociální skupina

3.1 Definice sociální skupiny

Obecně lze sociální skupinu definovat jako skupinu lidí se společnými znaky, kde lze pozorovat funkční vnitřní strukturu. Dle sociální psychologie ji lze rozdělit na seskupení nebo sociální kategorie. Seskupení jsou shluky lidí, které k sobě obvykle váží situační okolnosti dané provozováním stejné činnosti či lokalita výskytu daných jedinců. Tato skupina působí dojmem celku pouze dle vnější podobnosti aktivit a znaků. Příkladem jsou například nakupující v obchodě nebo cestující ve vlaku.

Sociální kategorie je dána začleněním na základě kognitivního procesu, který zkoumá společný znak s ostatními členy skupiny. Může se jednat o demografický údaj jako je věk, náboženství, pohlaví, rodinný stav, vzdělání nebo osobnostní vlastnosti a schopnosti. Bývá obvyklé, že člověk v rámci tvorby svého sociálního prostředí vyhledává a seskupuje osoby na základě podobnosti, která pro něj má hlubší význam. (H. Tajfel, 1978)

V rámci přesvědčování a postoje změny hrají sociální skupiny důležitou roli. Jedná se o prostředí, ve kterém k přesvědčování dochází a to může vytvářet, jak překážky, tak při přesvědčování pomáhat. Skupiny, do kterých patříme a cítíme se být jejich součástí, patří do našeho rutinního života a ovlivňují ho často více, než vůbec můžeme vnímat. Studium sociálních skupin se zabývá sociálně-psychologický výzkum a jako příkladem může být definice: „Skupinou jsou jedinci, kteří se pravidelně stýkají (jsou v pravidelné interakci) a kteří sami sebe za skupinu považují.“ (J. E. McGrath, 1984)

3.2 Kompozice a struktura sociální skupiny

Během vzniku sociální skupiny dochází automaticky k vytvoření hierarchického uspořádání členů. Tato vnitřní struktura se nazývá skupinová a úzce souvisí s procesem formování sociální skupiny. Každou sociální skupinu během jejího vzniku a fungování dále ovlivní i charakteristika jedinců, kteří do dané skupiny patří. Potom se jedná o kompozici sociální skupiny.

3.2.1 Kompozice

Skupinová kompozice byla zkoumána primárně z hlediska velikosti skupin a jejich homogenity. Mezi nejmenší skupiny se řadí ty, ve kterých je důležitý kontakt a aktivní kooperace členů. Početně za ně lze uvažovat skupiny okolo 3-4 osob, seskupení o dvojnásobném počtu jsou pak velice výjimečné. Tyto skupiny jsou tvořené lidmi, kteří

mají mnohé společné a společně se podílí na fungování a formování skupiny. Větší skupiny mají výhodu v rozsahu působnosti, četnosti dalších kontaktů a také lze předpokládat, že výkonnost stočlenné skupiny bude vyšší nežli u té tříčlenné. I přes zjevné výhody, výzkumy dokazují, že s rostoucí velikostí skupiny se snižuje její schopnost koordinovaného fungování a klesá efektivita jedinců. Tento jev může být způsoben pocitem anonymity, kdy se někteří členové tzv. vezou s ostatními nebo naopak jsou upozaděni dominantními členy. Následně vznikají podskupiny, u kterých lze pozorovat vnitřní rivalitu a konflikty. Tudiž i přes potenciál velkých skupin se ty menší jeví jako více efektivní.

3.2.2 Struktura

Skupinová struktura je postavena na rozdělení rolí a statusů uvnitř skupiny. Primární rysy jsou dány vývojem všech členů, kde do popředí se dostávají dříve anonymní, dnes známí lidé, kteří jsou rozdílní svými vlastnostmi a rysy. Každá skupina obsahuje skupinový systém rolí, které definují požadavky na chování a činnost každého jednotlivého člena skupiny. Tato role může být formální nebo neformální a její charakter se formuje během vzniku sociální skupiny. (Výrost, Slaměník, 2008)

Součástí skupinové struktury jsou také skupinové normy, které stanoví mantinely chování pro každého člena skupiny. Vznikají na základě odvození chování skupiny jako celku a jejich porovnání s chováním jedince umožňuje klasifikovat toto chování jako vhodné či nevhodné v prostředí dané skupiny. Nežádoucí chování je omezeno sankcemi, tak aby se jeho výskyt minimalizoval, a naopak normami přijatelné chování je odměněno.

Normy se dělí na orientované na venek, zde záleží na dojmu, který vytváří u okolí. Jde o sebereprezentaci skupiny před okolím. Opakem jsou pak normy orientované dovnitř, které se zabývají chováním v rámci skupiny a mezi jednotlivými členy.

Kohezitivita skupiny, jinak také její schopnost soudržnosti je dána silou skupiny udržet členy uvnitř skupiny. Navýšení kohezivity lze docílit stanovením skupinových cílů a hodnot. (Výrost, Slaměník, 2008)

3.3 Typologie sociálních skupin

3.3.1 Formální a neformální

Formální skupiny jsou uměle vytvořená seskupení, jejich formovací základ leží vně konečné skupiny. Vznikají záměrně a obvykle mají jasně danou strukturu. Opačným

způsobem vznikají pak neformální skupiny, které jsou výsledkem vývoje neformálních vztahů až k utvoření skupiny. Struktura pak není od prvopočátku jasně daná, ale utváří se spolu se skupinou. Běžným jevem je výskyt neformálních vztahů ve formální skupině a analogicky formálních vztahů ve skupině neformální. (Výrost, Slaměník, 2008)

3.3.2 Primární a sekundární

Dle těsnosti vztahů a síly vlivu lze rozlišit skupiny na primární, pro které je charakteristická vysoká intenzita vlivu na členy a na sekundární s typickou mírou volnosti a odloučení. Primární skupiny bývají menšího rozsahu, s vysokou mírou provázanosti mezi členy, dlouhou dobou trvání a s častým osobním kontaktem. Dokonalým příkladem takové skupiny je rodina. Sekundární skupina je obvykle větší seskupení lidí, jejichž vztahy jsou postaveny na formálním základě a slouží k dosažení vytyčených cílů. Příkladem může být firma. (Výrost, Slaměník, 2008)

3.3.3 Členské skupiny

Členské skupiny vznikají za účelem vytvoření nástroje k odlišení členů od ostatních. Jejich formování je založeno na vnějším zdroji a mají mnoho rysů shodných s formálními skupinami.

3.3.4 Referenční skupiny

Slouží k sebepercepci a sebehodnocení na základě výběru vztažného bodu, konkrétně skupiny. Jedinec nutně nemusí být členem skupiny i přesto může skupina sloužit jako referenční bod v jeho procesu sebepojetí. Jde tedy o skupinu, kterou jedinec vnímá jako svůj vzor, kterému se snaží přiblížit. (Výrost, Slaměník, 2008)

3.3.5 Přirozené skupiny

Přirozené skupiny jsou samostatně existující celky, které vznikly a fungují bez externích zásahů. Jejich opakem pak jsou testovací skupiny a obdobná skupenství uměle vytvořená za účelem výzkumu či experimentu. (Výrost, Slaměník, 2008)

3.4 Skupinový vliv

Pro přesvědčování použitelným principem vycházejícím ze sociální skupiny je teorie skupinového vlivu. Vliv, kterým na jedince působí skupina je diametrálně odlišný od vzájemného působení P2P. Tento vliv skupiny je částečně dán povahou dané skupiny. Skupině narůstá vliv na jedince tím čím vyšší je u ní stupeň koheze a míra konformity. Jedinci v úzce spjatých skupinách jsou proto náchylnější k manipulaci a nátlaku.

3.4.1 Sociální facilitace

Popisuje vliv přítomnosti cizí osoby na chování a výkonnost člověka. Účinek tohoto vlivu může dosahovat pozitivních i negativních výsledků. Výzkum N. Tripleta (1898) zaměřený na cyklistiku prokázal, že cyklisté při společné jízdě s ostatními jezdci dosahují průměrně lepších výsledků než při individuálním tréninku. Další průzkumy dokázali, že reakce jedince na přítomnost dalších osob nepřináší vždy kladné výsledky, ale v určitých situacích naopak dojde ke zhoršení. Pozdější zkoumání R. Zajonce (1965) prokázalo bipolární efekt sociální facilitace. V případě řešení známých a jednoduchých úkolů docházelo za přítomnosti jiných osob ke zlepšení. Naopak řešení nestandardních a náročných úkolů jevílo známky pochybování a celková schopnost splnit úkol byla značně snížena. (Výrost, Slaměník, 2008)

3.4.2 Sociální zahálení

Sociální zahálení lze popsat jako tendenci jedince ke snižování výkonnosti v prostředí skupinové práce. V případě plnění společného úkolu skupinou 4 osob lze na základě principu sociálního zahálení předpokládat, že celková potřebná doba na splnění úkolu nebude rovna čtvrtině času jedince. Experiment Maxe Ringelmana (1883-1887) zaměřený na tahání lana prokázal, že pokud průměrný potenciál jedince byl vyvinout sílu 63kg v tahu, tak při společném úsilí osmičlenné skupiny tým neutáhl více jak 248kg. Přestože předpoklad by byl roven osminásobku průměrné váhy, kterou členové dokáží utáhnout (504kg). Tento efekt, dříve nazývaný Ringelmannův, se může projevit při plnění fyzických i kognitivních úloh. (Výrost, Slaměník, 2008)

3.4.3 Skupinová polarizace

Posílení původního přesvědčení následkem vlivu skupinové konverzace na toto téma je v sociální psychologii označováno jako skupinová polarizace. K posílení původního přesvědčení a posunutí názoru více směrem k původnímu pólu je zapotřebí souhlasně naladěná konverzace s jiným členem skupiny. Například pokud dva extrémisticky nesmýšlející jedinci, kteří však sdílí negativní názor na islámskou imigraci do Evropy, budou konverzovat na toto téma, dojde k utvrzení jejich názorů a následně je vysoce pravděpodobné, že jejich přesvědčení se posune blíže k extrémnímu odporu vůči migraci.

3.4.4 Skupinářské myšlení

Za určitých podmínek může v rámci izolované vysoce kohezivní skupiny dojít ke

slepému následování řešení, které navrhuje autorita dané skupiny, i přestože dané řešení je zjevně iracionální a špatné. Stres vyvolaný okolnostmi a pocitově bezvýhodná situace dávají prostor ke stádovému chování, kdy skupina ignoruje zdravý rozum a jedná zjednodušenou cestou navrženou vůdcem. K tomuto jevu může dojít například i ve skupinách, kde si člen natolik váží svého členství, že se neopovází zpochybnit názor ostatních. Příkladem mohou být některé soudní procesy nebo například zkušební komise. (Výrost, Slaměnik, 2008)

3.5 Sociální epidemie

Základním stavebním prvkem sociální epidemie je okamžik nebo také bod zlomu. Epidemie jsou následkem kombinace lidí, kteří šíří nákazu, prostředí, kde nákaza působí a samotných částic nesoucích nákazu. K bodu zlomu v sociální epidemii dochází v okamžiku, kdy je epidemie vychýlena z rovnovážného stavu, ve kterém se nacházela. K vychýlení může dojít na základě jednoho nebo kombinaci z těchto třech principů: zákon malého počtu, faktor chytlavosti a síla kontextu.

3.5.1 Zákon malého počtu

Princip zákona malého počtu spočívá ve výjimečných lidech, kteří mají specifické vlastnosti a schopnosti, s jejichž pomocí dokáží cíleně i nevědomky ovlivnit velké množství lidí. Malcolm Gladwell ve své knize Bod zlomu definoval tři typy lidí, kteří tuto schopnost mají. Jedná se o spojovatele, maveny a prodavače.

Spojovatel je typ člověka, který zná každého. Svým chováním a přístupem k lidem vytváří obrovské sítě kontaktů. Tito lidé jsou mimořádně talentovaní k získávání přátel a známých. Spojovatelé jsou typičtí svou schopností působit ve velkém množství skupin lidí a ty následně propojovat.

Maven je člověk, který shromažďuje znalosti, snaží se být odborníkem na vše ve svém okolí. Maveni jsou více než experti, kteří mluví například o elektronice, protože je jejich vášní sledovat trendy a novinky na trhu. Pravý maven mluví o elektronice, protože je společensky motivovaný a upřímně chce pomoci. Typickými jsou pro maveny, jak obrovský rozsah znalostí, tak potřeba upřímně pomáhat. Síla mavenů spočívá ve vědomostech a sociálních dovednostech odstartovat sociální epidemii.

„Spojovatel by mohl poradit deseti známým, kde se ubytovat v Los Angeles, a polovina z nich by se jeho radou řídila. Maven by mohl poradit pěti lidem, kde se ubytovat

v Los Angeles, ale vychválil by ten hotel, tak přesvědčivě, že by se jeho radou řídili všichni.“ (Gladwell, 2007)

V rámci sociální epidemie, fungují maveni jako databanky, které obsahují informace a poskytují sdělení. Spojovatelé pak hrají roli sociálního pojiva, jejich starostí je šíření sdělení dále. Poslední skupinou jsou prodavači, lidé, kteří mají vrozený talent přesvědčit každého, kdo váhá uvěřit sdělení. Studie ukázaly, že přirozeně přesvědčiví lidé mají společných několik aspektů chování. Prvním je uvědomění si faktu, že i malé činy mohou mít velké důsledky. Příkladem je studie, kde respondenti vykazovali vyšší dopad informace, pokud při jejím získávání museli kývat hlavou nahoru a dolů. Mozek si pak informaci spojí se souhlasným postojem a informace tím získá na účinnosti. (Gladwell, 2007)

Za druhé nonverbální podněty mají stejnou nebo vyšší důležitost než ty verbální. V praxi to vypadá, tak že prodejce, který prezentuje svůj produkt, dokáže svým výstupem upoutat pozornost a vzbudit důvěru natolik, že kupující přikládá větší váhu pocitu než faktům z dané konverzace.

Třetí jsou úsměvy a pokyvování hlavou. Nejedná se o podprahové chování, protože jsou velmi dobře viditelné, ale přesto nenápadné. Jejich efekt při komunikaci je obrovský, ať jsou využívány vědomě či ne. (Gladwell, 2007)

3.5.2 Faktor chytlavosti

Aby se myšlenka, sdělení nebo prostá informace uchytily v paměti příjemce, je nutné se zaměřit na faktor chytlavosti. Ke zvýšení chytlavosti obsahu je nutné věnovat pozornost struktuře a formátu sdělení. Struktura i formát sdělení musí být stanoveny dle cílové skupiny přesvědčovaných. Jiný postup je nutné zvolit při tvorbě sociální epidemie mezi mladistvými a jiný postup u žen v domácnosti. Myšlenka musí být snadno zapamatovatelná a přimět posluchače k akci. Každou informaci je nutné zabalit, tak aby byla za správných podmínek neodolatelná pro příjemce.

3.5.3 Síla kontextu

Síla kontextu je dána prostředím, ve kterém daná epidemie vznikla a roste. Každá epidemie je mimořádně citlivá na podmínky ve svém prostředí a k bodu zlomu dojde právě jen za těch správných podmínek resp. kontextu prostředí. „Podnět k určitému chování nepřichází od určitého typu člověka, ale od určité vlastnosti prostředí.“ (Gladwell, 2007)

Vliv prostředí je zřejmý u teorie rozbitých oken, která říká, že vývoj epidemie lze zvrátit vytvořením změn v prostředí. Síla kontextu zde má vliv na chování lidí a způsobí zlom v epidemii. Podstatou této síly kontextu jsou naše vnitřní vztahy, které jsou dány vnějšími okolnostmi.

Důležitou roli v epidemiích hrají skupiny. Pravidlo 150 říká, že velikost skupiny je důležitá a počet 150 je krajním pro schopnost efektivního fungování skupiny. Při překročení tohoto počtu se lidé ve skupině vzájemně odcizí a naruší tím soudržnost nutnou k fungování skupiny v rámci epidemie. Paradoxem epidemií, je že k vytvoření velkého hnutí je mnohdy nutné vytvořit nejprve velký počet menších hnutí se stejnými cíli a ty následně propojit. Středobodem pak není pravý původce epidemie, ale skupiny, okolo nichž se epidemie vytvořila. (Gladwell, 2007)

4. Virální marketing

Virální marketing je princip komerčního působení prostřednictvím internetu, mobilních technologií, komunikačními a sociálními sítěmi. Systém virálního marketingu spočívá v lidské přirozenosti šířit informace dále ve svém okolí. Název vznikl odvozením od biologického viru, protože způsob šíření informací prostřednictvím sítí vykazuje vysokou míru podobnosti s chováním virové nákazy. K efektivnímu šíření je důležitý obsah zprávy, způsob šíření a vlastní šířitelé.

4.1 *Obsah sdělení*

K dosažení až epidemického šíření zprávy, je nutné, aby zpráva byla obsahově dostatečně zajímavá a lehká přenositelná. Obsah takové zprávy musí sám o sobě vyvolat potřebu ke sdílení s dalšími lidmi. Vhodnými tématy jsou pak příběhy, kuriozity, vtipy, jedinečnosti, šokující a kontroverzní situace, apod. (Jurášková, Horňák 2012)

4.2 *Body šíření*

K rozšíření zprávy nebo sdělení virální marketing využívá různé prostředky. Důležitá pro efektivní šíření je dostupnost těchto zdrojů široké veřejnosti, může se jednat o blogy, webové stránky, profily na sociálních sítích jako jsou Facebook, Twitter, Instagram. K šíření zpráv se dále používají různé komunikační softwary typu ICQ, Skype, Yahoo nebo Snapchat. Neustálý vývoj na poli komunikaci a sociálních sítích stále, zjednodušuje běžnému uživateli šíření informací dále. Krom komunikačních kanálů, které cílí na co možná největší počet adresátů, aktivní roli ve virálním marketingu hrají také nástroje pro individuální komunikaci, například SMS, telefonování nebo email.

4.3 *Šířitelé*

Základním stavebním kamenem pro šíření virální zprávy jsou jedinci, kteří virální zprávu obdrží a na základě jejího posouzení ji šíří dále. Tito šířitelé fungují na podobných principech jako lidé odpovědní za sociální epidemie. Svým způsobem to jsou také spojovatelé, maveni nebo prodavači, ale oproti jejich protějškům působícím v reálném světě, těm působícím prostřednictvím internetu a mobilních zařízení stačí minimum znalostí a schopností k šíření zprávy. V podstatě se jedná o kopírovače. Pro to aby šířitel virální zprávy poslal dále, musí mít tato zpráva pro šířitele nějaký přínos. Mezi obvyklé přínosy patří zábava, sociální status, ponaučení nebo opravdová vnitřní hodnota sdělení. (Jurášková, Horňák 2012)

4.4 Virální efekt

Jako první formuloval pojem virální efekt Douglas Rushkoff. Rushkoff říká, že příchod internetu znehodnotil cenu informací, protože kdokoliv může informace čerpat, ale také kdokoliv je může publikovat. Ověření pravdivosti pak může být velice komplikované a někdy až téměř nemožné. Velký vliv na tento jev měla média, protože s pomocí internetu se v rámci dostupnosti informací smazali veškeré dosavadní hranice a bariéry. Dříve trvala cesta informace mezi kontinenty i několik dní a dnes je to otázka okamžiku. (Rushkoff, 1996)

Empirická část

5. Případová studie „Nechceme holé břehy“

V praktické části této práce je zachycen sociální experiment – vytvoření dlouhodobé protestní kampaně proti problematickému a veřejností kritizovanému záměru Povodí Labe vykácet stovky stromů. Pozornost je věnována období vzniku kampaně, založení iniciativy „Nechceme holé břehy“, průběhu přesvědčovací kampaně a výsledkům, kterých tato iniciativa dosáhla. V této části bude vysvětlen důvod vzniku tohoto sociálního experimentu, použité metody přesvědčování a reakce okolí na činnost hnutí.

5.1 Metodika práce

Práce je zaměřena na popis vzniku projektu a jeho následný průběh na základě ohlasu veřejnosti a médií. Posloupnost jednotlivých částí praktické části je dána tím, jak se celý projekt vyvíjel v čase, zejména pak průběh jednotlivých demonstrací a činnost v období mezi nimi.

5.2 Vznik kampaně

Počátkem října roku 2013 se v Hradci Králové na březích Orlice objevilo barevné označení ve stromových alejích. Toto označení více než 300 dospělých stromů, některé vysázené už v roce 1905, mělo dle tvrzení mluvčího Povodí Labe posloužit pouze k evidenci stromů, nicméně jistý aktivista zjistil, že se jedná skutečně o záměr stromy vykácet a tento záměr medializoval. Tato zpráva vyvolala mezi mnoha občany pohoršení a vznikla protestní petice, kterou podepsalo 11 828 lidí. Petice je dostupná na webovém odkazu https://www.petice24.com/pro_zachovani_stromu. [34]

Situace byla vhodná k využití v rámci sociálního experimentu, kde by bylo možné aplikovat principy virálního marketingu. Experiment vznikl jako dobrovolný projekt v rámci předmětu Psychologie 3, který se na Fakultě informatiky a managementu UHK vyučuje. V roce 2012 vznikl v rámci tohoto předmětu sociální experiment „Místo parku parkoviště“, který chtěl absurdním požadavkem na vykácení hodnotného parku poukázat na problematiku kácení stromů. Proto se také někteří občané obrátili na vyučujícího předmětu s podnětem k projektu na záchranu těchto stromů. Skupina studentů z Univerzity Hradce Králové Fakulty informatiky a managementu v rámci předmětu Psychologie 3 tedy spolu s vyučujícím předmětu a vedoucím této diplomové práce naplánovali sociální experiment, který měl představovat spontánní aktivní občanský protest proti záměru Povodí Labe vykácet stovky stromů. [31]

V říjnu 2013 byla založena iniciativa „Nechceme holé břehy“. V rámci cvičení

předmětu Psychologie 3 se nejprve společně hledal vhodný název iniciativy, v rámci společné diskuze pak vznikl název, který by byl dostatečně krátký, zapamatovatelný a úderný, tedy „Nechceme holé břehy“. Prvotní záměr byl uspořádat pouze kampaň na Facebooku a sledovat síly sociálních sítí. Jednoduchý popis a vytyčení cílů bylo zveřejněno na Facebookovém profilu viz níže:

Stránka iniciativy „Nechceme holé břehy“ Protestujeme proti plánu Povodí Labe vykácet v Hradci Králové aleje zdravých stromů. [36]

Kdo jsme? Kamarádi, známí, známe se ze středních škol, někteří studujeme na UHK a každodenně chodíme těmi alejemi na břehu. [36]

Co nám vadí? Dozvěděli jsme se o kácení stromů, které plánuje povodí Labe. Víme sice, že byla vydána prohlášení, že se nejedná o kácení, ale předběžný průzkum, ale nevěříme tomu. Myslíme si, že jde jen o oddalovací taktiku. Podepisovala se petice, čeká se na to, až lidé zapomenou a pak se začne potichu kácet. Nechme, aby se na to zapomnělo, chceme, aby lidé na to stále mysleli a sledovali, co se v té věci děje. A ukázali, že s tím nesouhlasí a že si to nenechají líbit. [36]

Co chceme dělat? Chceme celou věc soustavně sledovat, monitorovat. A chceme, aby ti, kterým vadí nesmyslné kácení starých, zdravých a krásných stromů se spojili. Proto jsme zahájili kampaň "Nechceme holé břehy". Vyzýváme každého, kterému není osud stromů lhostejný, ať si na oděv, na srdce připne jeden spadlý list. [36]

Od založení iniciativy bylo jejích cílem zapůsobit formou virálního marketingu. Záměrem bylo, aby každý kdo nesouhlasí s kácením stromů, nosil javorový list připnutý na srdci. Tento jednoduchý a snadno dostupný symbol byl rovněž zvolen na základě společné diskuze a hledání nápadů v rámci cvičení daného předmětu. Tato symbolika měla zapůsobit na obyvatele Hradce Králové a cílem bylo rozpoutat menší sociální epidemii. Epidemie měla být vyvolána jednak kampaní na sociálních sítích a podpořena také tím, že několik dobrovolníků účastnících se experimentu bude na místech, kde se shlukuje více lidí, nosit v určitý frekventovaný čas na oblečení javorové listy. Byl rovněž vytvořen propagační plakát s figurantkou (studentka Aneta Eflerová) mající na srdci javorový list (autorem byl Tomáš Bartůněk, viz obr 5). Po Hradci Králové iniciativa umístila letáky s heslem: „Projevte nesouhlas s plánovaným kácením stromů v Hradci Králové. Noste na srdci list!“

Obrázek 5 Dvě podoby plakátu (zdroj: vlastní)

Virální marketing se projevil ve způsobu šíření této zprávy. Na Facebookovém profilu si každý účastník projektu měnil profilovou fotografií a umístil na ní symbol

javorového listu.

Této aktivity probíhající na sociálních sítích si povšimla reportérka iDNES Kateřina Vítková a na stránkách iniciativy umístila dotaz, koho by mohla v této kontaktovat. Dobrovolně se přihlásil student Denis Patlejch, který rovněž v rámci experimentu vystupoval jako mladý přemýšlivý a občansky aktivní člověk, který celou iniciativu založil. Reportérka tedy ve svém článku publikovaném 14. 11. 2013 upozornila na situaci okolo plánovaného kácení alejí a zároveň informovala o protestu formou umístění listu na srdce a Denise Patlejcha jako zakladatele iniciativy představila. Titulek článku vhodně zmínil symboliku listů ve spojitosti s kácením.

„Nejen peticí, ale už i nošením listů na srdci protestují Hradečané proti kácení více než stoleté aleje na březích Orlice. Povodí Labe ale otočilo a tvrdí, že žádné masivní kácení zdravých stromů nehrozí.“ [35]

Tento článek však přinutil autory sociálního experimentu značně modifikovat další postup, protože s formou virálního marketingu se již dále nedalo počítat, protože informace byla veřejnosti již předložena a to respektovaných médii. Na místo toho sociální experiment pokračoval cestou experimentálních demonstrací, kdy dobrovolníci představovali jádro demonstrujících, a sledovalo se, zda se k veřejně oznámeným a medializovaným demonstracím připojí nespokojené občanská veřejnost.

6. První pochod

6.1 Průběh a organizace

Dne 21. 11. 2013 od 10h proběhl první organizovaný propagační pochod iniciativy „Nechceme holé břehy“. Pochod čítal asi 30 studentů, měl upozornit na daný problém a pozvat k účasti na demonstraci. Trasa průvodu začínala na náměstí Svobody v Hradci Králové a směřovala přes pěší zónu okolo kina Centrál až k obchodnímu domu Tesco. Tato lokalita byla vybrána cíleně z důvodu kulturního kontextu místa a vysoké koncentrace obyvatel města.

Akce se potkala s velkým zájmem okolí a v jejím důsledku byla ještě v ten den upravena FB stránka s názvem Nechceme holé břehy pro potřeby dalšího fungování. Tato stránka obsahuje krátký popis iniciativy a následně sloužila jako jeden z nástrojů virálního marketingu. Prostřednictvím odkazu umístěného na webu si mohl každý uživatel FB upravit profilovou fotografii a doplnit ji o symbol javorového listu.

Obrázek 6 Pochod s javorovými listy na srdci (zdroj: foto Tomáš Bartůněk)

Na FB profil byl v rámci snahy o přesvědčení co největšího počtu lidí o nutnosti začít něco se situací dělat, umístěn následující text v doprovodu s upravenou fotografií aleje stromů z jednoho z nejkrásnějších parků v centru Hradce Králové, parku Na soutoku. Město je obyvateli vnímáno jako velmi zelené, proto byla zvolena forma zastrašení dopadem, který může přinést nekontrolované kácení.

Na břehu Orlice v Hradci Králové se bude kácet. Ochránci přírody našli na více než 300 stromech značky, které považují za pokyn k pokácení".[36]

Nejenom český svaz ochránců přírody, ale i ostatní se snaží stromy zachránit. Tato fotka chce vyjádřit Náš nesouhlas s kácením stromů a dále tím chceme důrazně požádat Povodí Labe, aby nechalo stromy být! [36]

Stíny vykácených stromů a jejich "zbytky" naznačují smutný fakt, který chce Povodí Labe v nedaleké době uskutečnit. Není to snad jedno z mála míst v Hradci Králové, kam člověk může utéct před dopravou, smogem a veškerým městským rozruchem? Chceme se snad koukat na prázdná místa bez života? [36]

Prosíme o pomoc! Pokud Vám také není lhostejná existence Hradeckých stromů, přidejte si tuto fotku na svůj profil jako úvodní fotku a vyjádřete tak tím svůj nesouhlas s činností Povodí Labe. [36]

Obrázek 7 Úvodní fotka na FB profilu (zdroj: vlastní)

6.2 Reakce médií

Propagační pochod byl mediálně sledovaný, o aktivitách iniciativy psal deník iDNES již týden před pochodem. Hradecká média si uvědomovala míru popularity, které dosáhne celá situace okolo kácení, proto byl každý náš krok monitorován.

V MF Dnes věnovali pochodu celý článek obsahující také fotografii dvou účastnic pochodu, jak drží několik javorových listů. Autor článku uvedl, tak rozhovory s několika členy iniciativy.

„Jestli to bude mít pokračování, určitě s něčím takovým přijdeme. Dnes je to jen pochod, který má zvýšit povědomí o celé věci. Na začátek prosince pak plánujeme velkou a oficiální demonstraci. Toto je teprve začátek“

Demonstrace proti kácení stromů. Studenti se vydali do královéhradeckých ulic, aby upozornili na plánované odstranění stromů na břehu Orlice.

Foto: Radek Kofrova, MAFRA

Do ruky list – a do ulic! Studenti pochodovali proti kácení stromů

Skupina třiceti hradeckých studentů vyrazila včera do ulic města. Odpůrci kácení vzácných stromů na březích Orlice rozdávali lidem javorové listy. Na pochod možná naváže větší demonstrace.

HRADEC KRÁLOVÉ Je to jen začátek, pokud bude potřeba, jsme připraveni jít do toho mnohem tvrději. Žlutá tak by se dala papsat náležela věřejného protestu osé třiceti hradeckých studentů proti zastavení nětí kácení spolekých stromů Povodím Labe na březích Orlice v Hradci Králové.

Symbolism studenté iniciativy, která se organizuje a šíří hlavně na Facebooku, je javorový list. Ten má každý na sobě nebo v

ruce i v 10 bodů rano, kdy se neoficiální průvod s náměstí Svobody vydává centrem města k Tesku.

Idou v poklidu a uemávají se, kolektivněm rozdávají listy s letáky a snaží se je informovat o tom, proč v sychravém listopadovém dopolední vyrazili mezi lidi.

„K rozdávání letáků na ulici jsem většinou skeptický, ale změna v tomto případě bych řekl, že na to lidé docela slyší.“ říká účastník happeningu student Jan Váň.

Peče, která proti kácení vzácných stromů vznikla před začátkem října, má podle studentů smysl. „Myslel jsem si, že lidé u toem, co se děje, oebudou mít větší povědomí. Teď bych ale řekl, že tak 30 nebo 40 procent oslovených vědělo, o co nám jde. lední chyba je, že zatím nemáme žádná webová stránka, to bychom měli napravit,“ navrhuje Váň.

List od bošů mladých studentek, které jich mají přes 100, si bere i důchodce Milan Linek. „Stromy, to je naše historie. Proč bychom si je měli nechat někde?“ ptá se.

Překvapuje, že bujenci za zelený Hradec s sebou nemají žádné transparenty, těmto se neneávají

ani brát, která by kolektivně vyrušila z letargie.

„Jestli to bude mít pokračování, určitě s něčím takovým přijdeme. Dnes je to jen pochod, který má zvýšit povědomí o celé věci. Na začátek prosince ale plánujeme velkou a oficiální demonstraci. To je teprve začátek,“ varuje Aneta Pišerová na dálnu každého, kdo by snad chtěl volit do ruky pán.

V čele průvodu jde čtyřtadvacetiletý Marek Mádle. „Jsem iniciativě Nechceme jiné listy. Hradec Králové byl několikrát vyhlášen nejlepším městem pro život a to i kvůli zelené bohaté zeleni. Do máje, kde mají stromy zmizet, lidé obzvlášť rádi chodí relaxovat nebo sportovat,“ vracuje a rozkládá další „ka-

naďák“ listy. Nejvíce jich rozdají na zastávce u Teska, kde se shromáždí aktivnější rozkládají do několika skupin. Hlavně starší lidé se s nimi diví, jak da žít a pověřitou suhlasně přikývají. „Ale spíš budeme vědět, že jsme pro zachránit stromů něco udělali. Zatím nás je málo, ale doufáme, že to bude gradovat,“ shrnuje průběh akce student Lukáš Nosek.

Povodí Labe nejdříve kácení směn aleje potvrdilo, ale po vlně protestů, kdy se na webu pod petici proti kácení podpaly tisíce lidí, otocilo a uvedlo, že nic nikovému regulováni. Mladí aktivisté se však stále obávají, že pracovníci Povodí od záměru neustoupí.

Ladislav Polmra

Obrázek 8 Kopie novinového článku (zdroj: MF Dnes)

Tímto textem splnila Mladá Fronta Dnes naše očekávání v rámci zprávy sdělené obyvatelům Hradce Králové. Plány na demonstraci byly v tuto chvíli pouze v počátcích přesto pro potřeby iniciativy bylo důležité, aby se o záměru vědělo. Autor článku dokonce v titulku článku zvýraznil červenou barvou a tučným písmem text: „naváže větší demonstrace“.

Česká televize na programu ČT24 v Regionech, informovala o celé situaci. Během krátké reportáže uvedli do problematiky kácení v oblasti Orlice, následně zmínili

nekonzistenci tvrzení Povodí Labe, kde zpočátku mluvčí Jana Burianová tvrdila, že se nejedná o označení stromořadí za účelem kácení, ale poslouží pouze k evidenci. Přesto během krátké doby dostal odbor životního prostředí v HK na stůl žádost o schválení vykácení dané lokality. Tuto skutečnost následně vedení Povodí Labe potvrdilo. Reportáž také krátce zmínila činnost iniciativy „Nechceme holé břehy“ a informovala o možnosti další protestní akce. Záznam vysílání bohužel není na webu ČT již dostupný.

Původní záměr experimentu bylo pouze virální šíření zprávy skrze Facebook. Po odvysílání reportáže ČT a publikaci článku v MF Dnes byla iniciativa kontaktována dalšími reportéry. Většina dotazů však směřovala spíše k plánům do budoucnosti, proto v rámci realizačního týmu bylo nutné rozhodnout, zda a jak bude iniciativa „Nechceme holé břehy“ fungovat. Vzniklá situace dala prostor ke zkoumání a realizaci dalších experimentů, proto její činnost nebyla ukončena, ale naopak rozšířena. Přímou návazností na tyto události bylo uspořádání první oficiální protestní akce.

7. Demontrace

7.1 První demonstrace

7.1.1 Průběh a organizace

První oznámení o nadcházející akci, připravované demonstraci, bylo zveřejněno prostřednictvím informace pro MF Dnes. Následovalo 25. 11. 2013 oficiální oznámení demonstrace na FB profilu:

„Připravujeme velkou demonstraci před Povodím Labe, details sdělíme později.“

[36]

a 30.11. pak přibylo upřesnění: *„Demontrace se bude konat ve středu 11.12. v 15 hodin před MAGISTRÁTEM, detailní informace ještě sdělíme. Pojdme se vyjádřit. Děkujeme všem za podporu.“* [36]

V rámci snahy o co nejvyšší míru zviditelnění bylo na FB profilu iniciativy dva dny před demonstrací publikováno ještě toto pozvání:

„Srdečně Vás zveme na naši demonstraci. Koná se ve středu 11. prosince od 15 hodin před budovou magistrátu v Hradci Králové. Po demonstraci bude průvod k Povodí Labe, kde bude protest pokračovat. Přijďte nás podpořit. Nebojme se říci "Nechceme holé břehy".“ [36]

Cílem těchto tří příspěvků bylo systematické cílení na sledující Facebookového profilu, kterých v tuto chvíli bylo něco okolo 600. Princip opakování informace o konání akce měl zapůsobit na postoje daných lidí a získat je k účasti. Reakce na činnost iniciativy prostřednictvím FB byly vesměs pozitivní, ale něco jiného je pozitivní komentář nebo udělení souhlasu formou emotikonu a něco jiného je aktivní účast v průvodu.

Sraz k demonstraci byl určen do prostor před Magistrátem města Hradce Králové, kde proběhlo v 15hodin přivítání všech organizačním týmem iniciativy. Následoval krátký projev pana Daniela Javorského, který ve své řeči vyzíval magistrát k činnosti ve věci kácení a přislíbil dohled iniciativy na celou kauzu, dokud bude hrozit kácení zdravých stromů. Během projevu zazněla sdělení:

„Není možné se ostýchat a mlčet, musíme být proti šílenému plánu několika úředníků.“ [37]

„Petice nebo lajku na facebooku se už nikdo nelekne, proto jsme vyrazili do ulic.“
[36]

*„Mluvím nahlas, aby mě slyšeli ti, co tady sedí,“ kynul řečník směrem k budově.
„Budeme sem chodit, dokud nevyhrajeme.“* [36]

*„Je totiž doba, kdy není možné stát opodál a mlčet, kdy není možné čekat, že možná
povstane někdo jiný než my.“* [36]

Cílem těchto sdělení bylo zapůsobit jak na účastníky akce, tak na náhodné sledující, kteří se v místě konání nacházeli a získat tak k průvodu další účastníky a následně i podporovatele iniciativy. Účastníci ze strany iniciativy byli předem instruováni k vyjádření souhlasného postoje s řečníkem výkřiky a skandováním hesla: „Nechceme holé břehy!“. Celý předpis projevu je přiložen v přílohách této práce pod číslem 1. Bylo poněkud překvapivé, že kromě dobrovolníků účastnících se sociálního experimentu se demonstrace účastnilo pouze několik občanů Hradce Králové.

Po projevu se průvod vydal směrem ke Krajskému soudu a následně až k budově Povodí Labe. Průvod čítal celkem okolo 60 osob, převážně studentů dobrovolně se účastnících sociálního experimentu. Na konci protestního pochodu jeden z organizátorů akce Denis Patlejš symbolicky podal na podatelně Povodí Labe javorový list.

7.1.2 Ohlas v médiích

Opakování aktivit za zachování alejí u Orlice způsobilo také navýšení zájmu novinářů. Realizační tým experimentu a převážně pak mluvčí pan Denis Patlejš a Daniel Javorský zapůsobili na novináře dojem zapálených lidí, což se odrazilo také v článcích, které se demonstraci věnovaly.

Portál iDNES.cz publikoval na svém webu zprávu s výstižným nadpisem: „Nechceme holé břehy, skandovali demonstranti proti kácení u Orlice.“ V článku popsali všechny důležité body demonstrace od průběhu a trasy až po symbolické podání javorového listu a citací některých výroků organizátorů. [37]

O demonstraci psal také Hradecký deník, který svým titulkem: „*Hradec Králové - Na srdci (tedy na bundě) připnutý list, v srdci bojovnost.*“ upozornil na symboliku javorového listu. V obsahu popsali důvod a průběh demonstrace, kde v závěru přinesli oznámení tehdejšího primátora Hradce Králové Zdeňka Finka: „*I já jsem zásadně proti kácení.*“ [38]

7.2 Druhá demonstrace

Obrázek 9 Zachycení členů iniciativy před budovou Povodí Labe (zdroj: Hradecký deník)

Po první demonstraci se přes období Vánoce a Nového roku 2014 v otázce kácení nic nedělo, ale 28. 1. 2014 přišel deník iDnes s článkem o kácení, kde píše: „*Když se motorové pily v lednu zakously do obřích topolů v ulicích Zámostí, většina obyvatel Malšovic věřila, že dalšímu kácení stromů zde odzvonilo. Omyl. Minulý týden jen o několik stovek metrů dál padlo 30 jasanů a lip. Místní si stěžují, že o akci neměli tušení, domnívají se, že stromy zmizely zcela zbytečně, a oprávněně se obávají o dalších 300 stromů na březích Orlice.*“ [39]

Následoval 6. 2. 2014 článek opět na portálu iDNES s titulkem: „*Kácení není nutné, říká nová studie o ohrožených stromech u Orlice*“, ve kterém citují tvrzení expertní společnosti Safe Trees, že kácení všech stromů není nutné, přesto citace v zákoně je na straně Povodí Labe. [40]

7.2.1 Přípravy

V přímé návaznosti na dění okolo kácení bylo jako cíl další demonstrace stanoveno přitáhnout co nejvíce lidí. Druhá demonstrace dostala nový symbol v podobně pochodní, inspirací pro pochodňový průvod byla právě probíhající revoluce na Ukrajině a

pochodňové průvody majdanských aktivistů. Dne 25. 2. 2014 bylo oznámeno konání další akce:

„Upozorňujeme na naši další akci, průvod s pochodněmi k Povodí Labe pod heslem „Posvítíme si na vás!“ Brzy napíšeme termín konání.“ [36]

O den později bylo sdělení rozšířeno: *„Oznamujeme, že průvod s pochodněmi k Povodí Labe pod heslem „Posvítíme si na vás!“ bude ve středu 19.3. v podvečer. Detailnější informace budou následovat.“ [36]*

10. 3. 2014 byl na FB stránky umístěn plakát a výzva k účasti na demonstraci:

„Povodí Labe vydalo prohlášení, kterým nás chce uchlácholit. Moc tomu nevěříme. Myslí si, že se na vše zapomene, a pak se bude potichu kácet. Víme, co se za plánem kácet aleje skrývá. Proto si chceme na Povodí Labe posvítit!“ [36]

„Zveme Vás k účasti na protestním průvodu s pochodněmi ve středu 19. března. Sraz máme za Starou nemocnicí u Sadů Vítězslava Nováka v 18 hodin, pak projdeme alejí kolem řeky Orlice a dojdeme před Povodí Labe, kde jim pěkně hlasitě dáme najevo, co si o tom všem myslíme. Prosíme, sdílejte tuto událost, ať se o nás lidé dozvědí.“ [36]

Obrázek 10 Propagační plakát k pochodu s pochodněmi (zdroj: vlastní)

Důsledné virální působení bylo ještě dva dny před konáním demonstrace doplněno o situační mapku místa srazu. Šlo o aplikaci jednoho z principů přesvědčování, který říká, že je nutné, aby požadované chování bylo jasně specifikované a bez dalších překážek. Zpráva na FB zněla:

„Na tomto místě se tuto středu v 18 hodin sejdem a odtud půjdeme k Povodí Labe.“ [36]

Obrázek 11 Mapka zobrazující místo setkání (zdroj: vlastní)

7.2.2 Průběh

Počátek demonstrace se konal na parkovišti vedle budovy staré hradecké nemocnice. V 18 hodin se sešlo téměř 150 účastníků. Jádrem demonstrace tvořilo 30 osob v černém oblečení, které byly vybaveny zapálenými pochodněmi. Bylo uvedeno, že každá osoba v černém oblečení symbolizuje jeden strom, který má padnout. Uprostřed průvodu 30 osob v černém šla studentka v růžovém oblečení, která měla představovat naději, že stromy nebudou poraženy. Po seřazení do dvojřadu doprovázeným rytmickými údery velkého bubnu celý průvod vyrazil po břehu Orlice směrem k Povodí Labe. K průvodu se přidalo také několik lidí mimo skupinu, která se sociálního experimentu účastnila vědomě. Na cílovém stanovišti pak čekali další lidé včetně několika dětí s lampionky.

Konečné stanoviště bylo stejně, jako u první demonstrace před budovou Povodí Labe, kde mluvčí iniciativy pan Denis Patlejš přednesl krátkou řeč na téma, proč jsme se

zde sešli, a uvítal všechny účastníky. Následoval projev řečníka Tomáše Zemka, jehož úkolem byl plamenný projev, který byl náležitě odměněn potleskem a skandováním. Obsah projevu napadal Povodní Labe pro lživá tvrzení ohledně kácení a upozornil na pravděpodobný ekonomický záměr kácení. Celý předpis projevu je přiložen v přílohách této práce pod číslem 2.

Po projevu pana Tomáše Zemka se neočekávaně ujal slova přítomný ředitel Povodí Labe Marián Šebesta, který tvrdě vystoupil proti mluvčím iniciativy a označil Tomáše Zemka za Goebbelse, čím pravděpodobně reagoval na ostrý text a přednes. Během řeči pana M. Š. se z davu ozýval drobný nesouhlas, nicméně organizační skupina experimentu tento výstup neočekávala, tudíž nebyly připraveny protiopatření.

Obrázek 12 Fotografie pochodu s pochodněmi (zdroj: Hradecký deník)

7.2.3 Reakce médií

Tištěné noviny MF Dnes publikovaly 20. 3. 2014 článek na téma demonstrace s pochodněmi. Úvodní foto zobrazovalo průvod s pochodněmi na cestě k budově povodí Labe. Autor článku shrnul celý vývoj situace okolo kácení na březích Orlice až po poslední demonstraci.

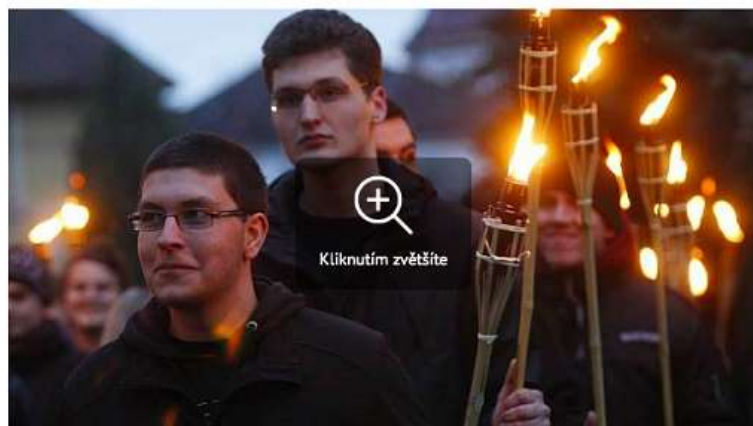
Hradecký deník publikoval článek se zajímavým titulkem: „*Prohlédněte si: Pochodně hořely pro stromy u Orlice*“. Článek byl velice krátký a pouze citoval prohlášení jednoho z organizátorů akce Denise Patlejcha, který se vyjádřil k nezájmu Povodí Labe o komunikaci s iniciativou a hledání společného řešení problému. [42]

Prohlédněte si: Pochodně hořely pro stromy u Orlice

20.3.2014

Hradec Králové /FOTOGALERIE/ - Nenecháme to jen tak být. Tak zní vzkaz společnosti Povodí Labe od lidí, kteří chrání stromy u Orlice. Před časem vyšlo najevo, že chystá rozsáhlé kácení v aleji podél Orlice. Oranžové tečky byly na třech stovkách stromů. Povodí po protestech občanů couvlo a stav stromů přezkoumává.

LETNÍ SERIÁL DENÍKU
LÁSKA A NAMLOUVÁNÍ:
Jak jsou Češi spokojeni
ve vztahu? Je pro ně
důležitá svatba?
Přečíst >

DALŠÍ ČLÁNKY Z RUBRIKY

MOJE HRADECKO

Za chalupu na dobré adrese se platí

MOJE HRADECKO

Páteční vydání nahlédne do historie SK Převýšov

MOJE HRADECKO

Dětská klinika dostala nový rehabilitační přístroj

deník klub

Obrázek 13 Foto článku v Hradeckém deníku (zdroj: vlastní)

Nejobsáhlejší sdělení o demonstraci s heslem „Povítime si na vás!“ přinesla Česká televize v pořadu Události v regionech. Na základě demonstrace odvysílali téměř dvouminutovou reportáž, se záběry z obou proběhlých demonstrací. Součástí reportáže byly také rozhovory se zástupci obou stran, kde za iniciativu „Nechceme holé břehy“ promluvil jeden z hlavních organizátorů Denis Patlejch a za Povodí Labe generální ředitel Marián Šebesta. Konečná zpráva předaná divákovi obsahovala ujištění, že o kácení se rozhodne až v létě po dokončení expertizy a že Povodí Labe nechce od svého plánu ustoupit. [41]

V přímé návaznosti na tuto krátkou reportáž, snahu iniciativy „Nechceme holé břehy“, sdružení Arnika a dalších, Česká televize natočila o situaci okolo Hradeckých břehů Orlice 10minutový dokument s názvem „Nechceme holé břehy“, kde se k vzniku petice vyjádřil její zakladatel pan Jaroslav Hamáček. Rozhovor o vzniku a fungování iniciativy dávají hlavní organizátoři experimentu Tomáš Zemek a Denis Patlejch, kde prezentují vznik a fungování iniciativy. Dokument byl poprvé odvysíláný 15. 6. 2014 na programu ČT2. [43]

Události v regionech (Praha) [stránky pořadu](#) Premiéra: **20. 3. 2014** 17:00 na ČT1 1813 zhlédnutí

Hlavní regionální zpravodajská relace České televize. Souhrn nejdůležitějších událostí v krajích České republiky.

25 min | [další zpravodajství »](#) [+ do playlistu](#) [upozorňovat](#)

Události v regionech
Hradec Králové: petice proti kácení

[sdílet](#) [odkaz na video](#) [zhasnout](#) [? pomoc](#) [zvukový popis](#)

Související

- **Večerník z Čech**
Pořad je nahrazen zpravodajstvím Události v...
- **Týden v regionech (Čechy): Model Bílé věže v Hradci Králové**
- **Týden v regionech (Čechy): Nepovolený skladový areál v Hradci Králové**
- **Události v regionech (Ostrava): Handicapovaní zmapovali Hradec Králové**
- **Události v regionech (Ostrava): Hradec Králové – Olomouc 0:2**
- **Zajímavosti z regionů (Praha)**
Události a informace z

Obrázek 14 Foto vysílání reportáže o demonstraci na ČT1 (zdroj: vlastní)

7.3 Třetí demonstrace

Po v pořadí druhé demonstraci dočasně utichlo dění okolo kácení, tudíž bylo v rámci experimentu uvažováno o jeho ukončení. Asi čtvrt roku po demonstraci s pochodněmi ČT2 odvysílala dokument, ve kterém bylo naznačeno, že kácení není definitivní konec, ale pravděpodobně se budou kácet pouze vybrané kusy. Tímto vznikl prostor pro další činnost v rámci sociálního experimentu a byla plánována další demonstraci před Povodím Labe. [43]

Na FB profilu byla 30. 6. 2014 zveřejněna zpráva, kterou iniciativa obdržela od pana Jaroslava Hamáčka (zakladatele petice). Ve své zprávě oznámil dokončení dendrologické studie, která z celkem 580 stromů, označila 115 kusů jako nevyhovujících a nutných ke kácení. Kácení bylo plánováno ve třech fázích mezi lety 2014 až 2018. Návrh na řešení situace je přílohou této práce č. 7 a kompletní dendrologická studie je dostupná na webové adrese uvedené v čerpaných zdrojích. [36]

Vznikl tedy podklad pro další demonstraci, ta z organizačních důvodů byla naplánována na 15. 4. 2015. Ještě před oficiálním oznámením akce byl na FB profil vyvěšen odkaz na článek v Hradeckém deníku, kde se psalo o účasti ohrožené aleje

v soutěži Alej roku. V období od května do prosince 2014 byla pozornost sledujících udržována pomocí příspěvků o kácení v jiných částech Hradce nebo regionu.

7.3.1 Přípravy

První zpráva o další činnosti iniciativy byla publikována 13. 12. 2014, kde bylo informováno o dalších plánech na kácení viz. text příspěvku:

„Rád bych Vás informoval o dalším postupu v otázce kácení stromů na ochranných hrázích Orlice v Hradci Králové dle představ Povodí Labe s.p. Povodí chystá do konce roku 2014 žádost o povolení kácení 39 stromů v I. etapě 2015. Celkově pak ve třech etapách něco přes 150 stromů!“ [36]

„Takové vyjádření nám přišlo od autora petice proti kácení stromů v HK. Díky této zprávě organizátoři iniciativy „Nechceme holé břehy“ připravují podání vysvětlení od Povodí Labe k připravovanému kácení. Je velice pravděpodobné, že budeme muset znovu vyjít do ulic a znovu ukázat nás společný nesouhlas s kácením stromů podél Orlice. Protože nikdo z nás přece nechce holé břehy!“ [36]

Dne 19. 12. 2014 deník iDNES napsal článek s titulkem: *„Stromům stoleté aleje v Hradci opět hrozí pily, chystá se další protest“*, kde v článku autor zmiňuje dočasný klid zbrani mezi oběma stranami. Povodí Labe navrhuje vykácet 156 stromů, tak zní část podtitulku a v článku je dále citován pan D. P. *„Na rovinu říkám, že na začátku jara opět svoláme demonstraci, protože to minule zabralo a jsem přesvědčen, že to zabere zase.“* První etapa kácení čítající 39 stromů by měla započít mezi květnem a červencem roku 2015. [44][45]

V lednu byly v rámci příprav na nadcházející demonstraci sledující na Facebooku zásobovány příspěvkem o plánovaném kácení a plánech na demonstraci. Pro představu uvedeme dva, první z 22. 1. 2015:

„Dostal se nám do ruky velice zajímavý dokument. Resp. vyhláška o dalším kácení a světe div se.. u Orlice! Ano čtete správně! Tam kde jsme spolu demonstrovali proti kácení a tam kde nám bylo slíbeno, že se kácet NEBUDE! Opět budeme muset pozvednout louče a vyjádřit náš společný nesouhlas!“ [36]

Krajský úřad Královéhradeckého kraje, odbor životního prostředí a zemědělství (dále jen „krajský úřad“) jako orgán ochrany přírody věcně a místně příslušný podle ust. § 75 odst. 1 písm. d), ust. § 77a odst. 4 písm. l) zákona obdržel dne 9. 1. 2015 žádost společnosti Povodí Labe, státní podnik, Víta Nejedlého 951, 500 03 Hradec Králové, IČ: 70890005, o závazné stanovisko dle ust. §4 odst. 2 zákona k zásahu do toku Orlice jako významného krajinného prvku ve smyslu ust. §3 odst. 1 písm. b) zákona k záměru „Orlice, kácení 39 stromů a 80 pěstebních opatření“, na parcelách p. č. 946/19, 1062/1, 3175, 3176, 3184, 3185 v k.ú. Slezské Předměstí a na parcele p.č. 1505 v k.ú. Malšovice u Hradce Králové v ř. km 2,0 – 3,2 toku Orlice.

Předmětem záměru je pokácení přestárých, napadených a nestabilních dřevin v korytě vodního toku Orlice a na jeho ochranných hrázích a provedení bezpečnostních, zdravotních a výchovných řezů na perspektivních dřevinách v intravilánu města Hradce Králové.

Konkrétně bude odstraněno celkem 9 ks javoru mléče (*Acer platanoides*), 16 ks dubu letního (*Quercus robur*), 3 ks vrby jívy (*Salix caprea*), 2 ks topolu vlašského (*Populus nigra* „*Italica*“), 4 ks topolu kanadského (*Populus x canadensis*), 1 jilm vaz (*Ulmus laevis*), 1 třešň ptačí (*Prunus avium*), 1 jasan ztepilý (*Fraxinus excelsior*), 1 olše lepkavá (*Alnus glutinosa*) a 1 lípa velkolistá (*Tilia cordata*).

K žádosti byla přiložena tabulka s popisem jednotlivých dřevin s odůvodněním jejich kácení, dále byl přiložen mapový zákres předmětné lokality s vyznačenou polohou všech kácených i ošetřovaných dřevin a výpis z katastru nemovitostí.

K záměru bylo vydáno samostatně stanovisko dle ust. §45i zákona, č.j. 2681/Zp/2015 – Ns ze dne 19. 1. 2015.

Obrázek 15 Vyhláška města Hradce Králové ve věci kácení (zdroj: vlastní)

Druhý ze dne 19. 2. 2015:

„Iniciativa "Nechceme holé břehy" připravuje na březem sérii demonstrací před Povodím Labe proti bezohlednému kácení stromů. Zveme vás všechny!“ [36]

Snahu o zaujetí co největšího množství lidí a jejich získání k účasti na další demonstraci zkomplikoval deník iDNES 11. 3. 2015 svým článkem „Válka o stoleté aleje končí smírem, u hradecké Orlice padne méně stromů“. Autor článku v textu píše, že spor mezi iniciativou a Povodím Labe pravděpodobně skončí kompromisem. Jako podklad k tomuto tvrzení slouží fakt, že Povodí Labe částečně ustoupilo od svého plánu vykácet všech 156 stromů. Z původně plánovaných 39 stromů, které měli být vykáceny během první vlny, jich bude asi o 10 méně. Citují pana Jaroslava Hamáčka „Dohodli jsme se na

zdravotních prořezech a některé stromy se pokácejí. Je pravda, že ne se vším souhlasíme, ale domluvili jsme se na celkem rozumném kompromisu a nelze zabránit tomu, aby se na hrázi nepokácel ani jeden strom.“. Toto prohlášení však nemělo s iniciativou nic společného a naštěstí autor článku také citoval zástupce iniciativy pana Denise Patlejcha, který se vyjádřil k situaci takto: *„Zprávu jsme prostudovali a je to naprostá blbost. To je ohromná spousta stromů.“* Celkový dojem z článku pak mohl čtenáře mást, protože i přes nadpis a úvod, kde autor spor považuje za ukončený, je možné se v následujících řádcích dočíst, že situace není zase tak jednoduchá. [48]

Jako odvetné opatření proti útlumu protestních aktivit byl 7. 4. 2015 na FB stránku iniciativy vyvěšen text oznamující konkrétní datum další demonstrace stanovené na 15. 4. 2015. Příspěvek informoval o místě a času konání spolu s jednoduchým objasněním proč je další demonstrace nutná. Přesné znění viz níže:

„Ve středu 15. dubna v 18 hodin pořádáme demonstraci před Povodím Labe. Cílem demonstrace bude ukázat, že stále trváme na ochraně stromů a že i přes pozitivní zprávy zůstáváme stále v pohotovosti.“ [36]

Protože bylo nutné zase atmosféru okolo kácení rozdmýchat a od minulé akce uběhl více než rok, musela iniciativa pro zajištění účasti vyvinout značné úsilí během propagace. Každý člen individuálně zval své přátele a lidi z okolí k účasti a na FB profil byl umístěn ještě 11. 4. 2015 příspěvek s posledními instrukcemi k pochodu opět doplněný o plánek místa srazu. Formulace sdělení:

„Demonstrace ve středu 15. 4. v 18hodin. Sraz v 18hodin u parčíku za Starou nemocnicí (viz mapka). Odtud půjdeme průvodem alejí směrem k Orlickému mostu a dorazíme před Povodí Labe.“ [36]

Jedním z posledních kroků příprav bylo oficiální pozvání zástupců Povodí Labe, aby se k situaci vyjádřili. Ve skutečnosti nebyla diskuze v plánu, protože kromě veřejné instruktáže na FB stránce iniciativy, byli účastníci experimentu informováni o plánech na znevážení výstupu řečníků, kteří budou Povodí Labe hájit. Strategie byla postavena na postupném odcházení davu ve chvíli, kdy se ke slovu dostane někdo z povodí. Každý účastník měl přesně určené v kolikáté vlně se vzdálí a časové pauzy mezi postupnými odchody jednotlivých skupiny byly stanoveny na přibližně půl minuty. Záměrem bylo vytvořit dojem, že slova ředitele povodí dav nezajímají a subjektivně tak snížit jejich váhu.

Jako zajímavost pro média a snaha o realističtější průběh byla rozepře a rvačka dvou účastnic experimentu, kde jedna bude hájit zájmy iniciativy a druhá plány na kácení. Ke rvačce mělo dojít v prostorách před Povodím během plánovaných projevů. Mezi přihlížející účastníky pak rovněž byli zahrnuti dva účastníci experimentu, kteří měli svým zjevem a chování reprezentovat bezdomovce a další dvě osoby jako členi náboženské sekty Scientologické církve, kteří zde rozdávali své materiály.

Obrázek 16 Foto protestního průvodu při třetí demonstraci (zdroj: Hradecký deník)

7.3.2 Průběh

Demonstranti se sešli v plánovaný čas 18h na předem oznámeném místě. Pokrokem oproti předchozím akcím byla vyšší účast lidí mimo skupinu, která se vědomě účastnila experimentu. Celkový počet demonstrujících se bohužel snížil oproti pochodu s pochodněmi asi na 80 účastníků. Dav byl jako pokaždé vyzbrojen plakáty a transparenty s hesly jako „*Nechceme holé břehy*“, „*STOP kácení stromů*“, „*Za zelený Hradec*“ nebo „*STOP kácení*“.

Ve snaze o upoutání co nejvíce lidí, kteří se pohybovali v okolí průvodu, byl jeden účastník vybaven bubínkem, na který bubnoval během pochodu. Dav se cíleně projevoval

velmi hlučně a skandoval hesla z transparentů. Po příchodu před budovu Povodí Labe se jako první ujal slova velitel akce pan Tomáš Zemek, který přednesl svůj projev, jehož cílem bylo skandující dav přivést do varu. Celkový přednes i obsah textu byl negativně namířen proti záměru kácení a sliboval nekonečný boj za záchranu stromů v Hradci Králové. Celý předpis projevu je přiložen v přílohách pod číslem 3.

Následoval druhý projev pana Ondřeje Chábery, ve kterém vyřídil pozdravy od Denise Patlejcha z jeho cest po asijském kontinentu a tak se nemohl akce zúčastnit. Dále poukázal na nesmyslnost argumentu, že kácení je důležité z hlediska bezpečnosti a svůj projev zakončil zamyšlením nad zbytečným kácením způsobeném přeopatrností. Předpis projevu je v přílohách pod číslem 4.

Během projevu Ondřeje Chábery se v přední řadě davu odehrála zinscenovaná rvačka dvou mladých žen, které od sebe museli odtrhnout členové organizačního týmu. Kristýna Hálová v davu začala hlasitě hájit kácení a negativně se vyjadřovat k iniciativě „Nechceme holé břehy“ na což reagovala Lucie Žilová a chtěla po první ženě, aby se uklidnila a byla potichu během projevu. Kristýna Hálová na výzvu reagovala napadením své sokyně. Jestli si situace všimla média, bude zřejmé až z rozboru jejich článků v další části práce.

Po ukončení plánovaných projevů řečníků z řad iniciativy krátce promluvil Zbyněk Klein s vlastním textem, kde hovořil o činnosti sdružení Arnika a o petici proti kácení, která již měla přes 11 tisíc podpisů. Následně dostal prostor k vystoupení zástupce Povodí Labe, ředitel Marián Šebesta. Jeho snahou bylo napadnout činnost iniciativy a tvrdil, že se cíleně manipuluje informacemi. Obhajoval záměr kácení a snažil se vyvrátit nařknutí z motivace ke kácení kvůli zisku z prodeje dřeva. Během jeho vystoupení začali pomalu odcházet účastníci experimentu. Plánovaný úplný rozchod davu však utrpěl kvůli účasti lidí mimo experimentální skupinu. Tito lidé neodcházeli, ale naopak začali živě diskutovat s panem Šebestou nad problematikou kácení. Tuto část experimentu lze tedy předčasně vyhodnotit jako nevydařenou, protože cílený účinek byl eliminován těmi, kteří zůstali. Kupodivu také část účastníků zůstala a nesplnila svůj úkol, protože byli příliš zaujati diskuzí a nevěnovali pozornost odchodu ostatních.

7.3.3 Reakce médií

Portál iDNES o demonstraci psal už s předstihem okolo poledne v den konání. Ve svém článku autor oznamuje, že toho dne v podvečer se bude konat další protestní akce před budovou povodí. Dále zmiňuje předchozí článek o smíru a prezentuje ho jako údajnou dohodu. Protipólem pak je tento odstavec: „*Iniciativa však nyní opět zatroubila do protiútoků. Na dnešní podvečer svolala přímo před sídlo společnosti demonstraci, aby upozornila, že podle ní zcela zbytečné dřevorubecké plány trvají.*“. Následuje opakované citování organizátora odpolední akce Tomáše Zemka, který se vyjadřuje k důvodu konání další protestní akce a nedůvěře ze strany iniciativy vůči zastupitelům povodí. Autor dále zmiňuje situaci okolo úředního postupu ve věci povolení a na závěr upozorní na plánované kácení v dalších lokalitách v Hradci Králové a blízkém okolí. [49]

iDNES.cz / ZPRAVODAJSTVÍ Domácí Zahraničí Krimi **Kraje** Ekonomika Kultura Finance

Před Povodím Labe bude protest za stromy, petice má 11 tisíc podpisů

15. dubna 2015 11:30

Demonstranti z iniciativy Nechceme holé břehy půjdou ve středu odpoledne k sídlu Povodí Labe. Vadí jim záměr společnosti kácet desítky stromů na březích řeky Orlice v Hradci Králové a nejbližším okolí.

NECHCEME HOLE BŘEHY

Dalších 7 fotografií v galerii

Hlavně studenti přišli v Hradci Králové demonstrovat před magistrát proti kácení stromů kolem řeky Orlice a pokračovali u sídla Povodí Labe (11.12.2013). | foto: Martin Veselý, MAFRA

FAVI VYHLEDAVAČ NÁBYTKU

Obrázek 17 Foto článku iDNES v den pochodu (zdroj: vlastní)

Hradecký deník jako obvykle vydal k demonstraci pouze krátký článek s titulkem „Aleji u Orlice hrozí pily. Nechceme holé břehy, skandoval dav na její obranu“, ve kterém popsal průběh demonstrace a i přes naši snahu o oživení (střet dvou mladých žen) zhodnotil pochod větou: „Kromě skandování hesel za zachování zeleně se akce nesla v poměrně poklidném duchu.“ Je tedy zřejmé, že Hradecký deník roztržku nezaregistroval nebo ji odfiltrovali. Autor článku dále cituje hesla z projevu Tomáše Zemka a Ondřeje Chábery „Stromy u Orlice nejsou nemocné. Nemocní jsou lidé na Povodí Labe a měli by se léčit.“ a „Budeme tu demonstrovat tak dlouho, dokud takhle bitva neskončí“. Závěr článku je věnován shrnutí situace okolo kácení, autor zmiňuje původní plán na kácení 300 stromů a jeho snížení na téměř polovinu následkem protestních akcí iniciativy. [50]

Aleji u Orlice hrozí pily. Nechceme holé břehy, skandoval dav na její obranu

16.4.2015

Hradec Králové /FOTO/ - Hvízd píšťalek, pokřikování a nesouhlasná gesta doprovázely protestní pochod proti kácení stoleté aleje stromů podél řeky Orlice, který svolala iniciativa Nechceme holé břehy.

Protestní pochod proti kácení aleje stromů podél řeky Orlice v Hradci Králové. | Foto: Deník/ Jan Pruška

Obrázek 18 Foto článku Hradeckého deník o třetí demonstraci (zdroj: vlastní)

7.4 Čtvrtá demonstrace

Situace okolo kácení se po dubnové protestní akci uklidnila, proto nebylo opět jasné, zda a kolik pochodů se ještě uskuteční. Pro oživení situace bylo 13. 7. 2015 na FB stránce odkazováno na článek z webu aktualne.cz, který byl věnován vlivu stromů na klima ve městě a svým obsahem, tak podporoval myšlenku iniciativy ohledně uchování

DALŠÍ ČLÁNKY Z RUBRIKY

deník klub

ČEŠI V ČÍSLECH

městské zeleně.

V září celé dění v dlouhém článku shrnul portál iDNES, kde již podnadpis: „Povodí Labe se zlobí, že stále nemá povolení ke kácení desítek stromů u řeky Orlice v Hradci Králové. Do jara vytvoří dokument, který by mohl ospravedlnit likvidaci mnoha dalších dřevin ve městě.“ vyhrožoval uskutečněním kácení a rozšířením záběru oproti dosavadním plánům. V článku pak autor pronesl tvrzení o původu průtahů v kácení, citují: „*Není to však vítězství petice, kterou podepsalo více než 11 500 lidí, ani iniciativy Nechceme holé břehy, ale spíš komunikační šum mezi magistrátem a krajským úřadem.*“, které dle mého názoru je dosti zkreslené. Nicméně v následujících řádcích je problematika blíže popsána a vyplývá z ní, že činnost krajského úřadu kácení pouze oddaluje a na počet stromů nemá podstatný vliv. [51]

Další příspěvek byl přidán 9. 10. 2015 a obsahoval odkaz na článek „V České Lípě dostali nápad, jak ochránit děti. Vykácejí jedovaté keře a stromy.“ Dostupný na portále novinky.cz. Cílem bylo oživit FB profil a poukázat na absurditu některých rozhodnutí v oblasti kácení zeleně. Ve stejném duchu byl myšlen příspěvek z data 7. 12. 2015 odkazující na článek iDNES, kde již titulek hovoří za vše: „*Zbavte se žíznivých stromů, radí Hradci odborníci kvůli nedostatku vody*“ a v textu se lze dočíst doporučení vykácet vzrostlé stromy a místo nich zasadit teplomilné druhy, které spotřebují méně vody. [52][53]

7.4.1 Přípravy

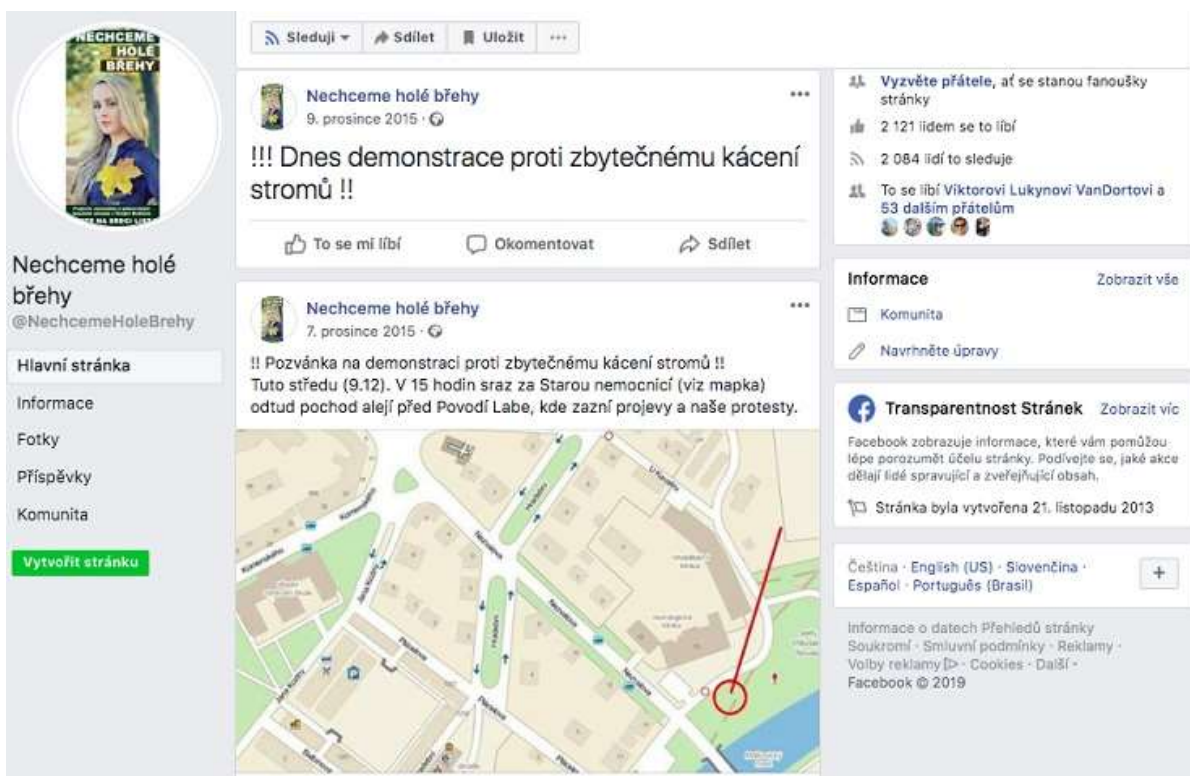
Ve stejný den jako byl přidán odkaz na článek týkající vykácení stávajících dřevin a jejich nahrazení jinými druhy, byla na oficiální stránku iniciativy umístěna první zmínka o následující demonstraci formou pozvánky:

„!! Pozvánka na demonstraci proti zbytečnému kácení stromů !! Tuto středu (9.12). V 15 hodin sraz za Starou nemocnicí (viz mapka) odtud pochod aleji před Povodí Labe, kde zazní projevy a naše protesty.“ [36]

Pozvánka byla opět doplněna mapkou s upřesněním místa srazu, tak jak tomu bylo u předchozích dvou demonstrací. Jelikož pozvánka byla publikována pouze dva dny před akcí, nebylo již možné opakovat systematické připomínání jako u předchozí demonstrace. V den pochodu jsme pouze přidali zprávu:

„!!! Dnes demonstrace proti zbytečnému kácení stromů!!!“ [36]

Umístění posledních dvou příspěvků je možné sledovat na přiloženém screenu FB stránky iniciativy.

Obrázek 19 Foto FB profilu iniciativy s propagačními příspěvky (zdroj: vlastní)

7.4.2 Průběh

Počátek a společný sraz se již potřetí konal v prostoru parku vedle Staré nemocnice. Odkud s malým zpožděním vyrazil průvod, opět vyzbrojený transparenty, hesly a bubny, směrem k sídlu povodí. Během cesty nastal drobný zmatek u křižovatky Hradeckého okruhu s ulicí V. Nejedlého, kde kousek od ní čekala hlídka městské policie. Průvod čítající něco přes 90 lidí se bohužel při přechodu nevešel do jednoho intervalu zelené na přechodu a demonstrující dav pak ignoroval semaforey a přešel celou křižovatku. Situace se představitelům městské policie nelíbila a dav zastavili, po udělení napomenutí však nebyla demonstrace ničím dále zdržována a průvod došel do prostor parkoviště povodí Labe, kde byly na programu projevy vedoucích osob demonstrace.

Obrázek 20 Foto během konfliktu s Policií (zdroj: Hradecký deník)

Jako první vystoupil Denis Patlejš, který se vrátil po svých cestách po Asii opět do čela iniciativy a uvítal nadšený dav. Po krátkém úvodu demonstrace pokračoval ve svém projevu, kde mluvil o vlivech působících během jednání o kácení, zmiňuje suché léto a nedostatek vody a poukazuje na absurdní nápad kácet vzrostlé stromy, které zadržují vláhu a snižují celkovou vyprahlost měst v letních obdobích. Svůj výstup zakončil slibem, že protesty se budou konat, dokud povodí neupustí od svých plánů. Celý text je přiložen jako příloha číslo 5.

Poté se ujal slova pan Ondřej Chábera a tematicky se vrátil ke svému projevu na dubnové demonstraci, kde hovořil o chorobné přeopatrnosti a následkům, které přináší. Zamyslel se nad původním záměrem kácení a zpochybnil opětovně bezpečnostní účel v porovnání s možným ekonomickým ziskem v případě realizace. Text projevu je připojen v příloze pod číslem 6.

Po neúspěchu s pozvolným odcházením při minulé demonstraci nebyl již podobný pokus na programu a z Povodí Labe se nedostavil žádný zástupce, aby hájil jejich zájmy. Za skandování hesla „Nechceme holé břehy“, proto byla demonstrace ukončena a dav rozpuštěn.

7.4.3 Reakce médií

Z portálu iDNES se již podruhé demonstrace nikdo neúčastnil a tentokrát nevydali ani žádný článek na téma kácení u břehů Orlice. Toto chování bylo až překvapivé, protože doposud situaci nejvíce sledovali právě reportéři iDNES v závěsu s lidmi z Hradeckého deníku. Soudí se, že mezi tím se redaktoři tohoto deníku odněkud dozvěděli, že se nejedná o spontánní občanskou akci, ale vytušili, že se jedná o něco jako studentský projekt.

Hradecký deník o demonstraci vydal druhý den po konání akce stručný článek, kde se omezili na citování zástupců iniciativy, popis cesty průvodu včetně komplikace s městskou policií a v závěru shrnuli celé dění okolo kácení textem: „*Odpůrci kácení u Orlice nezorganizovali protestní akci poprvé, v roce 2013 vznikla dokonce petice, pod kterou se podepsalo na 11 tisíc lidí. Tehdy totiž Povodí Labe chtělo vykácet téměř tři sta jedinců. Po vlně odporu ustoupilo. Celkem by mělo padnout 156 stromů.*“ [54]

Desítky lidí demonstrovaly proti kácení stromů

10.12.2015

Hradec Králové /FOTO/ - Nechceme holé břehy, skandovali ve středu odpoledne členové a příznivci stejnojmenné iniciativy před budovou Povodí Labe v Hradci Králové. Vyjádřili tak svůj odpor proti chystanému kácení stromů podél Orlice, plány vodohospodářů označili jako šílené.

DALŠÍ ČLÁNKY Z RUBRIKY

MOJE HRADECKO

1359 karatistů se v Hradci Králové postaralo o rekord

MOJE HRADECKO

Jak jsme žili v Československu: Fotbal v Převýšově

MOJE HRADECKO

Technické služby začnou znovu sekát některé louky

deník klub

LIDÉ ODVEDLE

Box jako sport i práce

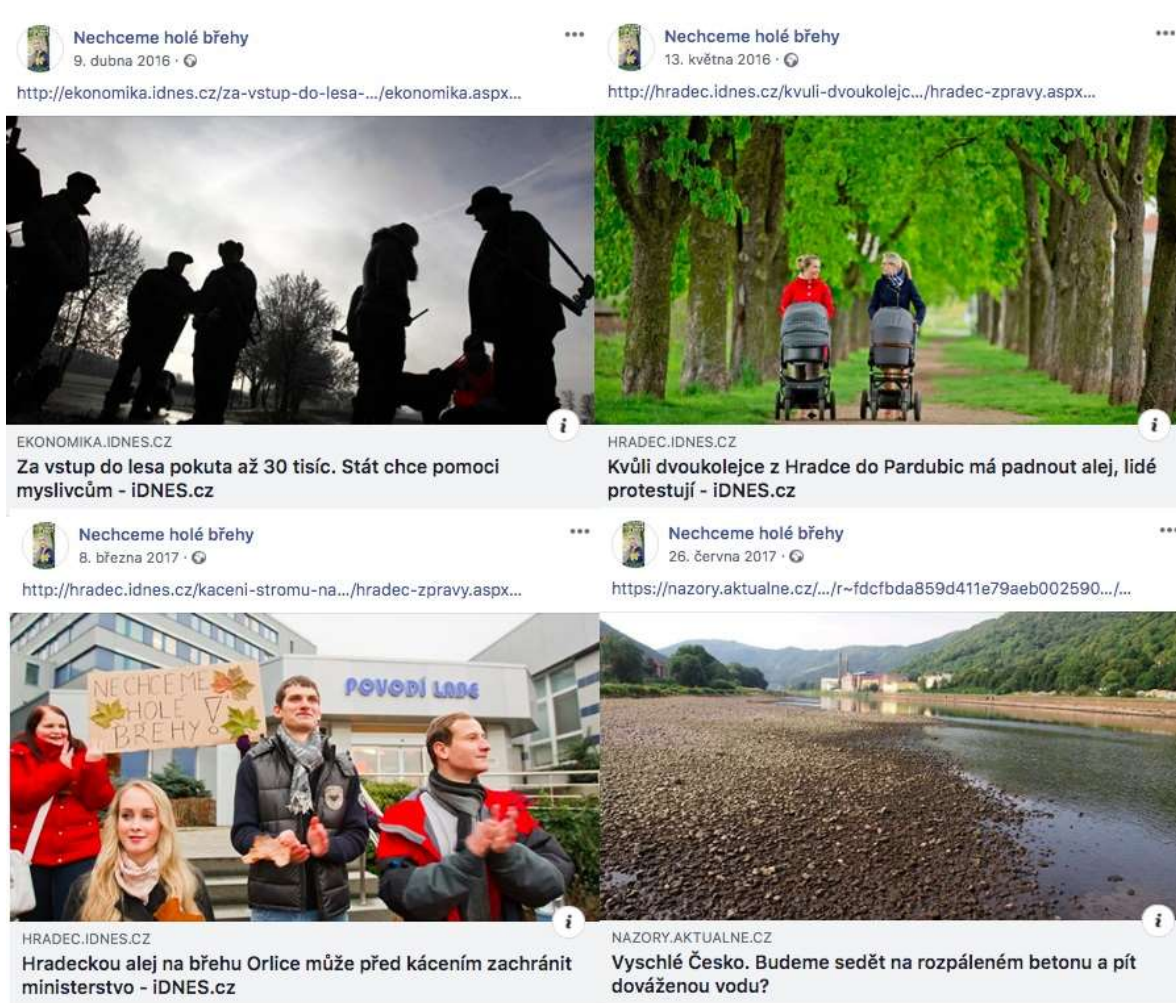
Obrázek 21 Foto článku Hradeckého deníku o poslední demonstraci (zdroj: vlastní)

Takové stručné sdělení a nezáměr ostatních médií rovněž naznačoval opadající atraktivitu sporu. Již přes 3 roky táhnoucí se protestování přestávalo být trhákem, o které by novináři chtěli psát. Vychladnutí tématu, částečně způsobené dezinformacemi

v médiích, bylo cítit také na účasti při demonstraci. Oproti ostatním pochodům jsme zaznamenali nejméně osob mimo skupinu účastníků experimentu.

7.4.4 Činnost iniciativy po poslední demonstraci

Přestože nebyl experiment oficiálně ukončen po poslední demonstraci (12/2015) činnost iniciativy byla zásadně omezena. Většina členů organizačního týmu zakončila v roce 2016 studium a zároveň Povodí Labe stále nedostávalo potřebná povolení k zahájení kácení. Pro případ potřeby zaběhlého FB profilu, byl občas aktualizován tematickými články viz níže. [55] [56] [57] [58]

Obrázek 22 Příspěvky na FB profilu po poslední demonstraci (zdroj: vlastní)

V březnu roku 2018 se realizovala první etapa kácení na březích Orlice a 26. 3. 2018 byla na FB profil iniciativy umístěna fotografie vykáceného břehu. Tímto byla ukončena snaha iniciativy zabránit kácení, proto vznik, průběh a výsledky experimentu mohou být zveřejněny prostřednictvím této diplomové práce.

8. Shrnutí a vyhodnocení

Předkládaná diplomová práce měla ve své teoretické části za cíl představit teoretické koncepce mechanismů přesvědčování a změny postojů a v praktické části popsat několikaletý obsáhlý sociální experiment prováděný v reálném prostředí. V teoretické části byla kromě běžných přesvědčovacích technik představena specifická technika virálního marketingu doplněná poznatky Gladwella (2007) týkajícími se šíření sociálních epidemií. Právě technika virálního marketingu doplněná snahou o vytvoření sociální epidemie měla být základem celého sociálního experimentu „Nechceme holé břehy“.

Oproti sociálním epidemiím popsaným v knize Gladwella (2007) bylo plánováno využít k šíření sociální epidemie sociální síť Facebook a tím také testovat sílu kampaně prováděné na sociálních sítích v kontextu společenského dění velkého města. Předmětem zájmu bylo především testovat spojení virální kampaně prováděné na sociálních sítích podpořené modelovým chováním účastníků experimentu v reálném prostředí. Konkrétně, přesvědčit občany nesouhlasící s kácením stromů, aby nosili na oděvu („na srdci“) javorový list.

Jak však již bylo popsáno v praktické části, tento experiment, ač velice zajímavý, nebylo možné dokončit, protože si aktivity na sociálních sítích povšimla novinářka z regionálních médií a začala o něm psát. Jakmile se tento úmysl stal předmětem zájmu regionálních médií, nebylo již přirozeně možné uvažovat dále o virálním marketingu, nenápadné sociální epidemii tvořené zezdola.

Sociální experiment pak pokračoval jako klasická občanská aktivita, zahrnující aktivitu na sociálních sítích, rozhovory v médiích, jednání s komunálními politiky, to vše korunováno několika velkými demonstracemi před magistrátem města a sídlem Povodí Labe. Celý projekt pokračoval tři roky a účastnili se jej přibližně více než dvě stovky studentů. Projekt měl i svůj pedagogický význam, pro mnohé studenty účast na projektu umožňovala pozorovat specifické sociální chování v konkrétní situaci. Zvláštní zisk měli zejména studenti, kteří se účastnili aktivněji jako manažeři nebo přímo řečníci. Manažeři si mohli vyzkoušet řízení specifického projektu v praxi, řečníci si vyzkoušeli rétoriku v reálném prostředí a prožili si osobně prožitek mluvit před poměrně velkým, spontánně a nadšeně reagujícím shromážděním. V neposlední řadě byla pro mnohé dobrá zkušenost kontaktu s médií a pozorování jejich rutinní práce. Nutné v této souvislosti dodat, že celému protestu proti kácení stromů byla regionální média pozitivně nakloněna a všechny

akce podporovala. Účastníci projektu se tak neseznámili s „temnou“ stránkou mediální praxe, diskreditačními kampaněmi, vytrhování myšlenek z kontextu či zdrazňováním negativních aspektů konkrétní akce. Tak například při třetí demonstraci byla zaranžována fingoaná rvačka dvou žen. Jak bylo předpokládáno, tato rvačka vzbudila okamžitý zájem přítomných reportérů, kteří se ke rvačce okamžitě přiblížili ve snaze získat co nejatraktivnější fotografie, ale v následných reportážích se tato rvačka vůbec neobjevila. Ze zkušenosti víme, že když se novinářům nějaké akce nelíbí, rádi si vyberou nějaké osoby, které se na místě objevily a snaží se je představit jako typické účastníky akce.

Ač celý projekt byl zamýšlen jako sociální experiment s výzkumným a pedagogickým cílem, nikoli aktivistická akce na záchranu stromů, nutné dodat, že vhodně zapadl do protestů proti nesmyslnému kácení stromů, které započaly několika články v regionálních médiích a již zmíněnou internetovou peticí. V městě, v kterém není příliš běžné konat demonstrace, opakovaná shromáždění několika desítek mladých lidí, měla nemalou váhu. Věříme, že dav vykřikující před sídlem Povodí Labem mohl působit pro někoho znepokojivě. Petice, mediální tlak a lidé v ulicích a nakonec i nesouhlasné stanovisko některých mediálních politiků vedlo k tomu, že nesmyslný plán pokácet stovky vzrostlých stromů okolo řeky Orlice byl odvolán. Nicméně experiment byl ukončen, lidé v ulicích již nejsou a v okamžiku, kdy je psána tato diplomová práce, se kácí zdravé vzrostlé stromy dál.

9. Závěr a doporučení

Na závěr si chceme položit otázku, zda je možné z tohoto rozsáhlého několikaletého projektu učinit nějaký závěr a doporučení. V předchozí části jsme uvedli, že projekt „Nechceme holé břehy“ měl úspěch, vedl k záchraně starých stromů na březích Orlice v Hradci Králové. Závěr však nemůže být zase příliš optimistický. Cílem projektu bylo, ať již formou virální kampaně, tak simulovanými klasickými formami občanské aktivity, vtáhnout do protestů občany města Hradce Králové, kteří byli většinou proti kácení stromů, jak prokázala zmíněná internetová diskuze, tak třeba diskuze pod konkrétními články v regionálních médiích nebo reakcemi na sociálních sítích. Toto se však nepodařilo. Tak například při první demonstraci, jejíž první část probíhala před magistrátem v době, kdy se v blízkém okolí pohybovalo velké množství lidí, překvapil absolutní nezájem většiny procházejících. Přestože regionální média propagovala další demonstrace, dokonce uváděla i místa i čas srazu, pozorovali jsme, že se jich účastní jen malá skupinka místních občanů (zdá se, že se jednalo patrně jen o jednu rozvětvenou rodinu).

Vzhledem k blízkosti města Pardubic a dávné rivalitě mezi těmito městy se nabízí srovnání, které pro Hradec Králové bohužel vůbec nevypadá příznivě. V Pardubicích byly před časem také plány na masivní odstraňování zeleně, ale proti tomuto záměru vznikly reálné občanské protesty, reálná občanská sdružení, která pořádala řadu demonstrací, zatímco v Hradci Králové byly protesty pouze jako studentský sociální experiment a místní občané pouze zadávali na internetu podpisy na internetové petici nebo klikali „laiky“ na facebookových stránkách iniciativy „Nechceme holé břehy“. Vysvětlení těchto rozdílů v občanské aktivitě se nabízí při srovnání tradiční mentality obyvatelů obou měst. Jak víme, Hradec Králové bylo kdysi dynamicky se rozvíjející královské město, které však bylo postupně v průběhu 18. století přeměňováno v pevnost sevřenou mohutným hradebním systémem. Nešlo přirozeně jen o stavební strukturu města, ale především o změnu městského života. Město pak naplnila armáda a k tomu okresní úřady a úřady církevní správy hradeckého biskupství. Oproti tomu v Pardubicích postupně vyrůstal průmysl. Pro Hradec Králové byl typický duch fungování armády a úřední byrokracie, kdy osobní iniciativa není vítána, ale čeká se na rozkaz či úřední pokyn, zatímco v průmyslových Pardubicích se dělníci učí znát, že mají jen to, co si sami vykřičí či vystávkují. Zdá se, že mentalita a typické vzorce chování, které vznikly před několika staletími, mají tendenci ovlivňovat i chování dnešních současníků.

Popsaný projekt ještě upozorňuje na další sociální jev. Projekt vlastně simuloval určitou občanskou aktivitu, tvářil se jako spontánní projekt hradeckých občanů, ačkoliv jím nebyl, jednalo se o organizovaný sociální experiment. S poměrně malými náklady se tak podařilo simulovat neexistující občanský protest a dosáhnout určité změny. To však ukazuje na určité nebezpečí, a sice, jak je snadné, pokud jsou případně k dispozici určité finanční prostředky a kontakty v médiích, vytvořit reálně neexistující občanskou nespokojenost a kampaň včetně demonstrací.

Literatura a seznam zdrojů

- [1] AJZEN, Icek. The theory of planned behavior. *Organizational Behavior and Human Decision Processes* [online]. 1991, 50(2), 179-211 [cit. 2019-07-26]. DOI: 10.1016/0749-5978(91)90020-T. ISSN 07495978. Dostupné z: <https://linkinghub.elsevier.com/retrieve/pii/074959789190020T>
- [2] FISHBEIN, Martin a Icek AJZEN. *Belief, attitude, intention, and behavior: an introduction to theory and research*. Reading, Mass.: Addison-Wesley Pub. Co., [1975]. ISBN 9780201020892.
- [3] ALLPORT, G. W. (1935). Attitudes. In *A Handbook of Social Psychology* (pp. 798-844). Worcester, MA, US: Clark University Press.
- [4] ARISTOTELÉS. *Rétorika-poetika*. Vyd. 2 *Rétoriky*, 9. vyd. *Poetiky*. Praha: Rezek, 1999. ISBN 80-86027-14-7.
- [5] ARONSON, Elliot, Timothy D. WILSON a Robin M. AKERT. *Social psychology*. 7th ed. Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall, c2010. ISBN 9780138144784.
- [6] BETTINGHAUS, Erwin Paul a Michael J. CODY. *Persuasive communication*. 4th ed. New York: Holt, Rinehart, and Winston, c1987. ISBN 9780030633591.
- [7] BREHM, Jack W. Postdecision changes in the desirability of alternatives. *The Journal of Abnormal and Social Psychology* [online]. 1956, 52(3), 384-389 [cit. 2019-07-26]. DOI: 10.1037/h0041006. ISSN 0096-851X. Dostupné z: <http://doi.apa.org/getdoi.cfm?doi=10.1037/h0041006>
- [8] CIALDINI, Robert B. *Influence science and practice: the psychology of persuasion*. Rev. ed. New York: HarperCollins ebooks, 2009. ISBN 978-006-1899-874.
- [9] EAGLY, Alice Hendrickson a Shelly CHAIKEN. *The psychology of attitudes*. Fort Worth, TX: Harcourt Brace Jovanovich College Publishers, c1993. ISBN 978-0155000971.
- [10] FAZIO, R. H. (1989). On the power and functionality of attitudes: The role of attitude accessibility. In A. R. Pratkanis, S. J. Breckler, & A. G. Greenwald (Eds.), *The third Ohio State University Vol. on attitudes and persuasion*. Attitude structure

and function (pp. 153-179). Hillsdale, NJ, US: Lawrence Erlbaum Associates, Inc.

- [11] FESTINGER, Leon, Henry W. RIECKEN a Stanley SCHACHTER. When Prophecy Fails: A Social and Psychological Study of A Modern Group that Predicted the Destruction of the World. Minneapolis: Harper-Torchbooks, 1956. ISBN 9780061311321.
- [12] GÁLIK, Stanislav. Psychologie přesvědčování. 1. vyd. Praha: Grada, 2012, 95 s., [12] s. obr. příl. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4247-2.
- [13] GLADWELL, Malcolm. Bod zlomu: o malých příčinách s velkými následky. 2. vyd. v českém jazyce. Přeložil Martin WEISS. Praha: Dokořán, 2007. ISBN 978-80-7363-165-9.
- [14] HEWSTONE, Miles a Wolfgang STROEBE. Sociální psychologie: moderní učebnice sociální psychologie. Vyd. 1. Praha: Portál, 2006, 769 s. ISBN 80-736-7092-5.
- [15] HICKSON, Mark, Don W. STACKS a Nina-Jo MOORE. Nonverbal communication: studies and applications. 4th ed. Los Angeles, Calif.: Roxbury Pub., c2004. ISBN 9781891487200.
- [16] JURÁŠKOVÁ, Olga a Pavel HORŇÁK. Velký slovník marketingových komunikací. 1. vyd. Praha: Grada, 2012, 271 s. ISBN 978-80-247-4354-7.
- [17] KATZ, D. (1960). The functional approach to the study of attitudes. *Public Opinion Quarterly*, 24, 163-204. doi:10.1086/266945
- [18] McGRATH, Joseph Edward. Groups: interaction and performance. Englewood Cliffs: Prentice-Hall, 1984. ISBN isbn0-13-365700-0.
- [19] O'KEEFE, Daniel J. Persuasion: theory. 2nd ed. Thousand Oaks, CA: Sage Publications, c2002, xvi, 365 p. ISBN 07-619-2539-2.
- [20] PERLOFF, Richard M. The dynamics of persuasion: communication and attitudes in the 21st century. 4th ed. New York: Routledge, 2010, xvi, 425 p. ISBN 02-038-7032-8.
- [21] Petty R.E., Cacioppo J.T. (1986) The Elaboration Likelihood Model of Persuasion.

In: Communication and Persuasion. Springer Series in Social Psychology. Springer, New York, NY, Online ISBN 978-1-4612-4964-1, DOI https://doi.org/10.1007/978-1-4612-4964-1_1

- [22] PLATÓN. Gorgias. 4., opr. vyd. Praha: Oikoymenh, 2000. Platónovy spisy. ISBN 80-7298-005-x.
- [23] RHODES, N., & WOOD, W. (1992). Self-esteem and intelligence affect influenceability: The mediating role of message reception. *Psychological Bulletin*, 111(1), 156-171.
- [24] ROSENTHAL, Robert a Lenore JACOBSON. Pygmalion in the classroom: teacher expectation and pupils' intellectual development. Newly expanded ed. New York: Irvington Publishers, c1992. ISBN 9780829031539.
- [25] RUSHKOFF, Douglas. Media virus!: hidden agendas in popular culture. [Rev. and updated ed.]. New York: Ballantine Books, c1996, xv, 344 p. ISBN 03-453-9774-6.
- [26] SHERIF, M., & HOVLAND, C. I. (1961). Social judgment: Assimilation and contrast effects in communication and attitude change. Oxford, England: Yale Univer. Press.
- [27] SIMONS, Herbert W. Persuasion: understanding, practice, and analysis. Reading, Mass.: Addison-Wesley Pub. Co., c1976. ISBN 9780201070828.
- [28] STIFF, James B. a Paul A. MONGEAU. Persuasive communication. 2nd ed. New York: Guilford Press, c2003. ISBN 1572307021.
- [29] TAJFEL, H. E. (1978). Differentiation between Social Groups: Studies in the Social Psychology of Intergroup Relations. Cambridge, MA: Academic Press.
- [30] TAJFEL, H. (1981). Human Groups and Social Categories—Studies in Social Psychology. Cambridge: Cambridge University Press.
- [31] VÁCLAVEK, Lukáš. Přesvědčování a změna postojů: případová studie. Hradec Králové, 2014. Bakalářská práce. Univerzita Hradec Králové. Vedoucí práce Prof. PhDr. Marek Franěk, CSc., Ph.D.
- [32] VÝROST, Jozef a Ivan SLAMĚNÍK. Sociální psychologie. 2., přepracované a

rozšířené vydání. Praha: Grada, 2008. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-1428-8.

- [33] ZANNA, M.P. and REMPEL, J.K. (1988) Attitudes: A New Look at an Old Concept. In: Bar-Tal, D. and Kruglanski, A.W., Eds., The Social Psychology of Knowledge, Cambridge University Press, Cambridge, UK, 315-334.
- [34] Pro zachování alejí a stromů podél našich řek a potoků... Petice24.com [online]. Hradec Králové: Jaroslav Hamáček, 25.9.2013 [cit. 2019-07-26]. Dostupné z: https://www.petice24.com/pro_zachovani_stromu
- [35] Lidé bojují s listem na srdci za stoletou alej. U Orlice se zatím nekácí. IDNES.cz [online]. Hradec Králové: Kateřina Vítková, 14.11.2013 [cit. 2019-07-26]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/hradec-kralove/zpravy/protest-proti-kaceni-aleje-u-orlice-v-hradci-kralove.A131114_163103_hradec-zpravy_tuu?
- [36] Nechceme Holé Břehy. Facebook [online]. Hradec Králové: Iniciativa Nechceme Holé Břehy, 21.11.2013 [cit. 2019-07-26]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/NechcemeHoleBrehy/>
- [37] Nechceme holé břehy, skandovali demonstranti proti kácení u Orlice. IDNES.cz [online]. Hradec Králové: Kateřina Vítková, 12.12.2013 [cit. 2019-07-26]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/hradec-kralove/zpravy/protest-proti-kaceni-stromu-u-orlice-v-hradci-kralove.A131212_2010885_hradec-zpravy_tuu
- [38] Protest: Budeme tady, dokud nevyhrajeme. HRADECKÝdeník.cz [online]. Hradec Králové: Jiří Fejgl, 2013 [cit. 2019-07-26]. Dostupné z: https://hradecky.denik.cz/zpravy_region/protest-budeme-tady-dokud-nevyhrajeme-20131212.html
- [39] Stromy v Hradci jsou na odpis. Desítky už padly, stovkám kácení hrozí. IDNES.cz [online]. Hradec Králové: Petr Záleský, 28.1.2014 [cit. 2019-07-26]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/hradec-kralove/zpravy/kaceni-stromu-v-hradci-kralove.A140128_2027311_hradec-zpravy_tuu?
- [40] Kácení není nutné, říká nová studie o ohrožených stromech u Orlice. IDNES.cz [online]. Hradec Králové: Petr Záleský, 6.2.2014 [cit. 2019-07-26]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/hradec-kralove/zpravy/kaceni-stromu-hradec-kralove.A140206_2030806_hradec-zpravy_kvi?

- [41] Události v regionech (Praha). Česká Televize [online]. Praha: ČT, 20.3.2014 [cit. 2019-07-26]. Dostupné z: https://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10118379000-udalosti-v-regionech-praha/214411000140320-udalosti-v-regionech/obsah/315106-obyvatele-hradce-kralove-pokracuji-v-boji-za-zachranu-stromu-podel-reky-orlice?fbclid=IwAR3ib_DjMiU8LVkgq-2UIAY32ELFUKDvpCofgih2YWwObIqxx2op9xzqyVE
- [42] Prohlédněte si: Pochodně hořely pro stromy u Orlice. HRADECKÝdeník.cz [online]. Hradec Králové: Redakce Hradecký deník, 20.3.2014 [cit. 2019-07-26]. Dostupné z: https://hradecky.denik.cz/zpravy_region/prohlednete-si-pochodne-horely-pro-stromy-u-orlice-20140320.html
- [43] Nechceme holé břehy (Občanské noviny). Česká Televize: Nedej se [online]. Hradec Králové: ČT2, 15.6.2014 [cit. 2019-07-26]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/1095913550-nedej-se/214562248430010-nehceme-hole-brehy/>
- [44] Stromořadí, které měli skácet, teď boduje v soutěži Alej roku. HRADECKÝdeník.cz [online]. Hradec Králové: Veronika Skřivanová, 7.12.2014 [cit. 2019-07-26]. Dostupné z: https://hradecky.denik.cz/zpravy_region/stromoradi-ktere-meli-skacet-ted-boduje-v-soutezi-alej-roku-20141207.html?fbclid=IwAR3-_lihFpxEtqMNWmynCzQdZQ5NKvYEkZVsDyeGIZE2P90quPtU_HNMIqw
- [45] Stromům stoleté aleje v Hradci opět hrozí pily, chystá se další protest. IDNES.cz [online]. Hradec Králové: Petr Záleský, 19.12.2014 [cit. 2019-07-26]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/hradec-kralove/zpravy/kaceni-stolete-aleje-v-hradci-kralove.A141219_2125502_hradec-zpravy_kvi?
- [46] Protesty nepomohly. K zemi jde 150 stromů. HRADECKÝdeník.cz [online]. Hradec Králové: Veronika Skřivanová, 5.2.2015 [cit. 2019-07-26]. Dostupné z: https://hradecky.denik.cz/zpravy_region/protesty-nepomohly-k-zemi-jde-150-stromu-20150205.html
- [47] Kácet se zatím v hradeckých ulicích nebude. Pomohl tomu i pták kalous. IDNES.cz [online]. Hradec Králové: Michaela Rambousková, 18.2.2015 [cit. 2019-07-26]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/hradec-kralove/zpravy/kacet-se-zatim-v-hradeckych-ulicich-nebude.A150214_2139491_hradec-zpravy_pos?

- [48] Válka o stoleté aleje končí smírem, u hradecké Orlice padne méně stromů. IDNES.cz [online]. Hradec Králové: Petr Záleský, 11.3.2015 [cit. 2019-07-26]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/hradec-kralove/zpravy/valka-o-stolete-stromy-v-hradci-u-orlice-skonci-smirem.A150307_2145233_hradec-zpravy_pos?
- [49] Před Povodím Labe bude protest za stromy, petice má 11 tisíc podpisů. IDNES.cz [online]. Hradec Králové: Petr Záleský, 15.4.2015 [cit. 2019-07-26]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/hradec-kralove/zpravy/demontrace-proti-povodi-labe-kvuli-kaceni-stromu.A150415_2155466_hradec-zpravy_the?
- [50] Aleji u Orlice hrozí pily. Nechceme holé břehy, skandoval dav na její obranu. HRADECKÝdeník.cz [online]. Hradec Králové: Jan Pruška, 16.4.2015 [cit. 2019-07-26]. Dostupné z: https://hradecky.denik.cz/zpravy_region/aleji-u-orlice-hrozi-pily-nehceme-hole-brehy-skandoval-dav-na-jeji-obranu-20150416.html?fbclid=IwAR2kwVuVXSW35SWgugFiWWUYkasNITGlcrv9eLIoxVmWPOwhUqfZE1c7Tpw
- [51] Kácení u hradecké Orlice se zadržlo, ale počet stromů v ohrožení roste. IDNES.cz [online]. Hradec Králové: Petr Záleský, 21.9.2015 [cit. 2019-07-26]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/hradec-kralove/zpravy/kaceni-stromu-u-reky-orlice-v-hradci-kralove.A150921_2193123_hradec-zpravy_pos?
- [52] V České Lípě dostali nápad, jak ochránit děti. Vykácejí jedovaté keře a stromy. Novinky.cz [online]. Česká Lípa: Novinky.cz, 9.10.2015 [cit. 2019-07-26]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/domaci/382948-v-ceske-lipe-dostali-napad-jak-ochranit-deti-vykaceji-jedovate-kere-a-stromy.html>
- [53] Zbavte se žíznivých stromů, radí Hradci odborníci kvůli nedostatku vody. IDNES.cz [online]. Hradec Králové: Petr Záleský, 7.12.2015 [cit. 2019-07-26]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/hradec-kralove/zpravy/projekt-adaptace-sidel-na-zmenu-klimatu-v-hradci-kralove.A151207_2210588_hradec-zpravy_pos?
- [54] Desítky lidí demonstrovaly proti kácení stromů. HRADECKÝdeník.cz [online]. Hradec Králové: Redakce Hradecký deník, 10.12.2015 [cit. 2019-07-26]. Dostupné z: https://hradecky.denik.cz/zpravy_region/desitky-lidi-demonstrovaly-proti-kaceni-stromu-20151210.html

- [55] Za vstup do lesa pokuta až 30 tisíc. Stát chce pomoci myslivcům. IDNES.cz [online]. Hradec Králové: Jan Brož, 29.3.2016 [cit. 2019-07-26]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/ekonomika/domaci/za-vstup-do-lesa-pokuta-az-30-tisic.A160328_204222_ekonomika_fka?
- [56] Kvůli dvoukolejce z Hradce do Pardubic má padnout alej, lidé protestují. IDNES.cz [online]. Hradec Králové: Michaela Rambousková, 12.5.2016 [cit. 2019-07-26]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/hradec-kralove/zpravy/kvuli-dvoukolejce-mezihradcem-kralove-a-pardubicemi-ma-padnout-alej.A160512_2245648_hradec-zpravy_tuu?
- [57] Hradeckou alej na břehu Orlice může před kácením zachránit ministerstvo. IDNES.cz [online]. Hradec Králové: Petr Záleský, 8.3.2017 [cit. 2019-07-26]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/hradec-kralove/zpravy/kaceni-stromu-na-brehu-orlice-hradec-kralove.A170307_2310531_hradec-zpravy_the?
- [58] Vyschlé Česko. Budeme sedět na rozpáleném betonu a pít dováženou vodu?. Aktuálně.cz [online]. Hradec Králové: Martin Fendrych, 26.6.2017 [cit. 2019-07-26]. Dostupné z: https://nazory.aktualne.cz/komentare/budeme-sedet-na-rozpalenem-betonu-a-pit-dovazenuvodu/r~fdcfbda859d411e79aeb0025900fea04/?utm_source=www.seznam.cz&utm_medium=sekce-z-internetu&fbclid=IwAR2FsNy8hV64QC0D9jkKO8TYWuq89qCG2zPp7n4ogWCVk2GM8kvuzGWSTIU

Seznam tabulek, grafů, obrázků a příloh

Obrázky:

Obrázek 1 Graf vlivu kredibility v čase na postojovou změnu. (zdroj: Gálik, 2012)	9
Obrázek 2 Znázornění procesu při výběru cesty (zdroj: Gálik, 2012)	23
Obrázek 3 Grafická podoba teorie odůvodněného chování (zdroj: Gálik, 2012).....	24
Obrázek 4 Grafická podoba teorie plánovaného chování (zdroj: Gálik, 2012).....	25
Obrázek 5 Dvě podoby plakátu (zdroj: vlastní)	40
Obrázek 6 Pochod s javorovými listy na srdci (zdroj: foto Tomáš Bartůněk)	42
Obrázek 7 Úvodní fotka na FB profilu (zdroj: vlastní)	43
Obrázek 8 Kopie novinového článku (zdroj: MF Dnes)	44
Obrázek 9 Zachycení členů iniciativy před budovou Povodí Labe (zdroj: Hradecký deník).....	48
Obrázek 10 Propagační plakát k pochodu s pochodněmi (zdroj: vlastní)	49
Obrázek 11 Mapa zobrazující místo setkání (zdroj: vlastní).....	50
Obrázek 12 Fotografie pochodu s pochodněmi (zdroj: Hradecký deník)	51
Obrázek 13 Foto článku v Hradeckém deníku (zdroj: vlastní).....	52
Obrázek 14 Foto vysílání reportáže o demonstraci na ČT1 (zdroj: vlastní).....	53
Obrázek 15 Vyhláška města Hradce Králové ve věci kácení (zdroj: vlastní)	55
Obrázek 16 Foto protestního průvodu při třetí demonstraci (zdroj: Hradecký deník)	57
Obrázek 17 Foto článku iDNES v den pochodu (zdroj: vlastní).....	59
Obrázek 18 Foto článku Hradeckého deník o třetí demonstraci (zdroj: vlastní).....	60
Obrázek 19 Foto FB profilu iniciativy s propagačními příspěvky (zdroj: vlastní)	62
Obrázek 20 Foto během konfliktu s Policií (zdroj: Hradecký deník)	63
Obrázek 21 Foto článku Hradeckého deníku o poslední demonstraci (zdroj: vlastní).....	64
Obrázek 22 Příspěvky na FB profilu po poslední demonstraci (zdroj: vlastní)	65

Přílohy:

Příloha 1 Projev na demonstraci 11. 12. 2013	78
Příloha 2 Projev na demonstraci 19. 3. 2014.....	80
Příloha 3 První projev na demonstraci 15. 4. 2015	82
Příloha 4 Druhý projev na demonstraci 15. 4. 2015.....	84
Příloha 5 První projev na demonstraci 9. 12. 2015	85
Příloha 6 Druhý projev na demonstraci 9. 12. 2015.....	87
Příloha 7 Břehové porosty v Hradci Králové 3. 6. 2014	44

Přílohy

Příloha č. 1 Projev na demonstraci 11. 12. 2013

Vítám Vás všechny, kteří jste sem přišli,

Všechny, kteří jste sem přišli tento pošmourný (pokud bude ošklivo, krásný, pokud bude pěkně) prosincový, tento předvánoční den. (Zvolat) A není nás málo (čekat na reakci účastníku „Ano“, „Správně“....) Většina z vás chodí do nějaké školy a máte teď hodně studijních povinností, přesto jste si udělali čas, abyste tady byli, abyste tady protestovali.

Jsem trochu na rozpacích, protože nejsem žádný řečník, a nikdy jsem nemluvil před takovým množstvím lidí. Doufám, že mi prominete moji nervozitu (případná reakce publika ....)

Je ale doba, kdy není možné se ostýchat, kdy není možné stát opodál, kdy není možné mlčet, kdy není možné čekat, že možná, (s důrazem) možná povstane někdo jiný.

Proč jsme tady? Protože protestujeme proti šílenému plánu hrstky úředníků z Povodí Labe, z povodí Labe, které by nás mělo chránit před tím vším, co může udělat rozvodněná řeka. Dělají to? (výkřiky „ne“, „nedělají). Někteří z vás mi říkali, že jim každý rok zaplaví Labe pozemek, zahradu, ba i dům. O to se vůbec moc nestarají, ale starají se o to, o co by se starat vůbec neměli.

Jsme tady tedy dnes proto, že tito lidé přišli s plánem, s šíleným plánem, (s důrazem) začít kácet naše stoleté aleje (výkřiky „Fuj!“). Ptám se vás: co je to za nesmysl! Co je to za zrůdnost? Co je to za zvěrstvo?

Víme všichni, jak to začalo. V září se objevily na desítkách stromů oranžové značky, které znamenají, že strom má být pokácen. Lidé na to upozornili a ptali se. A Povodí Labe sdělilo, že skutečně má být pokáceno (s důrazem) několik stovek stromů!!! (výkřiky „Fuj“, „To není možný“....). Pak se zvedla vlna nevole a Povodí řeklo, že chce dělat jenom průzkum. Pak zase, že se na jaře rozhodnou, zda budou kácet nebo ne. A za týden vám řeknou zase něco jiného, jim se nadá věřit, že by lidi pravdivě informovali! (výkřiky „Fuj“)

Řeknu vám jedno: co je to za nesmysl říkat, že vykácením alejí se chrání hráz? Je tady někdo, kdo si myslí, že to tak je? (Tázavý pohled, všichni mlčí). Nikdo! Protože je to

úplná pitomost. Odjakživa se sázely stromy na hráze, aby je zpevňovaly. Odjakživa. A teď přijdou nějakí chytráci s nějakou vyhláškou a začnou nám tvrdit, že je to tak správně. (výkřiky „Fuj“) Viděl z vás někdo, že by se vyvrátil stoletý dub, dub, jaké máme tady na hrázích, s tlustým nízkým kmenem a mohutnými kořeny? Vždyť před sto lety věděli, jaké stromy se mají vysázet. Jestli to někdo neví, tak jsou to určitě ti, kteří by tam po vykácení sázeli nové stromy. Přírodovědci dokonce říkají, že po pokácení stromu by postupně vyhnul jeho kořenový systém, uprostřed hráze by se vytvořil prázdný prostor, a to by narušilo její stabilitu a pevnost. Tak to je, to je to, co by ti „moudří“ úředníci z Povodí Labe chtěli udělat (výkřiky „Fuj“, „To ne“....)

My jsme založili naši iniciativu „Nechceme holé břehy“ proto, abysme (je třeba použít tento nespisovný tvar) tomuto barbarství zabránili (potlesk, výkřiky „Správně“...). Začali jsme na protest nosit na srdci listy. List na srdci, pěkný symbol, toho se ale dnes nikdo nelekne. Začali jsme se organizovat na fejsbuku, ale klikání lajků se také dnes nikdo nelekne. Proto jsme se rozhodli vyjít do ulic, proto jsme se dneska tady, tady na tomto místě. Jsme tady dnes proto, abysme ukázali, že nejsme jen naivní romantici s listy na srdci, že nejsme jen nerdi, co umí sedět jen za svým notebookem. My se tady budeme shromažďovat, my sem budeme chodit, dokud nevyhrajeme. Tedy spíše bych měl říct, dokud nevyhrají všichni Hradečáci, dokud nevyhrají staleté hradecké aleje! (výkřiky, potlesk „Ano“ „Správně“).

Za chvíli vyrazíme na pochod k Povodí Labe, kde těm lidem řeknem, a myslím, že dost hlasitě jim řeknem (smích, potlesk, výkřiky „ano“), že nechceme holé břehy. Zkusme si to teď, jestli to umíme dostatečně hlasitě „Nechcem holé břehy!“. Opakujte po mně: „Nechcem holé břehy!“ (účastníci začínají deklamačně vykřikovat). To je málo, to není ani slyšet, zkuste to ještě jednou „Nechcem holé břehy!“ (účastníci začínají deklamačně vykřikovat). Tak je to správně, díky!

Ještě jednou vám děkuji, že jste sem všichni přišli, a jak doufám, ještě se neloučíme! (dlouhý potlesk).

Příloha č. 2 Projev na demonstraci 19. 3. 2014

Zdravím vás všechny!

Zdravím vás všechny, kteří jste přišli již podruhé na naši akci, na akci iniciativy „Nechceme holé břehy“. Abyste tady hlasitě a rozhodně řekli svoje „Ne“. Svoje „ne“ šíleným plánům Povodí Labe, šíleným plánům kácet stovky krásných, vzrostlých zdravých stromů. Sešli jsme se tady s pochodněmi i s loučemi, abychom si na tuto povedenou instituci konečně už posvětili. Zorganizovali jsme tento pochod, tento průvod, abychom ukázali, že nás není málo a že se jen tak nedáme!

Každý z těch mužů a žen v černém, co zde stojí, symbolizuje jeden mrtvý, padlý strom, pokud je ovšem padnout necháme. A každý z těch mužů a žen v černém, co zde stojí, symbolizuje ale také sílu, která se proti tomuto barbarskému řádění postaví.

Když jsme tady demonstrovali naposledy, řekli jsme „Budeme tady tak dlouho, dokud nevyhrajeme.“ Platí to stále? .... Chceme všichni vyhrát? .... Nedáme se? Chceme holé břehy? Mezi tím, co jsme sbírali síly na další protesty, proběhla určitá jednání. Proběhla i díky tomu, že zda byla petice proti kácení stromů, že zde byly naše protesty, že se zde uskutečnila naše demonstrace. Naše snažení určitě nebylo marné! ....

Ano, proběhla určitá jednání. Povodí Labe nyní postupuje smířlivěji a diplomatictěji. Říkám vám ale: Nevěřte jim! Nevěřte jim! Jejich řeč je kluzká, jejich řeč je úředně neurčitá, a jejich řeč je zahalená do různých pseudo-odborných floskulí. Jejich řeč je: podrobné mapování porostů, habituální defekty, vstup patogenních organismů, eliminace rizik, zmenšení průtočného profilu, zpracování metodiky, legislativní rámec, náhradní výsadba dřevin.

Říkám vám ale: tady nejde o nějaký průtočný profil, tady nejde o nějaké habituální defekty, nejde tady o všechny ty odborné termíny, kterými nás chtějí oblbnout. O co tady jde? .... Chci se vás zeptat, proč se najednou v tolika městech kácí stromy, zdravé stromy, které někdo prohlásí za napadené, za poškozené, za zdraví ohrožující? Je to jako nějaká epidemie.

Jak všichni víte, nejsme navázáni na žádnou ekologickou organizaci, jsme jen lidi, kterým se zbytečné plošné kácení starých krásných stromů nelíbí. Ale povšimli jsme si, že ekologické hnutí Arnika v nedávné době zorganizovalo petici, v které říká: „Znepokojuje

nás masivní kácení zdravých stromů, jehož jsme v posledních letech svědky. Pod záminkou bezpečnosti dopravy padají staleté aleje, ve městech a obcích se kácují stromy i parky, zelené plochy mizí po celé zemi“.

Je to přesně tak, tak se to děje a dít se má i u nás, v Hradci. Asi málokomu zatím došla souvislost, proč se všude tak šíleně a plošně kácí stromy. A na to vás chci tady upozornit. Je to v podstatě prosté, jako to už bývá: Někdo si chce tady nahrabat. Nahrabat, a to určitě ne málo!... Protože ty pokácené, ty údajně nemocné stromy, se dají dnes velmi dobře zpeněžit. Jak víme, Německo je silně orientováno na obnovitelné zdroje energie. Tedy kromě jiného biomasa. Dřevo se tam stalo spalivem pro uhelné elektrárny, aby lidé byli spokojeni a uchláholeni, aby se tam mohlo módně mluvit o obnovitelných zdrojích energie, o biomase. Jenomže toho dřeva, té biomasy, nemají tak zas velké množství, jaké by potřebovali. Německo není zas tak lesnatá země. A proto je tam možné velmi výhodně z Česka dovést a velmi výhodně prodat nastojato pokácené stromy. To je to, oč tady běží!

Slyšeli jsme, že takto již byly pryč zlikvidovány pokácené stromy z Plachty. A nejenom odtud. Prostě z Čech se vozí stromy jako biomasa do německých elektráren. Je to velký kšeft, kácet tady na veliko stromy, říci, že jsou vlastně nemocné, takže se na nic nehodí, ani na palivové dříví, a prodat je za slušné peníze do německých elektráren na biomasu. Věděli jste to?

Ano, nevěděli. Ale o to tady nejspíš běží. Samozřejmě, že to nikdo nepřizná. Samozřejmě, že rozkrýt tyto vazby je velmi těžké. My jsme tady ale dnes proto, abychom na to upozornili, abychom si na Povodí Labe posvítili, abychom řekli, že pokud se něco takového stane, že se to neutají!

Co požadujeme: Za první. Přestaňte manipulovat a přestaňte nás strašit. Strašit nás tím, že když se nebude kácet, přijde povodeň, protrhnou se hráze a nešťastní hradečáci se utopí. Tak to určitě není.

Za druhé: Přestaňte nám říkat, že stromy jsou nemocné, když je dosud nikdo odborně nevyšetřil. V sousedním Německu, a nejen tam, stojí ve městech staleté stromy, a nikdo neříká, že jsou nemocné, nikdo je nechce kácet. Ani nemusí. Protože do jejich elektráren jdou naše stromy.

A za třetí: Nechceme holé břehy! To je to hlavní! Nechceme holé břehy!

Příloha č. 3 První projev na demonstraci 15. 4. 2015

Zdravím vás všechny!

Zdravím vás všechny, kteří jste sem přišli opět po roce, opět po roce na akci naší iniciativy „Nechceme holé břehy.“ Abyste tady hlasitě a rozhodně řekli svoje „Ne“. Svoje „ne“ šíleným plánům Povodí Labe, šíleným plánům kácet stovky krásných, vzrostlých zdravých stromů....

Naše heslo je „Nechceme holé břehy“. Nebo je chcete holé? (výkřiky: „Nechceme“.)

Před rokem jsme se tady sešli s pochodněmi a s loučemi, abychom si na tuto instituci posvítili. Slíbili jsme si tenkrát „Budeme tady tak dlouho, dokud nevyhrajeme.“

Mezi tím proběhla řada jednání. Proběhla i díky tomu, že zda byla petice proti kácení stromů, že zde byly naše protesty, že se zde uskutečnily naše demonstrace. Naše snažení nebylo určitě marné! Už se to vše nemůže sehrát v nějakém úředním utajení, zahaleno nějakou úředně nesrozumitelnou řečí. Už se nemůže prázdně žvanit o podrobném mapování porostů, o habituální defektech, o vstup patogenních organismů, o eliminace rizik, o zmenšení průtočného profilu, o zpracování metodiky... Už do toho nemluví jen odborníci, nebo bohužel i pseudoodborníci, už do toho nemluví jen ti, kteří si chtějí namastit kapsy na prodaném dřevu, už do toho nemluví jen ekologičtí aktivisté, ale mluví do toho také obyčejní lidé z ulice. Jejich jsou ty stromy, ne těch pánů úředníků a paní úřednic! (výkřiky „Ano“, „Správně“.)

Řeknu vám jedno: nemocné nejsou ty stromy na břehu Orlice, ty jsou silné a zdravé, a vydrží určitě ještě mnoho let, nemocný je ale spíše někdo na Povodí Labe! (výkřiky „Ano“, „Správně“.) Ti lidé, ti nemocní lidé by se měli léčit ze svojí fobie z přírody, ze svojí silné, ze svojí chorobné fobie ze stromů! (výkřiky „Ano“, „Správně“.)

Ale teď k věci. Ano, proběhla určitá jednání. Povodí Labe nyní postupuje smířlivěji a jedná. Dočetli jsme se v novinách, že „Válka o stoleté aleje končí smírem, u hradecké Orlice padne méně stromů“. Dočetli jsme se, že rok trvající boje končí kompromisem. Dočetli jsme se, že se prý bude kácet jen asi 20 stromů. V první etapě. V čem je ale problém? (vztyčí varovně prst, odmlčí se, podívá se na posluchače). Problém je v tom, že po první etapě může přijít druhá etapa, po druhé etapě může přijít třetí etapa, a nakonec

kdo ví jaká etapa a stovky stromů by mohly být nakonec stejně pryč. Tak, jako před rokem tady říkal můj kolega varovně „Nevěřte jim!“, tak i já dnes musím říct „Nevěřte jim, nevěřte jim!“ Oni prostě budou kácet jak zběsilí, pokud je to ovšem necháme dělat. A chcete je to nechat dělat? (výkřiky „Ne“ „Nechceme“).

Povodí Labe pořád podává nějaké žádosti o kácení stromů. Ale my sem budeme chodit tak dlouho, dokud nevyhrajeme. (výkřiky „Ano“, „Správně“.) A až někteří z nás, kteří jsou ještě studenti, dostudují a odejdou z Hradce, určitě po nás přijdou další generace studentů. Ti lidé z Povodí Labe si musí uvědomit, že už nikdy nenecháme bezhlavě řídit, že prostě Nechceme holé břehy! A protože jim to možná stále není jasné, tak jim to všichni jistě řekněme dostatečně hlasitě: Nechceme holé břehy! (všichni skandují)

Ještě jednou Vám děkuji, že jste sem přišli, až jste mě byli ochotni tak dlouho poslouchat.

(dlouhý potlesk)

Příloha č. 4 Druhý projev na demonstraci 15. 4. 2015

Dobrý den,

chci Vás všechny pozdravit a nejdříve Vám předat pozdravy od zakladatele naší iniciativy „Nechceme holé břehy“ Denise Patlejcha (výkřiky, potlesk). Jak mnozí z Vás vědí, Denis odcestoval do dálných končin, studuje právě na Taiwanu. Mysleli jsme si, že snad bez něj tuto akci zorganizovat nedokážeme, že se to vůbec nepodaří. Ale jak všichni vidíte, tak se to podařilo (výkřiky, potlesk).

Denis nám občas posílá fotky ze svých cest. Různé, několik staletí staré stromy, vinoucí se nad starými chrámy, hojně navštěvovanými turisty. A nikdo se nebojí, že by to mohlo na někoho náhodou spadnout. Mají to štěstí na Taiwanu, mají to štěstí v Thajsku, mají to štěstí v Číně, a kde všude Denis již byl, mají to štěstí na celém světě, že tam nemají instituci zvanou „Povodí Labe“. To už by nikde žádný starý strom nebyl. (smích, potlesk, výkřiky).

Dnešní doba je bezpečností úplně posedlá: máme bezpečné podchody a nadchody, máme žluté schody vždy na začátku a na konci, máme červenobílá zábradlí skoro všude, stromy kácíme kolem cest a železnic, protože co kdyby spadly, svoje děti na hřiště už ani nepouštíme, protože co kdyby. Vůbec nechci zlehčovat nějaké osobní tragedie, které jistě nastaly, ale měli bychom si nastudovat statistiky. Statistiky ukazující, kolik třeba lidí bylo zraněno v důsledku pádu stromu, v důsledku nárazu do stromu, či v důsledku pádu stromu na železniční trať. A potom bychom to srovnali s jinými statistikami! (výkřiky „Ano“, „Správně“.) Tato chorobná přeopatrnost vede v posledních letech k naprostému běsnění v naší zemi. Desítky starých alejí bylo vykáceno okolo silnic, nyní padají tisíce a tisíce stromů okolo železničních tratí. A Povodí Labe přichází s plány v dalších a dalších etapách zcela oholit břehy řeky (výkřiky „Fuj“). Stromy okolo řeky je třeba podle Povodí Labe skácet. Stromy je třeba skácet, protože by někomu snad, snad (!) mohly spadnout na hlavu. Stromy je třeba skácet, protože by mohly spadnout třeba do řeky a náhodou by někdo v tej řece plaval nebo jel na loďce. Tomu věříte? (výkřiky „Ne“)

My nevíme, co za tím skutečně je. Zda-li jen chorobná přeopatrnost, nebo fobie z přírody, fobie z něčeho, co není zabetonované nebo zaasfaltované. Nebo je za tím nějaký kšeft? Nevíme. Možná něco z toho, nebo možná všechno. My ale prohlašujeme „Nechceme holé břehy!“ (všichni skandují)

Příloha č. 5 První projev na demonstraci 9. 12. 2015

Zdravím vás všechny!

Zdravím vás všechny, kteří jste sem přišli opět po půlroce, opět po roce na akci naší iniciativy „Nechceme holé břehy.“ Abyste tady hlasitě a rozhodně řekli svoje „Ne“. Svoje „ne“ šíleným plánům Povodí Labe, šíleným plánům kácet stovky krásných, vzrostlých zdravých stromů....

Naše heslo je „Nechceme holé břehy“. Nebo je chcete holé? (výkřiky: „Nechceme“.)

Když jsme zde byli poprvé, v roce 2013, jsme si slíbili, že „Budeme tady tak dlouho, dokud nevyhrajeme.“

Mezi tím proběhla řada jednání. Proběhla i díky tomu, že zda byla petice proti kácení stromů, že zde byly naše protesty, že se zde uskutečnily naše demonstrace. Naše snažení nebylo určitě marné! Už se to vše nemůže sehrát v nějakém úředním utajení, zahaleno nějakou úředně nesrozumitelnou řečí. Už se nemůže prázdně žvanit o podrobném mapování porostů, o habituální defektech, o vstup patogenních organismů, o eliminace rizik, o zmenšení průtočného profilu, o zpracování metodiky... Už do toho nemluví jen odborníci, nebo bohužel i pseudoodborníci, už do toho nemluví jen ti, kteří si chtějí namastit kapsy na prodaném dřevu, už do toho nemluví jen ekologičtí aktivisté, ale mluví do toho také obyčejní lidé z ulice. Jejich jsou ty stromy, ne těch pánů úředníků a paní úřednic! (výkřiky „Ano“, „Správně“.)

Řeknu vám jedno: nemocné nejsou ty stromy na břehu Orlice, ty jsou silné a zdravé, a vydrží určitě ještě mnoho let, nemocný je ale spíše někdo na Povodí Labe! (výkřiky „Ano“, „Správně“.) Ti lidé, ti nemocní lidé by se měli léčit ze svojí fobie z přírody, ze svojí silné, ze svojí chorobné fobie ze stromů! (výkřiky „Ano“, „Správně“.)

To léto bylo extrémně suché. Zjistilo se, že Hradec Králové trpí nedostatkem vody, že snad bude muset v následujících letech dovážet vodu z Pardubic. Prosim perník ano, ale vodu – to je snad až příliš! Už se uvažuje o tom, jak v létě chladit město, jak zadržet vláhu. A do toho všeho chce stále ještě někdo kácet velké vzrostlé stromy. Lidi, nebuďte blázni!

Ale teď k věci. Ano, proběhla určitá jednání. Povodí Labe nyní postupuje smířlivěji a jedná. Dočetli jsme se v novinách, že „Válka o stoleté aleje končí smírem, u hradecké

Orlice padne méně stromů“. Dočetli jsme se, že rok trvající boje končí kompromisem. Dočetli jsme se, že se prý bude kácet jen asi 20 stromů. V první etapě. V čem je ale problém? (vztyčí varovně prst, odmlčí se, podívá se na posluchače). Problém je v tom, že po první etapě, jak dnes již víme, přejde druhá etapa, po druhé etapě přijde třetí etapa, a nakonec kdoví jaká etapa, a stovky stromů by mohly být nakonec stejně pryč. Tak, jako minule tady říkal můj kolega varovně „Nevěřte jim!“, tak i já dnes musím říct „Nevěřte jim, nevěřte jim!“ Oni prostě budou kácet jak zběsilí, pokud je to ovšem necháme dělat. A chcete je to nechat dělat? (výkřiky „Ne“ „Nechceme“).

Povodí Labe pořád podává nějaké žádosti o kácení stromů. Ale my sem budeme chodit tak dlouho, dokud nevyhrajeme. (výkřiky „Ano“, „Správně“.) A až někteří z nás, kteří jsou ještě studenti, dostudují a odejdou z Hradce, určitě po nás přijdou další generace studentů. Ti lidé z Povodí Labe si musí uvědomit, že už nikdy nenecháme bezhlavě řídit, že prostě Nechceme holé břehy! A protože jim to možná stále není jasné, tak jim to všichni jistě řekněme dostatečně hlasitě: Nechceme holé břehy! (všichni skandují)

Ještě jednou Vám děkuji, že jste sem přišli, až jste mě byli ochotni tak dlouho poslouchat.

(dlouhý potlesk)

Příloha č. 6 Druhý projev na demonstraci 9. 12. 2015

Dobrý den,

chci Vás všechny pozdravit, pozdravit a říci, že to takhle dál už nejde. Když jsem zde mluvil letos na jaře, na demonstraci, vypadalo to, že naše snažení povede ke zdárnému konci. K tomu, že masové kácení nebude.

Ale teď se dovídáme, že možná zase bude. Každý rok se budou kácet velké, zdravé stromy. V panické hrůze, že by možná na někoho spadly. Stojí tady sice desítky let a nikdo se nebál, ale teď se najednou máme bát.

Zdá se, že dnešní doba je bezpečností úplně posedlá: máme bezpečné podchody a nadchody, máme žluté schody vždy na začátku a na konci, máme červenobílá zábradlí skoro všude, stromy kácíme kolem cest a železnic, protože co kdyby spadly, svoje děti na hřiště už ani nepouštíme, protože co kdyby. Vůbec nechci zlehčovat nějaké osobní tragedie, které jistě nastaly, ale měli bychom si nastudovat statistiky. Statistiky ukazující, kolik třeba lidí bylo zraněno v důsledku pádu stromu, v důsledku nárazu do stromu, či v důsledku pádu stromu na železniční trať. A potom bychom to srovnali s jinými statistikami! (výkřiky „Ano“, „Správně“.)

Tato chorobná přeopatrnost vede v posledních letech k naprostému běsnění v naší zemi. Desítky starých alejí bylo vykáceno okolo silnic, nyní padají tisíce a tisíce stromů okolo železničních tratí. A Povodí Labe přichází s plány v dalších a dalších etapách zcela oholit břehy řeky (výkřiky „Fuj“). Stromy okolo řeky je třeba podle Povodí Labe skácet. Stromy je třeba skácet, protože by někomu snad, snad (!) mohly spadnout na hlavu. Stromy je třeba skácet, protože by mohly spadnout třeba do řeky a náhodou by někdo v *tej* řece plaval nebo jel na loďce. Tomu věříte? (výkřiky „Ne“)

My nevíme, co za tím skutečně je. Zda-li jen chorobná přeopatrnost, nebo fobie z přírody, fobie z něčeho, co není zabetonované nebo zaasfaltované. Nebo je za tím nějaký kšeft? Nevíme. Možná něco z toho, nebo možná všechno.

My ale prohlašujeme „Nechceme holé břehy!“ (všichni skandují)

Příloha č. 7 Břehové porosty v Hradci Králové 3. 6. 2014

Břehové porosty v Hradci Králové

V prosinci roku 2013 zadal státní podnik Povodí Labe zpracování studie s názvem „Projekt péče o stromy, Orlice Hradec Králové“. Studie je vypracována na břehové porosty toku Orlice v těchto úsecích: protipovodňová hráz Bratří Štefanů, Klapák až jez v Malšovicích, Klapák až Malšova Lhota (levý břeh) a Orlický most až Klapák. Tato komplexní inventarizace byla zpracována ve dvou etapách.

V rámci první etapy byla provedena lokalizace stromů, štítkové označení stromů, zjištěny dendrometrické údaje (taxon, výška stromu, průměr kmene, průměr koruny atd.) a byl vyhodnocen havarijní stav stromů. Toto mapování probíhalo v měsíci lednu 2014. Studie první etapy nevyhodnotila stav stromů v žádném úseku jako havarijní.

V druhé etapě byly zpracovány bonitační parametry (fyziologická a biomechanická vitalita stromu a perspektiva stromu), zkompletována fotodokumentace jednotlivých stromů či skupin a zpracován návrh pěstebního opatření (etapizace zásahů včetně jejich naléhavosti). Toto hodnocení bylo prováděno v květnu 2014. Zpracovatelem této studie byla společnost SAFE TREES s.r.o., Ing. Jaroslav Kolařík, Ph.D. V této studii je podrobně zhodnoceno 582 stromů rostoucích samostatně či ve skupinách na ochranných hrázích ve všech výše uvedených úsecích. U každého stromu je navržena technologie pěstebního opatření. Nejčastějším opatřením je bezpečnostní řez (odstranění větví, které by svým pádem mohly způsobit škodu či újmu na zdraví) a zdravotní řez (podpora zdravotního stavu a vitality stromu). Stromy, u kterých má být provedeno pěstební opatření či odkácení jsou dle priority zásahu rozděleny do tří etap.

Dle „Metodiky posouzení stavu břehových porostů v intravilánech měst a obcí“ (po vypořádání připomínek, které jsme obdrželi) budou s využitím všech dat a informací ze studie Ing. Jaroslava Kolaříka, Ph.D. posouzeny břehové porosty na ochranných hrázích. Prvním kritériem bude možné ohrožení života a zdraví obyvatel při pohybu po hrázích za běžných podmínek z hlediska zdravotního stavu stromů. Druhým kritériem bude ohrožení funkce ochranných hrází nevhodně rostoucími porosty, zmenšení průtočného profilu atd. při povodňových průtocích. Následně bude zpracován detailní návrh pěstebních a systémových opatření v členění na bezodkladná, střednědobá a koncepční dlouhodobá opatření. Tento návrh bude předložen veřejnosti a Magistrátu města. Vlastní zásah do

břehových porostů bude podmíněn vydáním příslušných povolení Magistrátem města.

Předpokládaná časová etapizace:

I. etapa 2014 / 2015

II. etapa 2015 / 2017

III. etapa po roce 2018

P. S. Závažnost problematiky břehových porostů a možného ohrožení života a zdraví obyvatel nám příroda opět ukázala ve čtvrtek dne 29. 5. 2014, kdy kolem 16 té hodiny došlo v relativním bezvětří za vydatného deště v lokalitě loděnice u ramene „Sejkorky“ nad Malšovickým jezem v Hradci Králové k pádu vrby bílé (*Salix alba*). Při tomto pádu nebyl naštěstí nikdo zraněn a nedošlo k žádné škodě na majetku. Důvodem pádu stromu bylo zřejmě prohnílé úžlabí u báze kmene, kde kvůli dešti došlo k nasycení ztrouchnivělého dřeva, jeho zatížení a následnému pádu stromu.

Univerzita Hradec Králové
Fakulta informatiky a managementu
Akademický rok: 2018/2019

Studijní program: Systémové inženýrství a informatika
Forma: Kombinovaná
Obor/komb.: Informační management (im2-k)

Podklad pro zadání DIPLOMOVÉ práce studenta

PŘEDKLÁDÁ:	ADRESA	OSOBNÍ ČÍSLO
Bc. Zemek Tomáš	Smržov 38, Smržov	I1700380

TÉMA ČESKY:

Přesvědčování a změna postojů

TÉMA ANGLICKY:

Persuasion and attitude change

VEDOUcí PRÁCE:

prof. PhDr. Marek Franěk, CSc., Ph.D. - KM

ZÁSADY PRO VYPRACOVÁNÍ:

Cíl práce: Cílem diplomové práce bude pojednat o základních principech přesvědčování a změny postojů, zpracovat konkrétní případ experimentální virální kampaně.

Osnova práce:

1. Úvod
2. Přehled literatury
3. Případová studie- sběr dat, analýza výsledků
4. Shrnutí a závěr
5. Doporučení

SEZNAM DOPORUČENÉ LITERATURY:

O'KEEFE, Daniel J. Persuasion: theory
GÁLÍK, Stanislav. Psychologie přesvědčování
GRÁC, Ján. Persuázia - ovplyvňovanie človeka človekom
PERLOFF, Richard M. The dynamics of persuasion: communication and attitudes in the 21st century
HAYESOVÁ, Nicky. Základy sociální psychologie
CIALDINI, Robert B. Influence science and practice: the psychology of persuasion

Podpis studenta:

Datum: 2.7.2019

Podpis vedoucího práce:

Datum: 2.7.2019